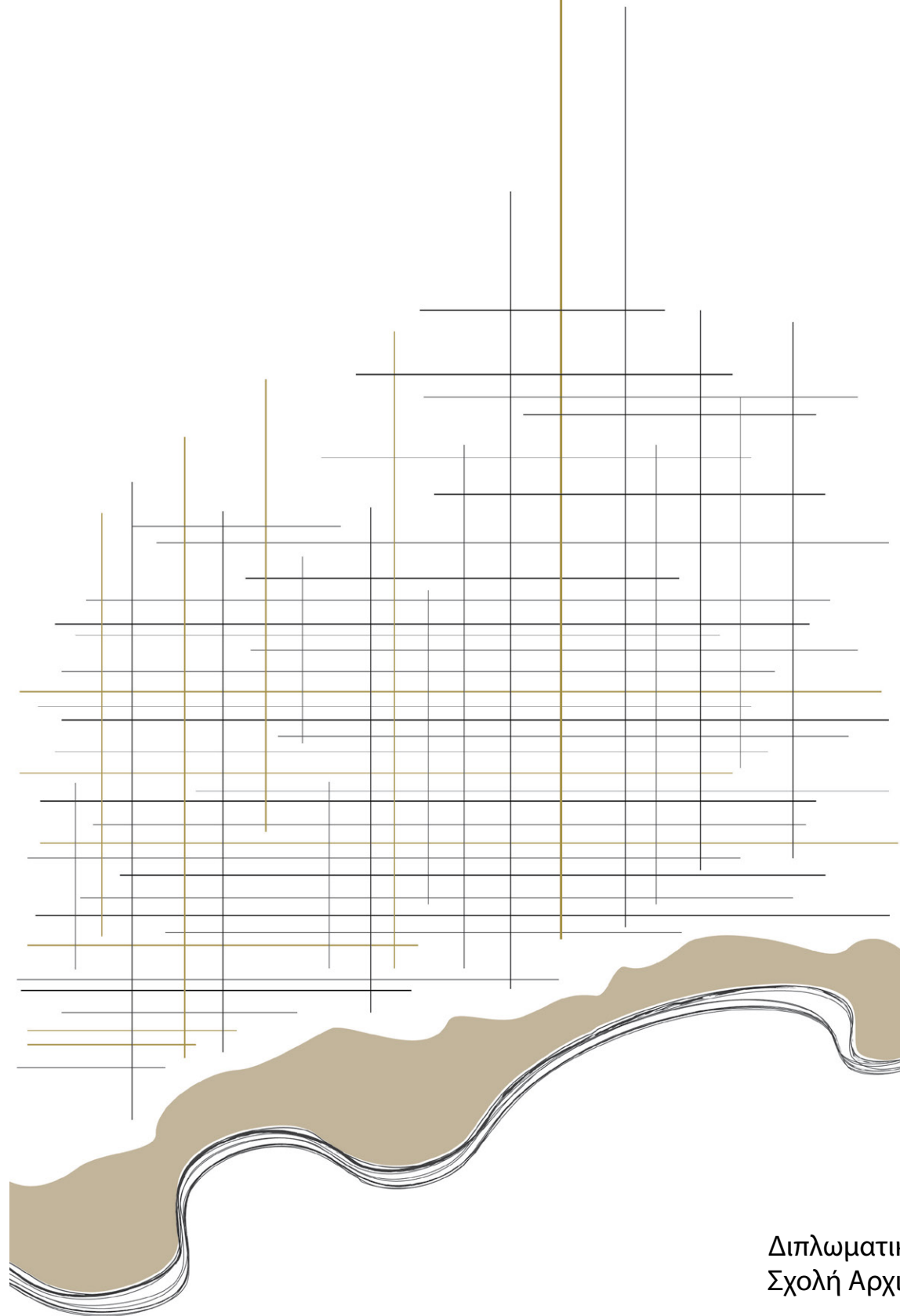

στην κοιλάδα του Σπερχειού

(ανα)βιώνοντας το
αγροτικό τοπίο

σπουδαστική ομάδα:

Λέντα Φωτεινή
Σταρίδα Δήμητρα
Φορούλη Μαρία

επιβλέποντες:

Μωραΐτης Κωνσταντίνος
Τσούρας Βασίλειος

σύμβουλος:

Παπαϊωάννου Μαρία

Διπλωματική Εργασία | Απρίλιος 2015
Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ

στην κοιλάδα
του Σπερχειού
(ανά)βιώνοντας το
αγροτικό τοπίο

Το έργο « Στην κοιλάδα του Σπερχειού: (ανά)βιώνοντας το αγροτικό τοπίο » από τους δημιουργούς
Λέντα Φωτεινή, Σταρίδα Δήμητρα, Φορούλη Μαρία διατίθεται με την άδεια Creative Commons
Αναφορά δημιουργού - Μη εμπορική χρήση - Όχι παράγωγα έργα 3.0 Ελλάδα

Αθήνα | Απρίλιος 2015

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

○ Θέσεις και ανιχνεύσεις

01. Φθιώτιδα	#07
02. γεωργία	#11
03. Σπερχειός ποταμός	#15
[α] πηγή ζώης	#16
[β] χερσαία και υγροτοπικά οικοσυστήματα	#18
[γ] βιοποικιλότητα	#21
[δ] μη φυσικοί οικότοποι	#22
04. δραστηριότητες	#25

○ προσεγγίζοντας

05. διερεύνηση δυνατοτήτων στην περιοχή	#31
---	-----

○ τόπος

06. επαναπροσδιορισμός αγροτικού τοπίου	#37
07. προσδιορισμός δραστηριοτήτων	#43

○ κελυφωτό φιστίκι Σπερχειού

○ επίλυση

08. σχεδιασμός αγροκτήματος και μονάδων	#51
γενική χωροθέτηση	#52
σχέδιο φύτευσης	#56
υποδοχή και ενότητα πολιτιστικών	#62
εργαστήρια	#68
ξενώνες	#74
βοηθητικές κατασκευές	#80
οικοδομική επίλυση	#86
βιοκλιματική προσέγγιση	#90

01.

θέσεις και ανιχνεύσεις

Φθιώτιδα

περιοχή μελέτης
γεωγραφικές θέσεις
και συνδέσεις

Η **Φθιώτιδα** εκτείνεται σε 4468 χμ². στο κέντρο της ηπειρωτικής Ελλάδας. Καταλαμβάνει το ΒΑ τμήμα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και συνορεύει βόρεια με τις ΠΕ Μαγνησίας, Λαρίσης και Καρδίτσας, δυτικά με τις ΠΕ Ευρυτανίας, νότια με τις ΠΕ Φωκίδας και Βοιωτίας, ενώ ανατολικά βρέχεται από τον Ευβοϊκό και τον Μαλιακό Κόλπο.

Αποτελείται από επτά Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που υπάγονται διοικητικά στην Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας, τη μεγαλύτερη ως προς την έκταση και δεύτερη ως προς τον πληθυσμό υποδιαίρεση της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Συνολικά αριθμεί πληθυσμό 158.220 κατοίκους (σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του 2011).

Η μεγαλύτερη πόλη και έδρα της Περιφέρειας, είναι η **Λαμία**.

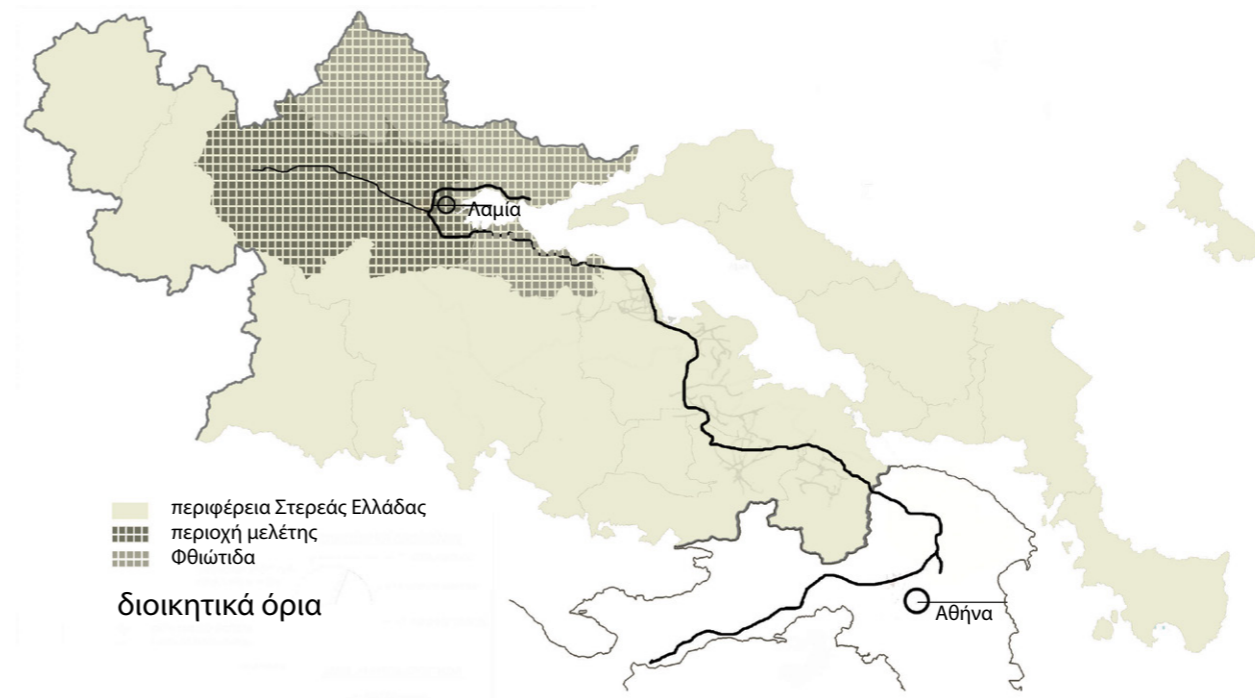
Βρίσκεται στις πλαγιές του όρους Όθρυς, κοντά στον Σπερχειό ποταμό. Ενώνει την Κεντρική με τη Βόρεια Ελλάδα, καθώς μέσω αυτής διέρχεται ο αυτοκινητόδρομος Α1, ο οποίος ενώνει την Αθήνα με τη Θεσσαλονίκη. Αποτελεί κόμβο ανάπτυξης μεταφορικών δικτύων, ειδικά σε σχέση με τη σύνδεση του αυτοκινητόδρομου με τις Ιονία και Εγνατία Οδούς, γεγονός που έχει δώσει ώθηση στην ανάπτυξη βιομηχανικών και άλλων δραστηριοτήτων (μεταποιητικών, οικιστικών – παραθεριστικών, τουριστικών, κ.λ.π.).

Φθιώτιδα:

 Η ΠΕ Φθιώτιδας, αποτελεί χωρικά την «κεντρική» ενότητα της Στερεάς Ελλάδας και παρουσιάζει γεωγραφική πολυμορφία, με ορεινούς όγκους, παράκτια ζώνη και πεδινές περιοχές.

 Το κλίμα χαρακτηρίζεται ψυχρό στα ορεινά μέρη, ενώ στα παράλια ήπιο το χειμώνα και δροσερό το καλοκαίρι.

#8

περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας
περιοχή μελέτης
Φθιώτιδα

διοικητικά όρια

χιλιομετρικές αποστάσεις

Λαμία_Αθήνα: 214,2χμ.

Λαμία_Καρπενήσι: 78χμ.

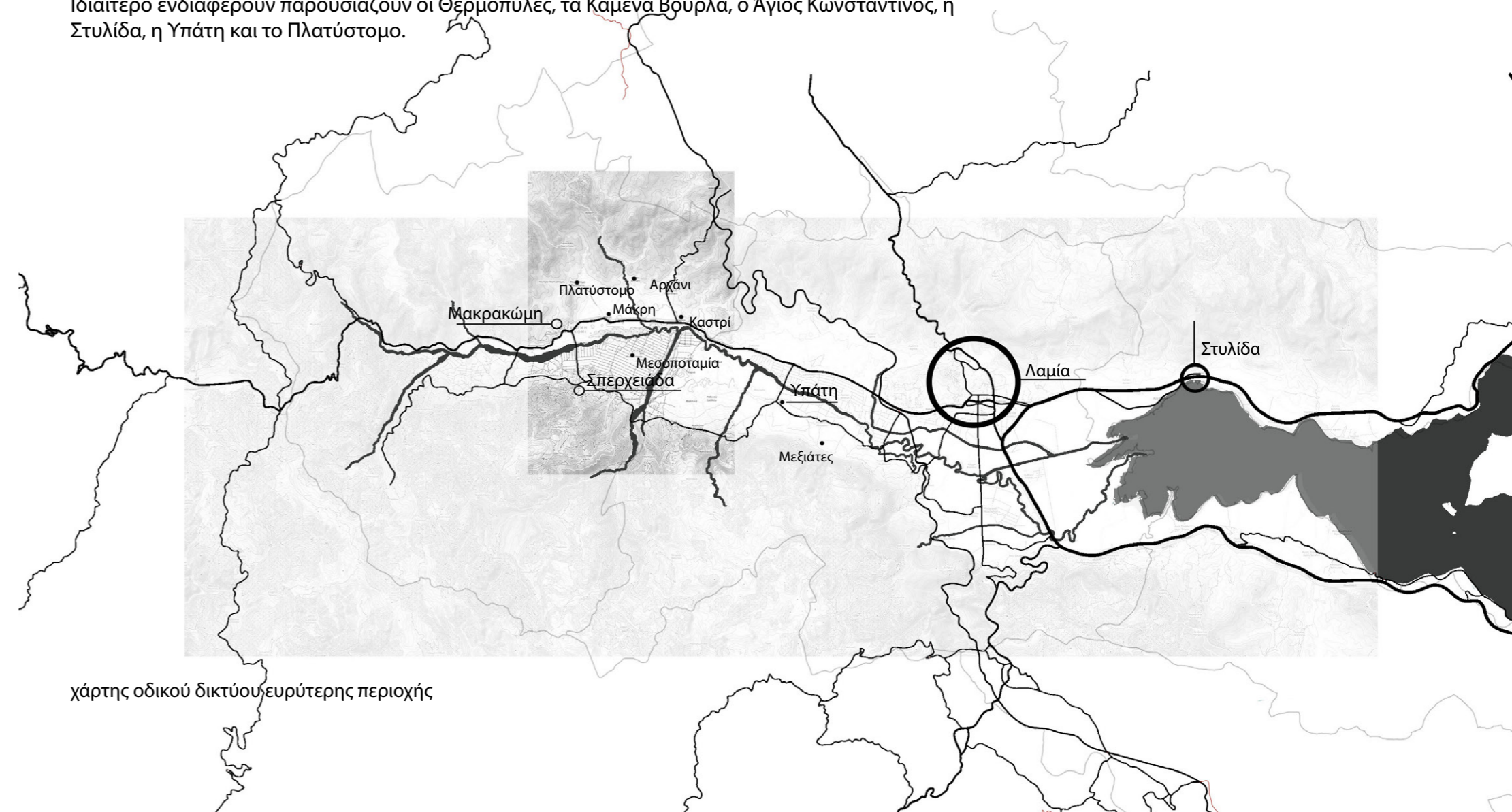
Λαμία_Θεσσαλονίκη:332χμ.

σιδηροδρομικό δίκτυο:
από τη Φθιώτιδα διέρχεται η σιδηροδρομική γραμμή Αθήνας – Θεσσαλονίκης – Ειδομένης που αποτελεί τον κύριο άξονα του σιδηροδρομικού δικτύου της χώρας.

Στο εσωτερικό του νομού οι μετακινήσεις είναι άνετες μέσω του υπάρχοντος καλού οδικού δικτύου.

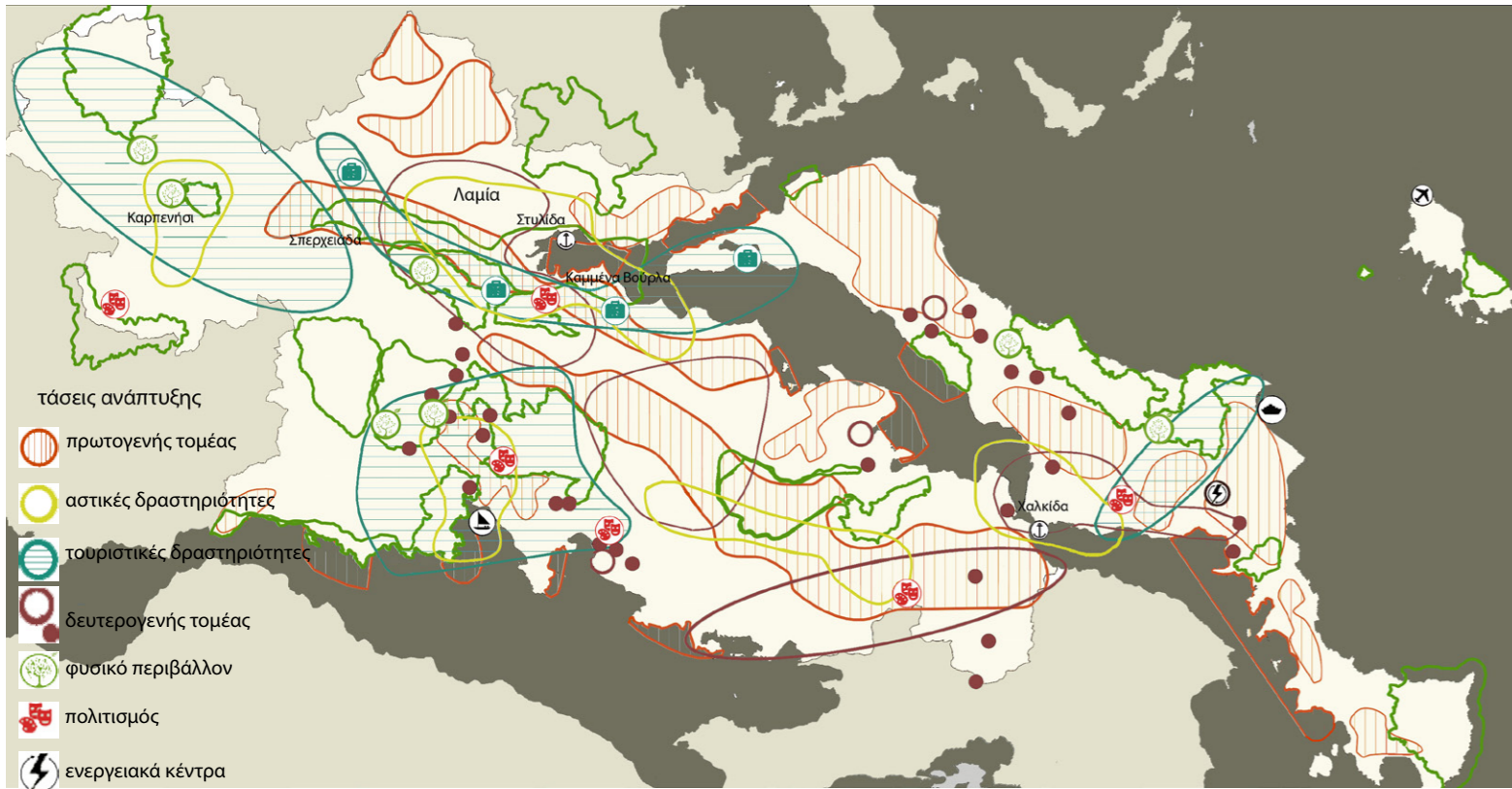
Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι Θερμοπύλες, τα Καμένα Βούρλα, ο Άγιος Κωνσταντίνος, η Στυλίδα, η Υπάτη και το Πλατύστομο.

χάρτης οδικού δικτύου ευρύτερης περιοχής

02.

θέσεις και ανιχνεύσεις
γεωργία

πηγή: αξιολόγηση, αναθεώρηση και εξειδίκευση ΠΠΧΣΑΑ, περιφέρεια ΣΕ, τεύχος 5, σ.81_ προσωπική επεξεργασία

Η Φθιώτιδα είναι κατεξοχήν **αγροτική και κτηνοτροφική περιοχή** και η γεωργική της έκταση αποτελεί το 36% της συνολικής της έκτασης. Οι κυριότερες καλλιέργειες κατανομούνται ακολούθως:

ελιά: η πλέον διαδεδομένη καλλιέργεια στο ν.Φθιώτιδας με περισσότερα από 6.500.000 ελαιόδεντρα.

άμπελος: ειδικά με ποικιλίες οινοποιίας εμφανίζει αρκετά ικανοποιητική αύξηση από το 2002 και μετά (10-12%).

κελυφωτό φιστίκι: καλλιεργείται κυρίως στην Δυτική Φθιώτιδα, σε περιοχές του Δήμου Μώλου και στη Λοκρίδα. Η ποικιλία που κυριαρχεί είναι το «Κελυφωτό Φιστίκι Φθιώτιδας», έχει χαρακτηριστεί ως ΠΟΠ από το 1995.

ρύζι: κυριαρχεί στην περιοχή του Δέλτα του Σπερχειού από το 1950 περίπου, ιδιαίτερα στα δημοτικά διαμερίσματα Ανθήλης και Ροδίτσας.

σιτηρά: η πλέον διαδεδομένη καλλιέργεια στο ν.Φθιώτιδας. Κυριαρχεί το σκληρό σιτάρι έναντι του κριθαριού και του μαλακού σιταριού, ενώ ο αραβόσιτος παρουσιάζει μεγάλες διακυμάνσεις, όσον αφορά την καλλιεργούμενη έκτασή του.

βαμβάκι: καταλαμβάνει αρκετά μεγάλη έκταση, αν και βαίνει μειούμενη τα τελευταία χρόνια εξαιτίας των μεγάλων καταστροφών που υπέστη η καλλιέργεια από το πράσινο σκουλήκι.

βιομηχανική τομάτα: καλλιεργείται στη περιοχή Δομοκού και για την παραλαβή και επεξεργασία του προϊόντος υπάρχουν επιχειρήσεις στην Ξυνιάδα Δομοκού και στο Περιβόλι Ξυνιάδας.

καπνός: πολύ σημαντική κατά το παρελθόν/ πλέον τείνει να εξαφανιστεί. Αποτέλεσε μια ιδιαίτερα προσοδοφόρα καλλιέργεια, για τους κατοίκους της Φθιώτιδας καθώς πολλές οικογένειες ασχολούνταν με την παραγωγή και μεταποίησή του. Παράλληλα, ήταν μια σημαντική καλλιέργεια, καθώς είχε την δυνατότητα να αξιοποιεί εδάφη στα οποία δεν αναπτύσσονται εύκολα άλλες καλλιέργειες. Οι εκτάσεις μειώθηκαν δραστικά μετά την πλήρη αποσύνδεση των επιδοτήσεων με την παραγωγή του καπνού.

ακτινίδιο Σπερχειού: καλλιεργείται στην περιοχή, κυρίως στο Καστρί, με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης.

αξιολόγηση περιφερειακού χωροταξικού_ αγροτικός τομέας

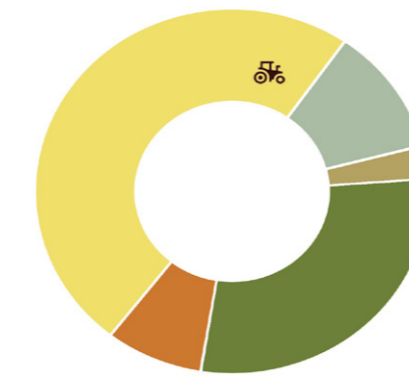
ενίσχυση **συνεργασίας μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών**

αναδιάρθρωση καλλιεργειών στις αρδευόμενες περιοχές (πεδινές) σύμφωνα με ΚΑΠ (Κοινή Αγροτική Πολιτική) και εκλογίκευση συστημάτων άρδευσης, λίπανσης, φυτοφαρμάκων

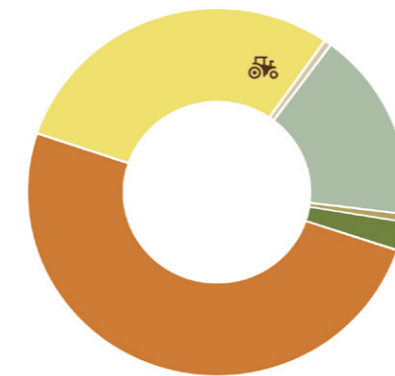
προστασία γεωργικής γης και βοσκότοπων

ανάδειξη πολυλειτουργικού χαρακτήρα

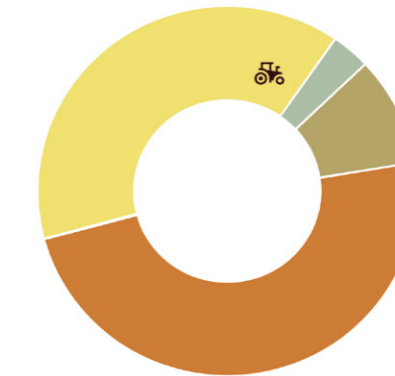
υδατοκαλλιέργειες / **εκσυγχρονισμός**

δήμος Σπερχειάδας

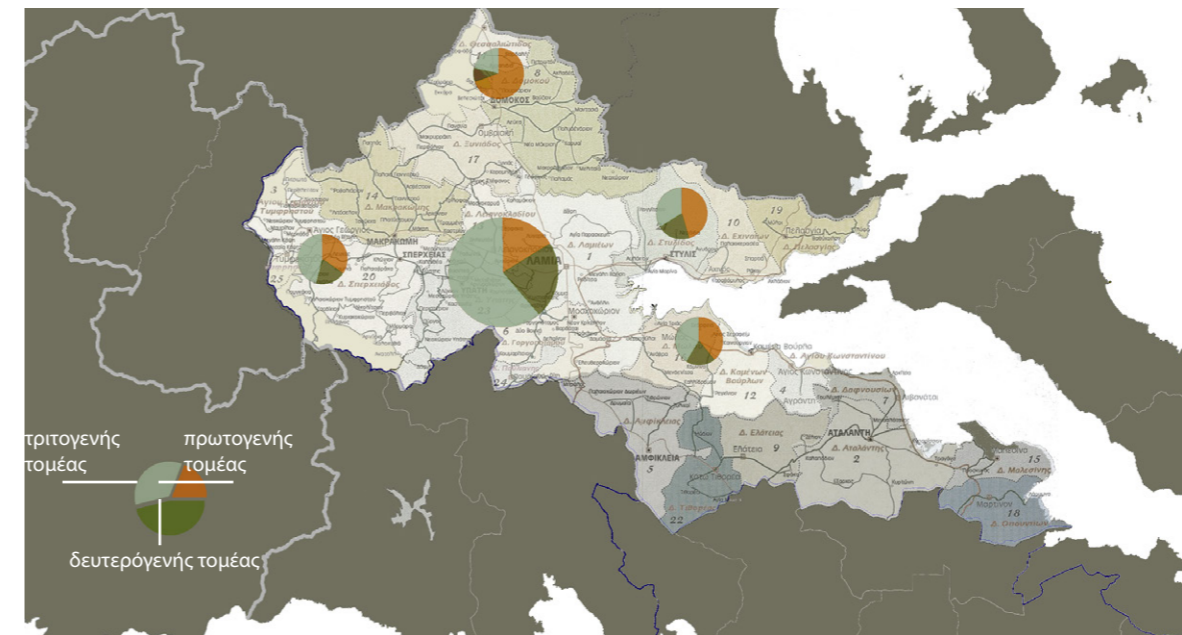
δήμος Λαμιέων

δήμος Μακρακώμης

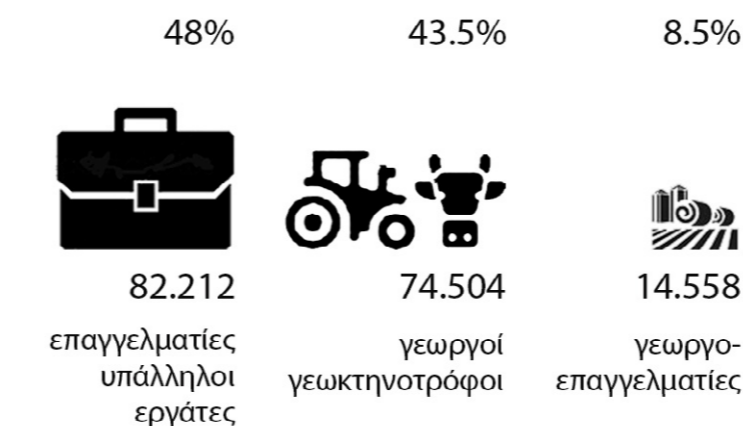
- καλλιεργούμενες εκτάσεις
- βοσκότοποι ιδιωτικοί
- δάση
- εκτάσεις που καλύπτονται από νερά
- οικισμοί_δρόμοι,κτλ.
- άλλες εκτάσεις

κάλυψη γης ανά δήμο στην ευρύτερη περιοχή μελέτης
πηγή: απογραφή ΕΛΣΤΑΤ, 2011

απασχόληση πληθυσμού ανά τομέα παραγωγής στη Φθιώτιδα

πηγή: αξιολόγηση, αναθεώρηση και εξειδίκευση Π.Π.Χ.Σ.Α.Α., περιφέρεια Σ.Ε., τεύχος 5, σ.14_ προσωπική επεξεργασία

απασχόληση πληθυσμού στην ευρύτερη περιοχή της περιφέρειας
πηγή: απογραφή ΕΛΣΤΑΤ, 2011

Οι **ανθρώπινες δραστηριότητες** αρχικά **παρακολουθούσαν το φυσικό σύστημα** και οι χρήσεις γης τις περισσότερες φορές καθορίζονταν από αυτό. Ο κίνδυνος των πλημμυρών, που δεν ήταν δυνατόν να αντιμετωπιστεί, καθόρισε τελικά τη σύνθεση των χρήσεων γης. Οι οικισμοί μετατοπίστηκαν σε ασφαλείς θέσεις σε υψηλότερες τοποθεσίες, το ίδιο και οι δρόμοι που ακολουθούσαν τις ισοϋψείς. **Η γεωργία αναπτύχθηκε ανάλογα με τη γονιμότητα του εδάφους και το ανάγλυφο.**

Η εξέλιξη στον χρόνο απέδειξε ότι οι **οικισμοί** που αναπτύχθηκαν ως **αγροτικοί** ήταν τελικά αυτοί που ήταν στο «κέντρο» της γόνιμης και εύφορης πεδιάδας του Σπερχειού αποκτώντας παράλληλα και εμπορευματικό χαρακτήρα με την πάροδο των χρόνων (π.χ. το δίπλο Μακρακώμη – Σπερχειάδα).

Η συνολική έκταση της γεωργικής γης ανέρχεται στις 400.000 περίπου στρέμματα, που κατανομούνται στους Δήμους Αγίου Γεωργίου, Σπερχειάδας, Μακρακώμης, Υπάτης, Λειανοκλαδίου, Γοργοποτάμου και Λαμίας. (Από την εισήγηση του κ. Ιωάννη Ακρίβου, γεωπόνου-περιβαλλοντολόγου σε ημερίδα του 1ου ΤΕΕ Λαμίας στις 3-5-2004, στο Κάστρο Λαμίας, με θέμα: Περιβαλλοντικά προβλήματα του οικοσυστήματος Σπερχειού ποταμού»).

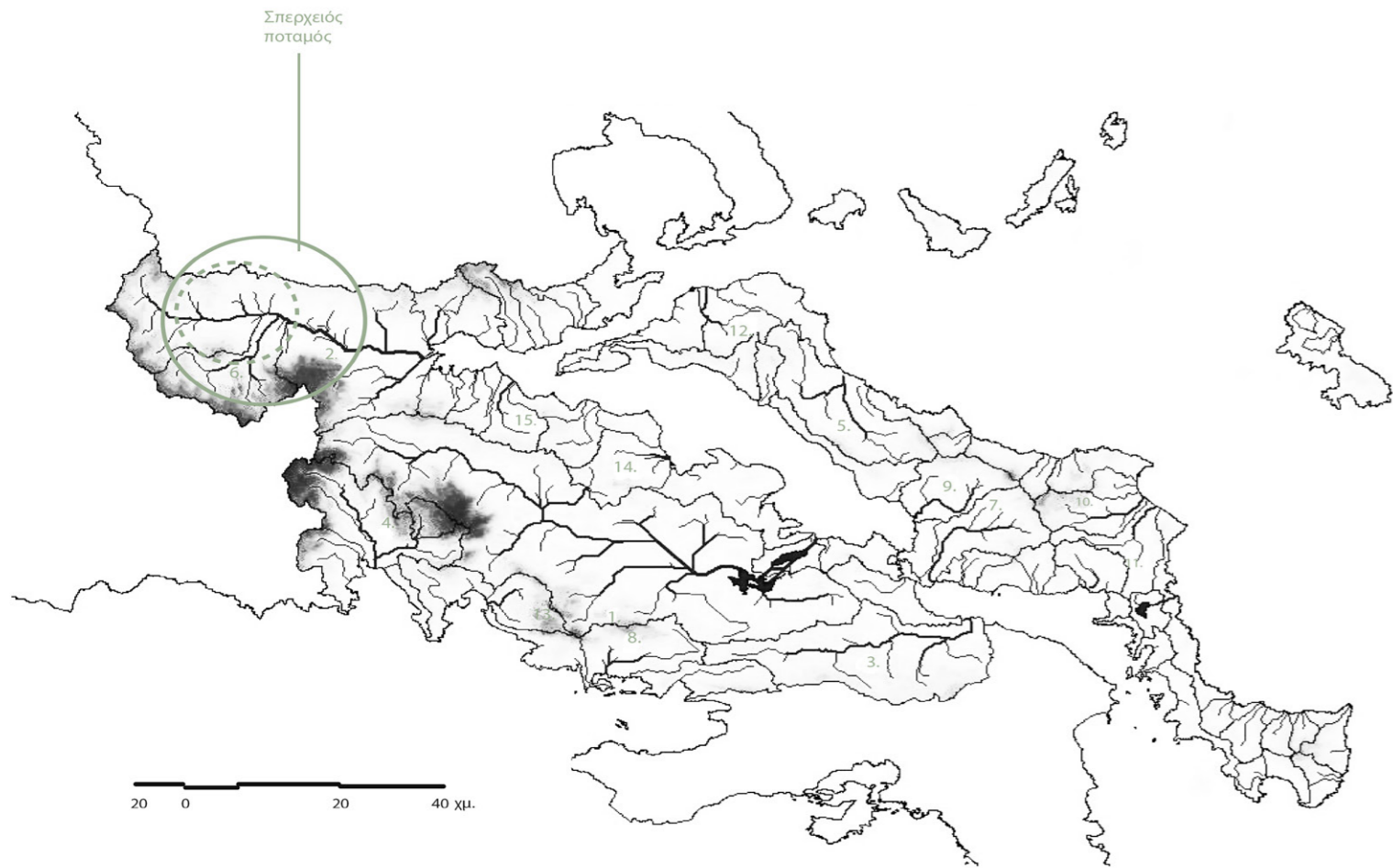

«Της σειράς πρώτης λαμπρός Μενέσθιος αρχηγούσε
από την κόρην την καλήν γεννήθη του Πηλέως
την Πολυδώρην που θνητή μ' αθάνατον ενώθη,
τον Σπερχειόν, διογένητο ποτάμι, αλλά πατέρας
του Περιήρους ο υιός, ο Βώρος ελεγόταν,
που φανερά με άπειρα δώρα την πήρε νύφην»

(Ομήρου Ιλιάδα
Π, στιχ. 173 – 179,
Μετάφραση Πολυλά)

03.

θέσεις και ανιχνεύσεις
Σπερχειός ποταμός

(α) πηγή ζωής

- 1.Βοιωτικός Κηφισός
- 2.Σπερχειός
- 3.Ασωπός
- 4.Πλείστος
- 5.Κηρέας
- 6.Βιστρίτσας
- 7.Λήδας
- 8.Περμήσσου
- 9.Ψαχνών
- 10.Οξύλιθου
- 11.Οριότικος
- 12.Κάλλας
- 13.Κυριάκι
- 14.Αταλάντη
- 15.Πλατανιά

πηγή: Διερεύνηση ανάπτυξης έργων περιβαλλοντικής διευθέτησης του χειμαρρού Ξηριά Αλμυρού, Καραγεωργόπουλος Α., πτυχειακή εργασία, ΑΠΘ, 2014

υδρολογία Σπερχειού

Ο ποταμός **Σπερχειός**, υδρολογικά, ανήκει στην Υδατική περιφέρεια της Ανατολικής Ελλάδας και ειδικότερα στο Υδατικό διαμέρισμα του Παρνασσού. Η **λεκάνη απορροής** του Σπερχειού, καθώς και η ευρύτερη περιοχή που περικλείει και το σχηματιζόμενο δέλτα του, αναπτύσσεται σε μια έκταση από δυτικά προς τα ανατολικά. Ο Σπερχειός πηγάζει από τις παρυφές του όρους Τυμφρηστού που αποτελεί το φυσικό όριο των Νομών Φθιώτιδας και Ευρυτανίας.

Μέσα στη λεκάνη απορροής βρίσκεται μέρος των οροσειρών Βαρδούσια, Όρθρυς, Οίτη και Καλλίδρομο, οι οποίες τροφοδοτούν με νερό αλλά και φερτά υλικά την κεντρική κοίτη του Σπερχειού.

Ο Σπερχειός εμφανίζει **ενιαία κεντρική κοίτη** από τις πηγές του έως το σημείο συνάντησής του με την εθνική οδό Αθηνών - Λαμίας, από το οποίο **διαχωρίζεται** σε δύο, σχεδόν ίσα τμήματα της λεκάνης απορροής του, με σαφή βόρειο και νότιο προσανατολισμό του κάθε τμήματος.

Στο πρώτο μέρος της διαδρομής, η ροή του ποταμού είναι **χειμαρρώδης** και το ρέμα έχει τα χαρακτηριστικά ορεινού χειμαρροποτάμου, ενώ στο υπόλοιπο της διαδρομής μετατρέπεται σταδιακά σε **πεδινό ποταμό** υιοθετώντας τα χαρακτηριστικά του σχετικά επίπεδου ανάγλυφου της περιοχής.

μήκος κεντρικής κοίτης: από την πηγή του έως την εθνική οδό είναι 75,1 χμ

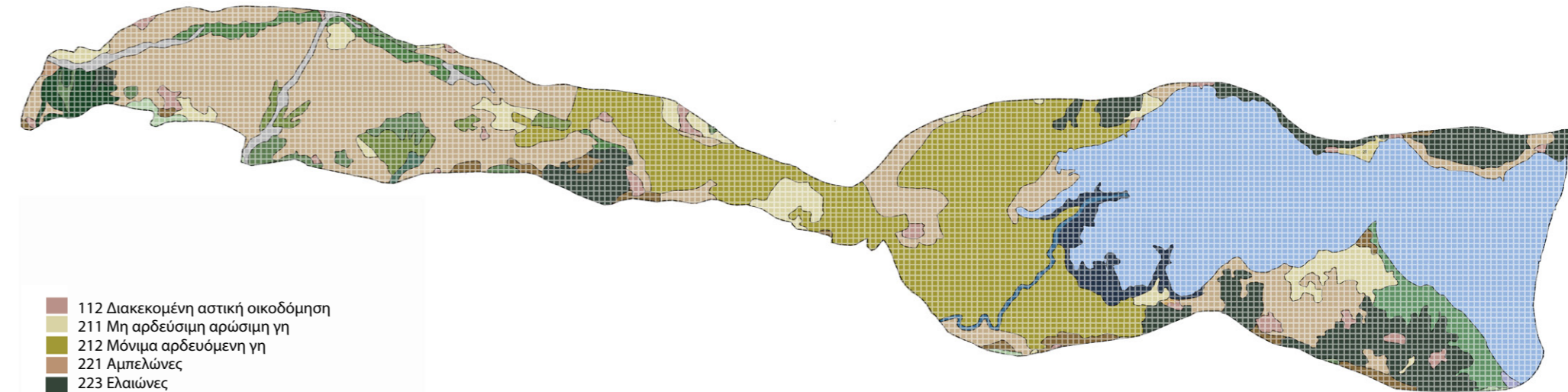
μήκος κοίτης εκτροπής: από την εθνική οδό έως την έξοδό του στον Μαλιακό κόλπο, 5,5χμ (συνολικά 82,0 χμ)

μήκος ποταμού με την παλαιά κοίτη, Αλαμάνα: 86χμ.

Λεκάνη απορροής Σπερχειού ποταμού

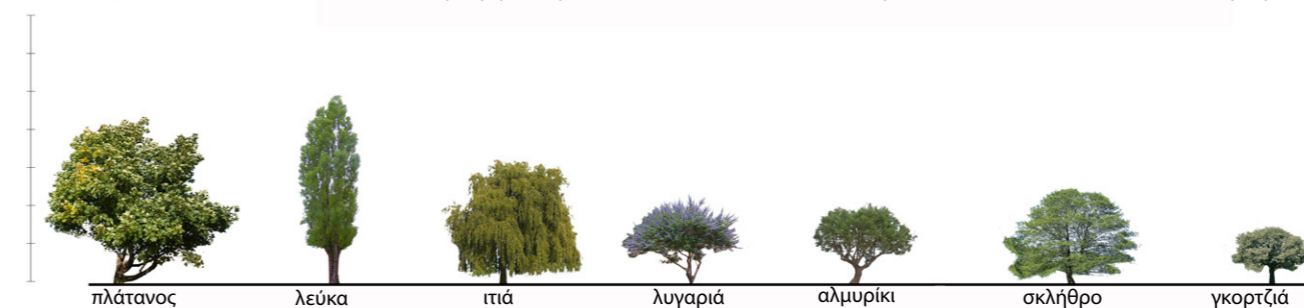
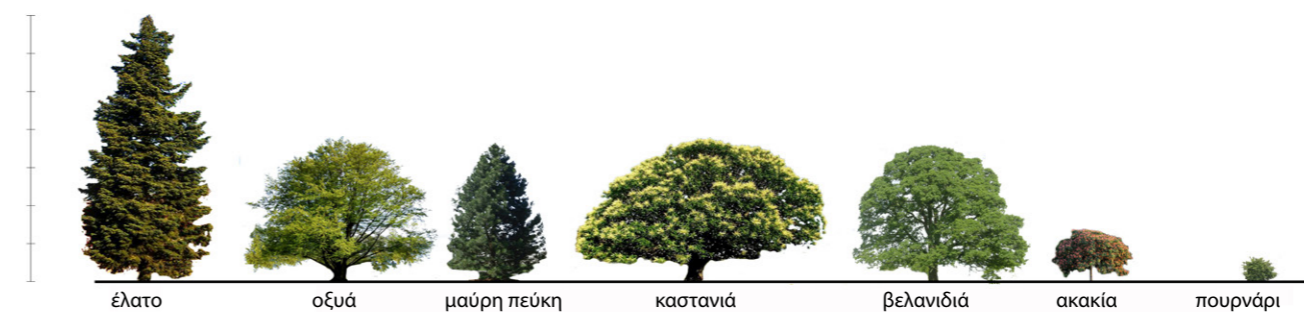
μορφή: ορθογώνιου παραλληλόγραμμου

συνολική έκταση: 1.540 χμ², (Μποναζούντας et al. 1996)

- 112 Διακεκομμένη αστική οικοδόμηση
- 211 Μη αρδεύσιμη αρώσιμη γη
- 212 Μόνιμα αρδεύσιμη γη
- 221 Αμπελώνες
- 223 Ελαιώνες
- 242 Σύνθετα συστήματα καλλιέργειας
- 243 Γη που καλύπτεται κυρίως από τη γεωργία με σημαντικές εκτάσεις φυσικής βλάστησης
- 311 Δάσος πλατύφυλλων
- 312 Δάσος κωνοφόρων
- 321 Φυσικοί βοσκότοποι
- 322 Θάμνοι και χερσότοποι
- 323 Σκληροφυλλική βλάστηση
- 324 Μεταβατικές δασώδεις εκτάσεις
- 331 Παραλίες αμμόλοφοι αμμουδιές

- 333 Εκτάσεις με αραιή βλάστηση
- 421 Παραθαλάσσιο βάλτοι
- 511 Ροές υδάτων
- 521 Παράκτιες λιμνοθάλασσες
- 523 Θάλασσα και ωκεανός

υψομετρική κατανομή
ειδών παραποτάμιας βλάστησης

(β) χερσαία και υγροτοπικά οικοσυστήματα

- πλάτανος συγκέντρωση 70-80%
- πλάτανος συγκέντρωση 40-70%
- λέυκες - ιτιές - σκλήθρο
- θαμνώδης παραποτάμια βλάστηση
- συστάδες
- κοίτες ποταμών - προσχώσεις - αποθέσεις

διαχειριστικός χάρτης παραποτάμιου δάσους Σπερχειού

ποταμού

πηγή: διεύθυνση δασολογίας Σπερχειάδας, 2002

+ Τα μεγαλύτερα και καλύτερα διατηρημένα δάση πλατάνων αποτελούν μία λίγο ως πολύ συνεχή ενότητα (μήκος περίπου 9 χλμ. από το ύψος του Ζηλευτού μέχρι το ύψος της Μάκρης) στην οποία παρατηρείται ποικιλία παραποτάμιων οικοτόπων εκατέρωθεν της κοίτης του ποταμού

Το πλατανόδασος του Σπερχειού είναι ένα από τα ομορφότερα και πλουσιότερα σε βλάστηση δάση σε όλη την Ελλάδα
**_έκταση:1.000 στρέμματα
_17 είδη δέντρων.**

+ απομεινάρια του Αινιακικού Δάσους στο Κάμπο του Σπερχειού. Το εν λόγω δάσος αναφέρεται και από τον Όμηρο, ο οποίος σημειώνει, ότι από την ξυλεία του φτιάχνονταν τα τρίτα κατά σειρά κατάρτια των πλοίων της Ελλάδας

παραποτάμια βλάστηση

Στις δασοσκεπείς και θαμνοσκεπείς εκτάσεις δέντρα που ευδοκιμούν είναι το έλατο, η οξυά, η μαύρη πεύκη, η καστανιά, η φυλλοβόλος βελανιδιά, το πουρνάρι, αειθαλή πλατύφυλλα με επικρατέστερο το θαμνώδες πουρνάρι και παραποτάμια είδη πλατάνου, λεύκας, ιτιάς, λυγαριάς κ.ά. Τα παραποτάμια δάση του Σπερχειού, μια ιδιαιτερότητα της περιοχής, είναι από τα τελευταία που έχουν απομείνει στην Ελλάδα, κινδυνεύουν όμως να χαθούν

Τα δέντρα που τα αποτελούν είναι κυρίως :

α. το πλατάνι (*Platanus orientalis*) _ Δέντρο πλατύφυλλο ύψους 20-30 μέτρα με πλατιά σφαιρική κόμη και οριζόντια κλαδιά. Αναπτύσσεται σε έδαφος βαθύ υγρό πλούσιο σε θρεπτικές ουσίες και αντέχει σε εναλλαγές υγρασίας. Και το βρίσκουμε μέσα σε ρέματα,

κοντά σε όχθες ποταμών χαραδρώσεις σε όλη την Ελλάδα

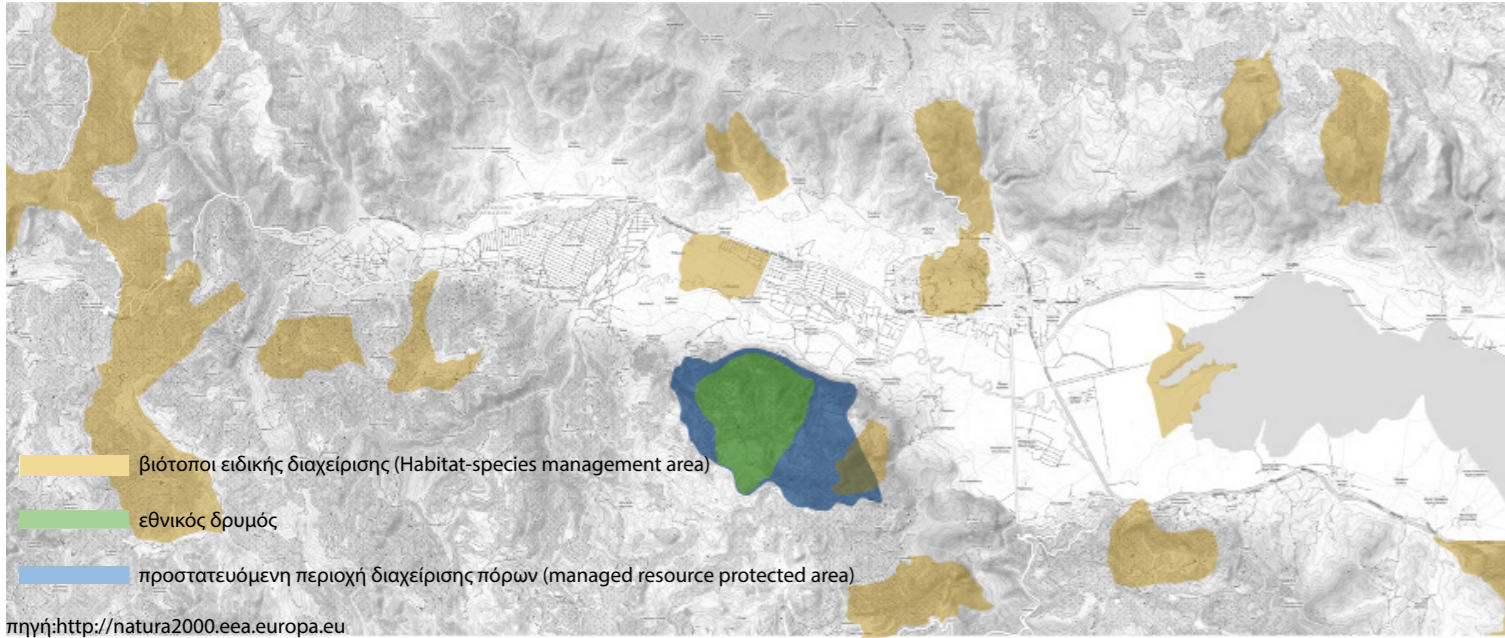
β. η ιτιά (*Salix*) Φυλλοβόλο δέντρο. Δέντρο ,μέσου μεγέθους , ύψος από 7 έως 25 μέτρα. Συχνά το συναντούμε σε φτωχά απο θρεπτικές ύλες αμμώδη εδάφη τα οποία όμως έχουν πάντα πολύ υγρασία, κυρίως μέσα σε ρέματα και κοντά σε ποτάμια ή λίμνες. Είναι είδος που αντέχει σε εδάφη που εποχιακά κατακλύζονται με νερό.

Εκτός από το νερό χρειάζεται και πολύ φως για να αναπτυχθεί

γ. η λεύκα ή λεύκη (γένος *Populus*) _ Φυλλοβόλο δέντρο, ύψος έως και 50 μέτρα. Αναπτύσσεται σε εδάφη με μεγάλη υγρασία, όπως για παράδειγμα οι όχθες των ποταμών

δ. κλήθρο ή σκλήθρο (*Alnus glutinosa* L) _ Φυλλοβόλο δέντρο, μέσου μεγέθους, ύψος έως 25 μέτρα. Προτιμά μέτρια και βαριά εδάφη, πλούσια σε οργανική ύλη. Είναι υγρόφιλο, ημισκιάφυτο είδος και καλύπτει πολλά ρέματα συνεχούς ή εποχιακής ροής. Μπορεί να αναπτυχθεί ακόμη και σε πολύ βαριά και φτωχά σε άζωτο εδάφη αρκεί να υπάρχει μεγάλη υγρασία

Επίσης αρμυρίκια, αναρριχώμενα φυτά, θάμνοι, αγριολούλουδα, γκορτσιές, λυγαριές, ακακίες και πικροδάφνες, συνθέτουν το εσωτερικό των δασών

πηγή: <http://natura2000.eea.europa.eu>

Η περιοχή μελέτης μπορεί να θεωρηθεί σαν ένα **ευρύτερο οικοσύστημα** με τρεις ενότητες τις οποίες συνδέει ο Σπερχειός ποταμός:

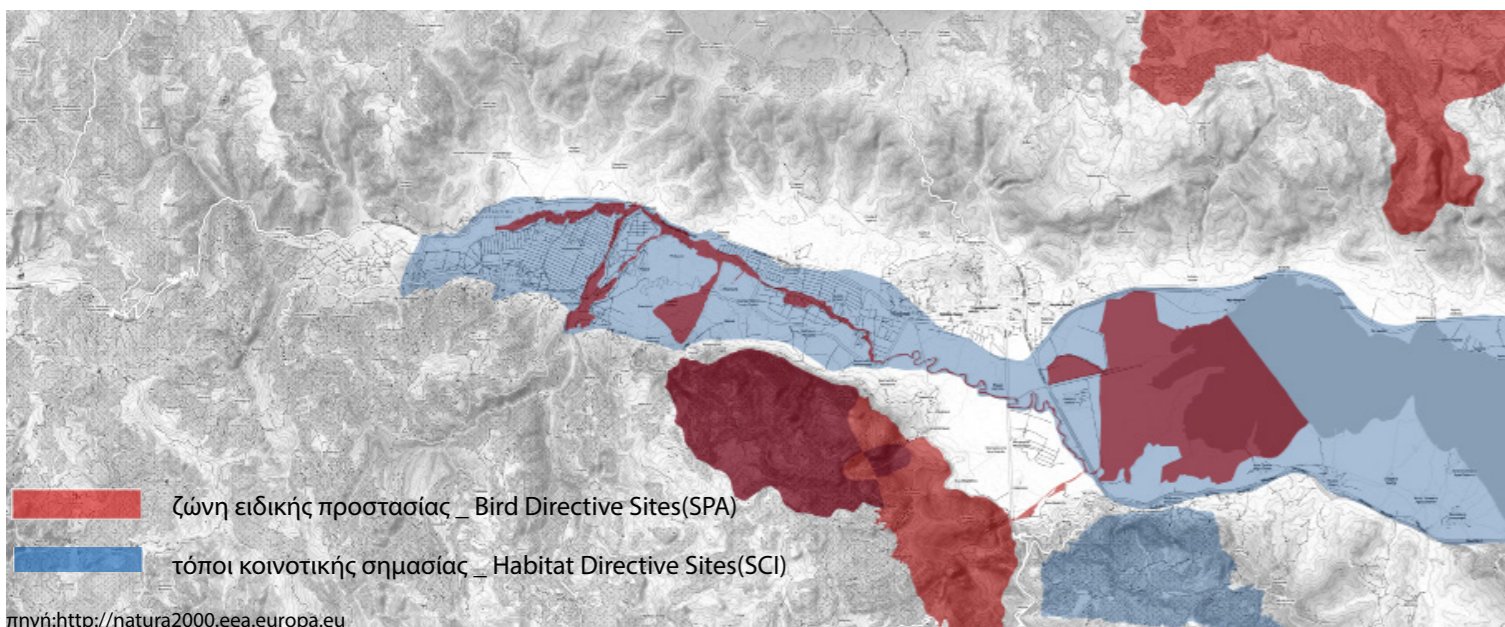
_ το **θαλάσσιο οικοσύστημα** του Μαλιακού κόλπου

_ το υγροτοπικό σύστημα του **δέλτα του Σπερχειού** και οι οικότοποι των αμμωδών παραλιών του Μαλιακού

_ το **ποτάμιο σύστημα της κοιλάδας** του Σπερχειού, στο οποίο συμπεριλαμβάνονται οι οικότοποι των γλυκών νερών υδρόβια και παρόχθια βλάστηση και τα παρόχθια δάση, καθώς επίσης και μωσαϊκά υδρόφιλων ειδών και ειδών των μακί (κώνιοι αποθέσεων)

Η θέση του ποταμού Σπερχειού στη δομή και τη λειτουργία του υγροτοπικού αυτού συστήματος είναι κεντρική, καθώς αποτελεί σύνορο και συνδετικό κρίκο μεταξύ των τριών προαναφερθέντων ενότητων αλλά και των διαφόρων οικοτόπων που απαντούν σε αυτές

Παρόλο που οι τρεις αυτές ενότητες διαφέρουν από πλευράς βλάστησης και φυσιολογίας, από οικολογική και από διαχειριστική άποψη, είναι αλληλένδετες. Οι σημειακές επιδράσεις και μεταβολές των φυσικών οικοτόπων, βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα μπορεί να έχουν αντίκτυπο στο σύνολο της περιοχής

πηγή: <http://natura2000.eea.europa.eu>

#20

προστατευόμενες περιοχές στην ευρύτερη περιοχή μελέτης

άλλοι βιότοποι (βάση δεδομένων ΕΜΠ «Φιλότης»)
_ πηγές Κομποτάδων και Μεξιατών
_ ποταμός Σπερχειός,

διατηρητέα Μνημεία της Φύσης.
+ πλάτανος της Αγίας Μαρίας Φθιώτιδας
+ πλάτανοι των Κομποτάδων
+ πλάτανοι της Λαμίας.

καταφύγια άγριας ζωής
_ εκβολές Σπερχειού – Ανθήλη – Ροδίτσα.
_ προφήτης Ηλίας – Αφράτη (Λαμίας).
_ όρος Καλλιόρομο.
_ Στύρφακα (Μοσχοκαρυά).
_ γέφυρα Σπερχειού.

περιοχές Natura 2000, στην ευρύτερη περιοχή μελέτης

(γ) βιοποικιλότητα

_ στα παραποτάμια δάση βρίσκουν καταφύγιο αρκετά είδη πουλιών, όπου φωλιάζουν, τρέφονται ή πηγαίνουν μόνο για κούρνιασμα
_ σημαντική είναι η παρουσία και φωλεοποίηση νυκτόβιων και ημερόβιων αρπακτικών και δρυοκολαπτών

_ ιδιαίτερη σημασία: οι λόφοι και οι πρόποδες των βουνών

_ στις μόνιμες κατακλυζόμενες περιοχές του δέλτα σχηματίζονται φυτοκοινωνίες, κατάλληλος χώρος για νερόκοτες, φαλαρίδες, τσικνιάδες και ποταμίδες

_ στις συσσωρεύσεις κροκάλων και τις αμμώδεις αποθέσεις βρίσκουν τροφή αρκετά παρυδάτια, ερωδιοί και σουσουράδες

_ στις νησίδες με κρόκαλα φωλιάζει το μικρό παρυδάτιο ποταμοσφυριχτής, όπου στήνει η φωλιά του ανάμεσα στις πέτρες και την χαμηλή βλάστηση

_ τα λοιπά ενδιαίτηματα, δηλαδή, τα μικρά έλη, τα λιμνάζοντα. νερά και οι πλημμυρισμένες εκτάσεις χρησιμοποιούνται κυρίως για τροφοληψία

ερωδιών, πελαργών, παπιών, νερόκοτων και διαφόρων άλλων.

_ οι σημαντικές αλλαγές στις χρήσεις γης τα τελευταία χρόνια έχουν οδηγήσει σε εξαφάνιση ή σε διακοπή αναπαραγωγής πολλά ευαίσθητα είδη πουλιών: κύρια απειλή για το είδος

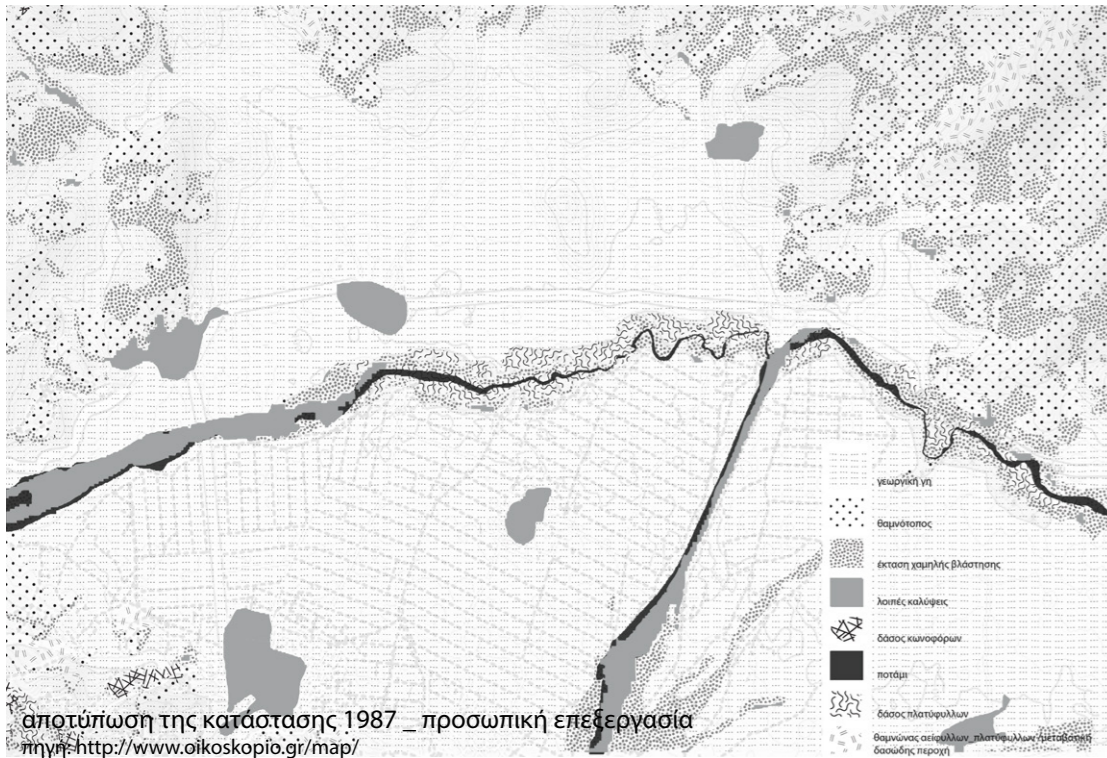
_ οι κίνδυνοι για τα είδη αυτά είναι αρκετοί, για το λόγο ότι η γεωργία εξελίσσεται με γρήγορους ρυθμούς και το αγροτικό τοπίο αλλοιώνεται. Οι φωλιές των εδαφόβιων πουλιών καταστρέφονται από τα γεωργικά μηχανήματα, τα εντομοφάγα δεν βρίσκουν τροφή από την εντατική χρήση εντομοκτόνων και αρκετά άλλα δεν βρίσκουν καταφύγιο από την μείωση αγροναπαύσεων και την αποψίλωση φυτοφρακτών.

πηγή: Περιβαλλοντικές και κοινωνικές παράμετροι στην ανάπτυξη και προστασία υγροτόπων. Περίπτωση κάτω ρου και δέλτα Σπερχειού ποταμού, διπλωματική εργασία, Ιωάννης Καρνάβας, γεωπόνος, 2007

είδη πτηνών μεγάλου ενδιαφέροντος σε εθνικό και διεθνές επίπεδο

#21

(δ) μη φυσικοί οικότοποι

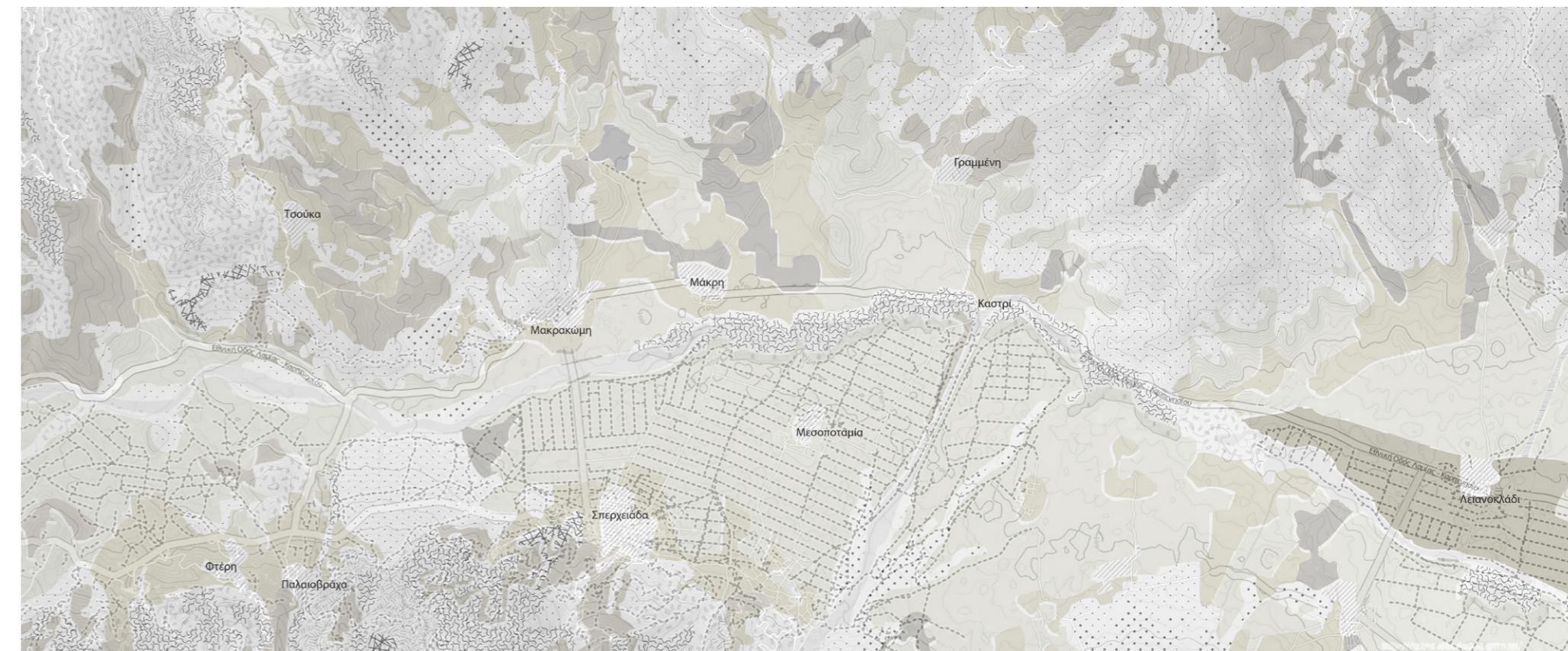
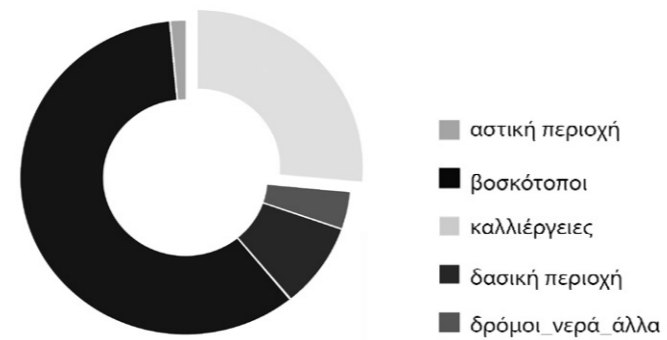
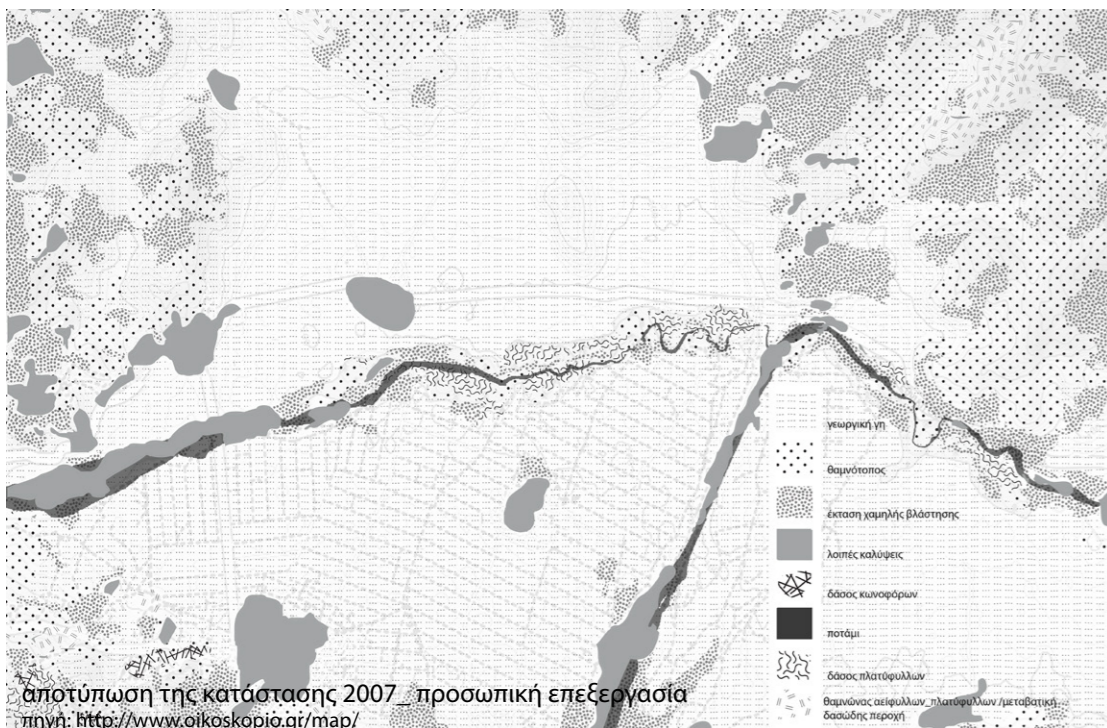
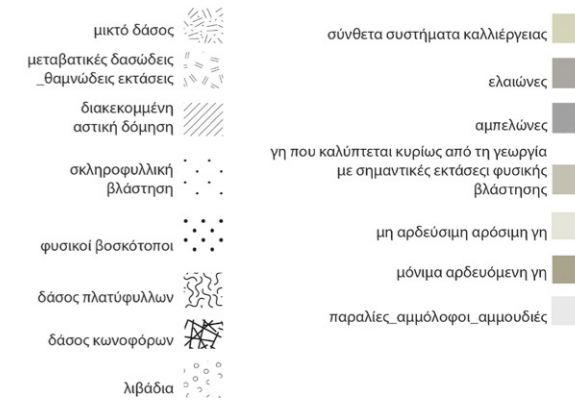
_ δομή του **οικιστικού δικτύου** στην περιοχή:
εικόνα συνεχούς επέκτασης της οικιστικής χρήσης σε βάρος της γεωργικής γης στους δυναμικούς οικισμούς που βρίσκονται στην περιοχή μελέτης

_ **γεωργική γη:**
επέκταση σε βάρος του παραποτάμιου δάσους του Σπερχειού και δευτερευόντως του δέλτα του

Η εκμηχάνιση και εντατικοποίηση της γεωργικής παραγωγής που σημειώνεται τις τελευταίες δεκαετίες με στόχο τη μεγιστοποίηση των αποδόσεων, έχουν ως συνέπεια την συνεχή αύξηση των πιέσεων στο φυσικό κεφάλαιο, που σε ορισμένες περιπτώσεις προσεγγίζουν ή και υπερβαίνουν τις αντοχές των οικοσυστημάτων.

Η διαρκής μείωση της έκτασης και η κατάτμηση των φυσικών οικοτόπων αποτελεί μία από τις κυριότερες αν όχι την κυριότερη, απειλή για τη διατήρηση των φυσικών λειτουργιών της περιοχής.

πηγή: Περιβαλλοντικές και κοινωνικές παράμετροι στην ανάπτυξη και προστασία υγροτόπων. Περίπτωση κάτω ρου και δέλτα Σπερχειού ποταμού, διπλωματική εργασία, Ιωάννης Καρνάβας, γεωπόνος, 2007, σ.103

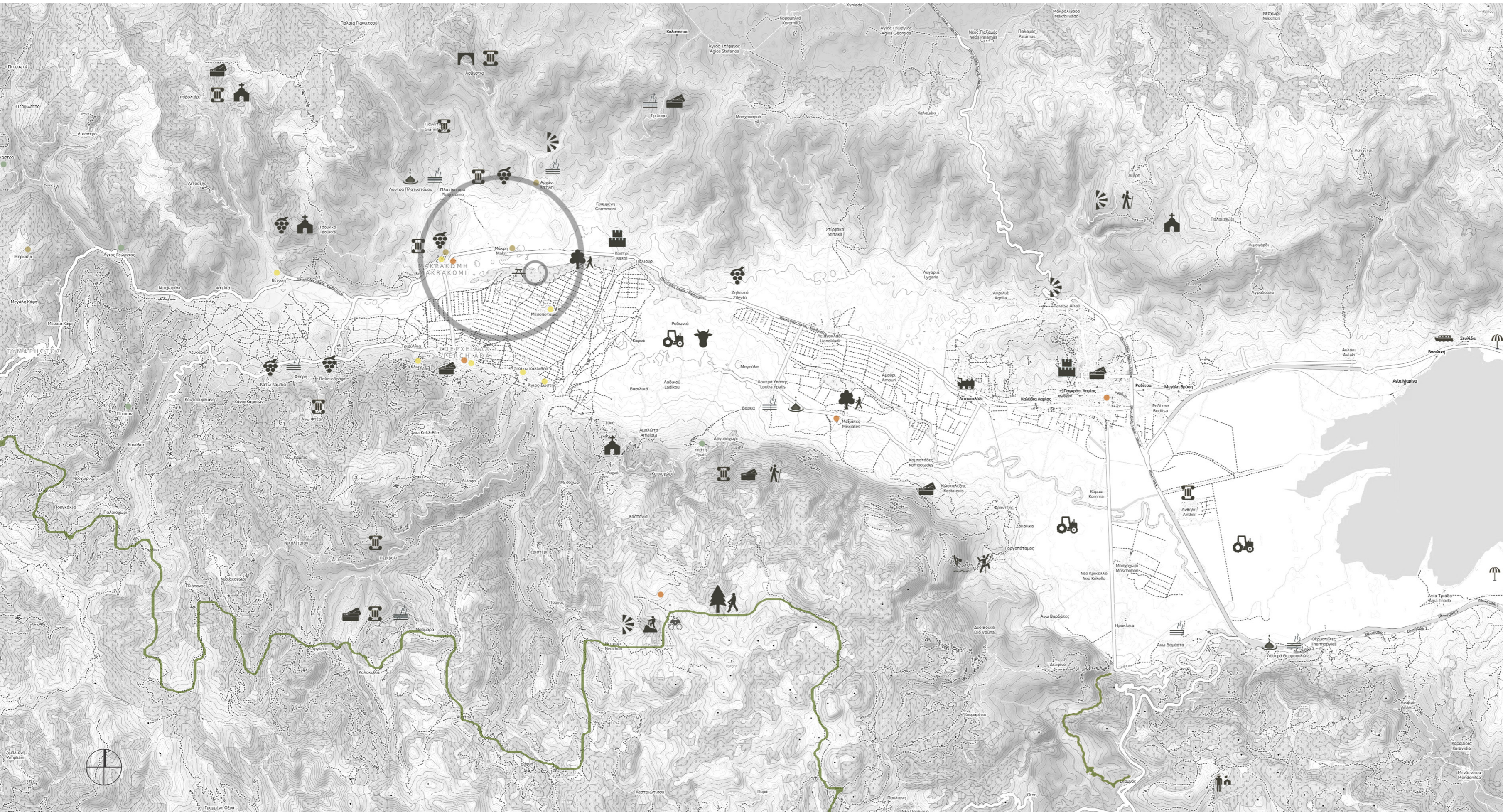

χαρτογραφική απεικόνιση των βασικών τύπων κάλυψης γης

τυποποίηση κατηγοριών
εδαφοκάλυψης από πρόγραμμα
Corine της Ε.Ε
πηγή: <http://natura2000.eea.europa.eu/>

04.

θέσεις και ανιχνεύσεις
δραστηριότητες

χάρτης δραστηριοτήτων στην ευρύτερη περιοχή μελέτης

υπόμνημα

- δασική περιοχή
- αγροτική περιοχή
- διαμορφωμένοι χώροι στάσης
- παραλία
- ιαματικές πηγές
- *οργανωμένες ιαματικές πηγές
- περιπατητικές διαδρομές
- παρατήρηση φύσης
- χώροι ιστορικού/αρχαιολογικού ενδιαφέροντος
- κάστρο
- καταρρίχηση
- ορειβατικές διαδρομές
- καταφύγιο
- βάρρες
- κτηνοτροφία
- παραποτάμιο πλατανοδάσος
- εκκλησία
- μουσείο
- σημεία θέασης
- αμπελώνες
- γεφύρι
- ιππικός όμιλος
- σιδηροδρομικός σταθμός
- πορθμείο

+αγροτουρισμός

Η δημιουργία αγροτουριστικού προϊόντος είναι μια δράση ήπιας μορφής τουριστικής ανάπτυξης και πολυδραστηριότητας μέσα σε ένα αγροτικό χώρο, με **επίκεντρο που εστιάζεται στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον**
πηγή: Μέθοδοι και διαχείριση οικουτουρισμού και τουρισμού στις προστατευόμενες περιοχές, Ε.Σβορώνου, 2003, http://www.minenv.gr

+ Οι «εναλλακτικές» μορφές τουρισμού (ιαματικά λουτρά, ορειβασία, οικοξεναγήσεις): συμβάλλουν στην ανάδειξη της περιοχής συνιστούν σημαντική ενίσχυση του εισοδήματος των κατοίκων _ ενίχυση επιχειρηματικότητας συνεταιρισμών _ βελτίωση και διάθεση τοπικών αγροτικών προϊόντων είναι φιλικότερες για το περιβάλλον αλλά και για την πολιτιστική φυσιογνωμία της περιοχής

+ αξιοποίηση Ελληνικού **αγροτικού τοπίου**: ποικιλομορφία γεωγραφικού ανάγλυφου και κλίματος _ μοναδικότητα + βελτίωση ελκυστικότητας αγροτικών περιοχών

+ εκπόνηση κατευθυντήριων προτύπων σχεδιασμού (Corridor Landscape Design Briefs) και **προγραμμάτων δενδροφύτευσης** όλων των επαρχιακών και των κύριων αγροτικών δρόμων, δημιουργώντας **«αισθητικούς πράσινους οπτικούς διαδρόμους»**

+ εκπόνηση και εφαρμογή ενός εθνικού προγράμματος αειφόρου **δημιουργίας φυτοφρακτών** ή σημείων αναφοράς Τοπίου κατά το πρότυπο των “Hedgerows” της Βρετανίας ή των Αγροτικών Τοπίων της Τοσκάνης με επεμβάσεις εμπλουτισμού, ενίσχυσης και επαναφοράς του «Αυθεντικού Ελληνικού Αγροτικού Τοπίου», με **επιλεκτικά φυτικά είδη** ενδημικά κατά γεωγραφικά διαμερίσματα, σχεδιασμένο σε **αρμονία** και σε συνδυασμό με την **τοπική παράδοση**

+ **αποκατάσταση διαταραγμένων τοπίων** (π.χ. λατομεία, βιομηχανικές ζώνες, χωματερές κλπ)

+ ανάδειξη **τοπικών ιδιαιτεροτήτων** (π.χ. ρεματιές, φαράγγια, παραδοσιακούς οικισμούς, περιοχών ιδιαίτερου φυσικού κάλους κλπ)

+ συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στον τόπο διαμονής του (υπεριλαμβάνονται προτάσεις του Ομίλου φίλων του Δάσους)

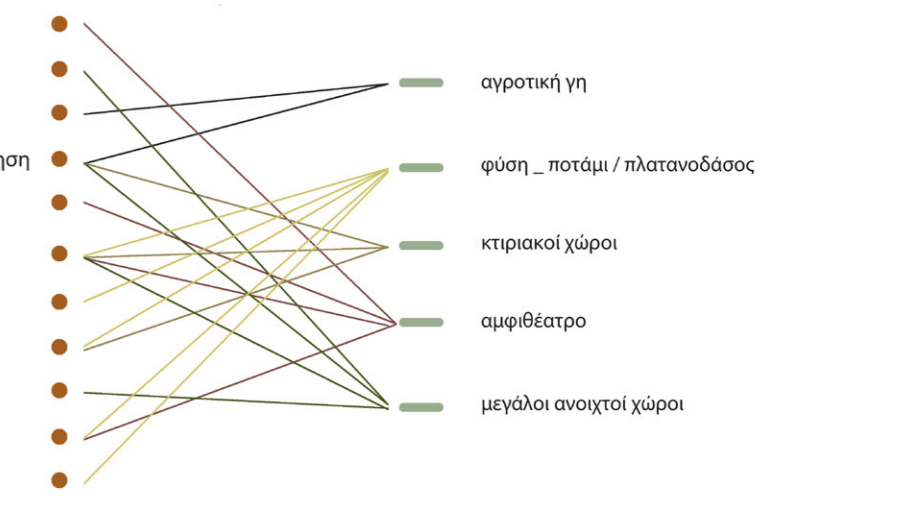
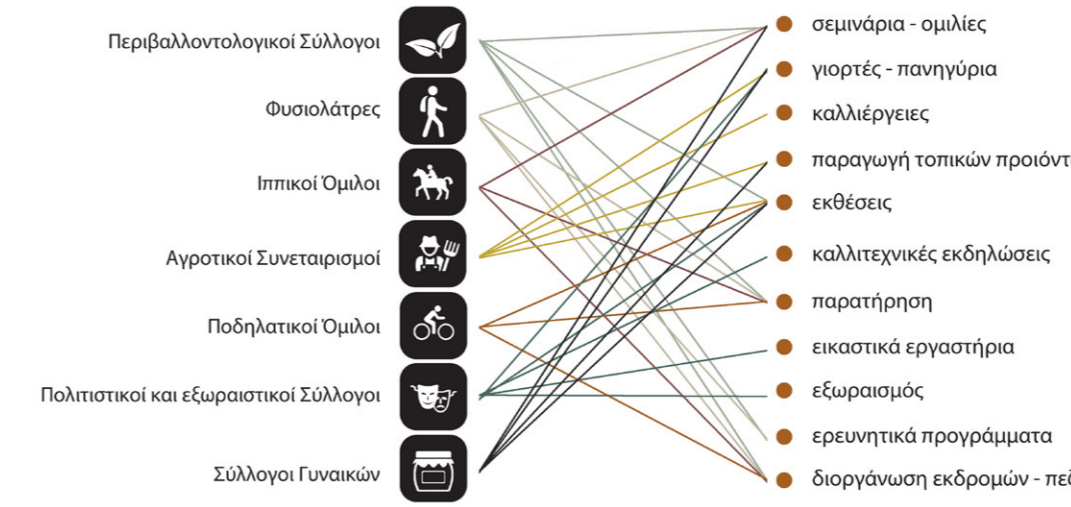
	Ιανουάριος	Φεβρουάριος	Μάρτιος	Απρίλιος	Μάιος	Ιούνιος	Ιούλιος	Αύγουστος	Σεπτέμβρης	Οκτώβρης	Νοέμβρης	Δεκέμβρης
πολιτιστικές εκδηλώσεις*		ΚΑΡΝΑΡΑΚΑΜΩΜΗΣ	ΚΑΡΝΑΡΑΚΑΜΩΜΗΣ	πολιτιστικές _ καρναβαλικές εκδηλώσεις Απόκριων ¹	Ξεζωνάτεια ²	φεστιβάλ Οίτης ³ Σπέρχεια ¹	φεστιβάλ παραδοσιακών χορού ²	Δάκεια ¹	φεστιβάλ παραδοσιακού χορού ²		Φθιωματικά ³	
λαϊκή παράδοση*							αντάμωμα Σαρακατσαναίων			εκδηλώσεις για τη μάχη της Μακρακώμης		
παραδοσιακά πανηγύρια*												
γαστρονομικές γιορτές					Ανοιχτές Πόρτες δρόμοι κρασιού ¹		γιορτή Λουκανίκου ²	γιορτή πίτας ²			γιορτή κάστανου ¹	
εκθέσεις προϊόντων					πανελλήνια έκθεση Λαμίας					παζάρι Λαμίας		
θεματικοί αγώνες_ διοργανώσεις			ράλι Ακρόπολις				ποδηλατικός Ρουμέλης	Άθλος Ρουμέλης	πέρασμα του φαραγγιού του Ασωπού			

πολιτιστικές εκδηλώσεις	1. περίοδος Απόκριων _αναβίωση παραδοσιακών εθίμων/τρίημερες καρναβαλικές εκδηλώσεις απο το δήμο Μακρακώμης _πολιτιστικές και καρναβαλικές εκδηλώσεις ολόκληρο το μήνα στο δήμο Λαμιέων 2. Σπέρχεια: Μεζιάτες _πολιτιστικές εκδηλώσεις με παραδοσιακούς χορούς από όλη την Ελλάδα 3. Ξεζωνάτεια: Μεζιάτες _πολιτιστικές εκδηλώσεις με παραδοσιακούς χορούς από όλη την Ελλάδα

γαστρονομικές εκδηλώσεις	1. δρόμοι του κρασιού: οι οινοπαραγωγοί της περιοχής περιμένουν τους φίλους του κρασιού στα επισκέψιμα οινοποιεία τους για ξεναγήσεις, γευστικές δοκιμές, εκδηλώσεις 2.γιορτή Λουκανίκου: πλατεία του Αγίου Γεωργίου_περιλαμβάνει δημοτική ορχήστρα και δωρεάν λουκανίκα 3. γιορτή πίτας: Παιλαικόατρο/ Άγιος Γεώργιος/ Υπάτη και αλλού_χωριάτικες πίτες 4.γιορτή κάστανου: Τ.Κ. Πτισιωτών

* παραδοσιακά πανηγύρια πραγματοποιούνται σε όλα τα διαμερίσματα του δήμου από το Πάσχα και μέχρι το φθινόπωρο, καθώς και εκδηλώσεις των τοπικών πολιτιστικών συλλόγων με μουσικές βραδιές, αφιερώματα, αναπαράσταση παλαιών εθίμων, εκθέσεις, θεατρικές παραστάσεις κατά την περίοδο του καλοκαιριού

ενδεικτικά Μακρακώμη: 9/6 Αγ. Σώστης: 21/5 κ.Καλλιθέα: 2/5 Κλωνί: 27/8 Μεσοποταμία: 20/7 Σπερχειάδα: 26/7 Βίτωλη: 15/8	
Αρχάνι: χοροί ομάδας ποδοσφαίρου Μάκρη: χοροί συλλόγου γυναικών Μάκρης	
Μερκάδα, Άγιος Γεώργιος Τυμφρηστού: αντάμωμα Σαρακατσαναίων	

- σταθμός περιθαλψης και προστασίας ζώων στη Μάκρη

- Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Στυλίδας _ Υπάτης προγράμματα: κλιματικές αλλαγές_γεωμυθολογικά μονοπάτια_δασικό περιβάλλον_ Σπερχειός_ιαματικά νερά_ Μαλιακός θαλασσότοπος_ άγρια πανίδα σε κίνδυνο_ελιά: το δώρο των θεών τοπικού ενδιαφέροντος: 1_Ξεριάς Λαμίας_2,η ζωή στον Αλμυροπόταμο_3,άνθρωπος και νερό

- συνεταιρισμός φιστικοπαραγωγών Μάκρης
- ιππικός όμιλος Φθιώτιδας στο Λιανοκλάδι

δράσεις, χώροι και φορείς με κυρίαρχη δραστηριοποίηση στην περιοχή

Ο περιπατητικός τουρισμός

διαδρομές στην περιοχή

_1. μονοπάτι Αγίας Παρασκευής - Δίβρης
Η διαδρομή συνολικού μήκους 10,25 χλμ. ξεκινάει βόρεια της πόλης από την εκκλησία της Αγίας Παρασκευής (θέση Ταράτσα - περιφερειακή οδό) και τερματίζεται στη θέση «Αλώνια» του Δημοτικού Διαμερίσματος της Δίβρης (εκτιμώμενος χρόνος τρείς ώρες)

_2. μονοπάτι Σιδηροδρομικών
Η διαδρομή ξεκινά από τη γέφυρα του Ασωπού ποταμού (κοντά στο Δημοτικό Διαμέρισμα Ηράκλεια), ακολουθώντας δεξιά τον αγροτικό δρόμο και ανεβαίνοντας έως τα 1000 μέτρα. Εκεί που τελειώνει ο αυτοκινητόδρομος, ξεκινά το μονοπάτι, αριστερά, παράλληλα με το φαράγγι (σήμανση από τον Ορειβατικό Σύλλογο Λαμίας). Μετά από δύο περίπου ώρες η πορεία ολοκληρώνεται στο Σιδηροδρομικό Σταθμό του Ασωπού. Το συνολικό μήκος της διαδρομής είναι 5 χλμ. Στη διαδρομή ο περιπατητής μπορεί να απολαύσει τις σπηλιές και το φαράγγι του Ασωπού, θαυμάζοντας ταυτόχρονα τις γέφυρες και τα πέτρινα αρχιτεκτονικά της γραμμής στις γαλαρίες και τα ρέματα

_3. μονοπάτια Δίβρης
Λαμία - Σκράπα - Μονή Αγ. Νικολάου – Δίβρη (πεζοπορική διαδρομή)
Δίβρη - Μονή Αγ. Νικολάου - Σκράπα – Λαμία (πεζοπορική διαδρομή)
Δίβρη - Παλαιοχώρι - Δίβρη (κυκλική ποδηλατική διαδρομή)

ορειβατικά μονοπάτια

_ Οίτης: Τα περισσότερα μονοπάτια ξεκινούν από τα χωριά, που βρίσκονται στους πρόποδες της Οίτης και ανηφορίζουν προς τις κορυφές. Τα μονοπάτια είναι αρκετά ευδιάκριτα και μερικά από αυτά διαθέτουν επαρκή σηματοδότηση. 9 διαδρομές διασχίζουν τον ορεινό όγκο της Οίτης και αποτελούν ένα δίκτυο μονοπατιών, που συνδέονται μεταξύ τους, είτε στο καταφύγιο Τράπεζα, είτε στην κορυφή Γρεβενό, είτε στην κορυφή Πύργος, την ψηλότερη της Οίτης

_ Υπάτης: Οι διαδρομές ξεκινούν από τα χωριά Υπάτη, Λουτρά Υπάτης, Καστανιά και Νεοχώρι και κατευθύνονται προς τις κορυφές του βουνού. Η μεγάλη υψομετρική διαφορά των κορυφών της Οίτης από τα χωριά έναρξης των διαδρομών καθιστούν αυτές αρκετά δύσκολες, αλλά συνάμα και γοητευτικές. Οι περισσότερες μέχρι τα αλπικά υψόμετρα κινούνται σε πυκνά ελατόδασα και συγκλίνουν στο καταφύγιο Οίτης ενδεικτικές διαδρομές: Υπάτη στη Μονή Αρσαλή, Γύρος της Υπάτης, Πάθνας - Κορυφή Αετός, Χωριό Αργυροχώρι - Θέση Αμπελάκι και Χωριό Καστανιά - Κορυφή Πετρωτός

_ μονοπάτια ΕΦΙΑΛΤΗ

- Ο **γαστρονομικός_οινολογικός τουρισμός** _κελυφωτό φιστίκι Μάκρης, Π.Ο.Π. _ακτινίδιο Σπερχείου, Καστρί, Π.Ο.Π. _η Ένωση Οινοπαραγωγών Αμπελώνα Κεντρικής Ελλάδος συμμετέχει στις Ανοιχτές πόρτες κρασιού, που επιτρέπει στους οινόφιλους να επισκεφτούν τα μέλη της, να γνωρίσουν από κοντά τους παραγωγούς και να δοκιμάσουν τα ξεχωριστά κρασιά της Κεντρικής Ελλάδος.

Ο θρησκευτικός τουρισμός

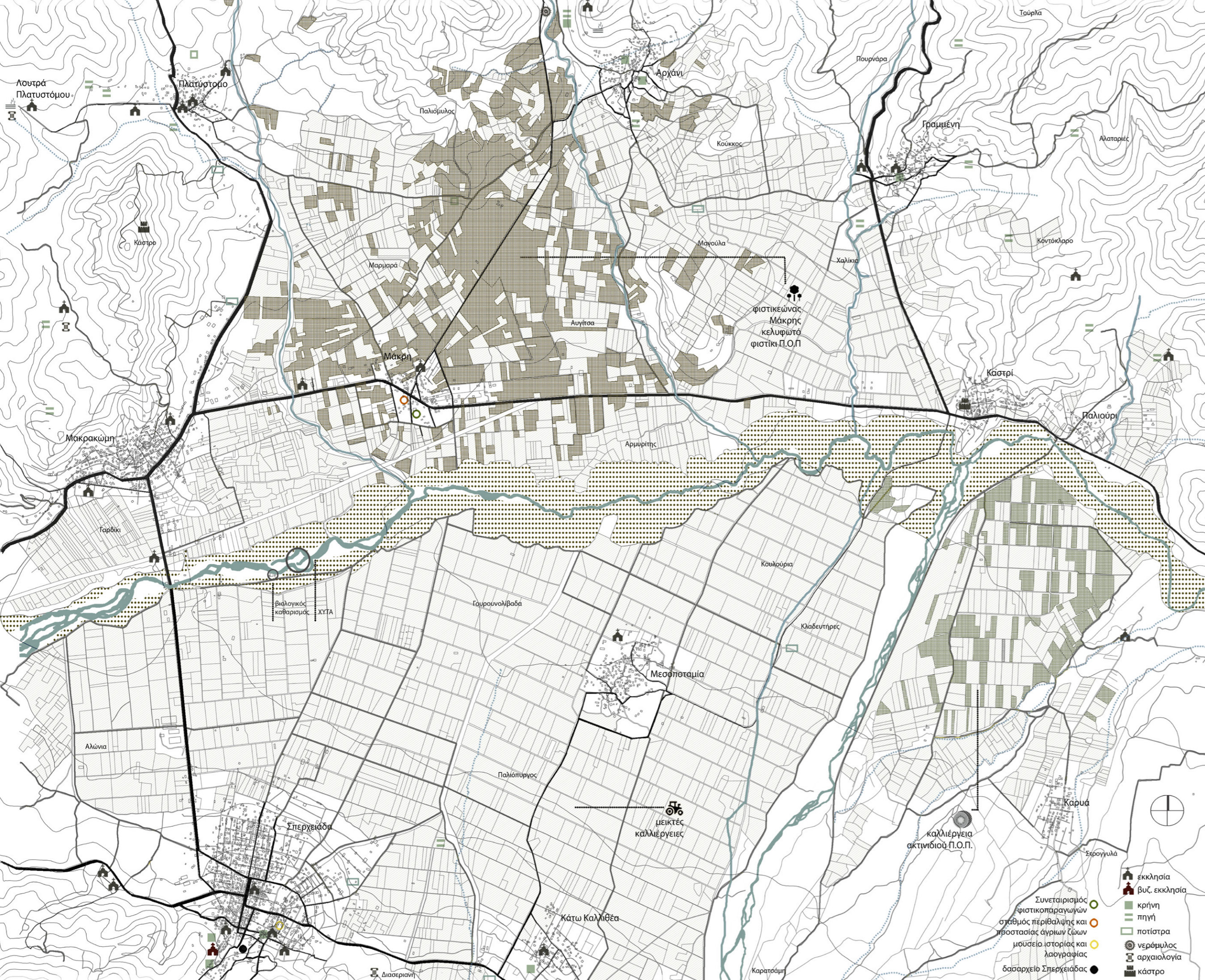
Ο ιαματικός τουρισμός

Η Φθιώτιδα γενικότερα και η λεκάνη του Σπερχείου ειδικότερα είναι προικισμένη με αξιόλογο αριθμό ιαματικών πηγών γνωστών από την αρχαιότητα. Στη Φθιώτιδα υπάρχουν περί τις σαράντα λουτροπηγές και οι κυριότερες στην περιοχή της Λεκάνης του Σπερχείου είναι: των Θερμοπυλών, του Καλλιδρόμου (Ψωρονέρια), της Υπάτης και του Πλατύστομου

05.

διερεύνηση δυνατοτήτων στην περιοχή
προσεγγίζοντας

- εκκλησία
 - βυζ. εκκλησία
 - κρήνη
 - πηγή
 - ποτίστρα
 - νερόμυλος
 - αρχαιολογία
 - κάστρο
- Συνεταιρισμός
 φυσικοπαραγωγών
 σταθμός περιβαλτικής και
 προστασίας αγρίων ζώων
 μουσείο ιστορίας και
 λαογραφίας
 δασαρχείο Σπερχειάδας

χάρτης περιοχής μελέτης

ανάγλυφο εδάφους

ποτάμι

πλατανόδασος

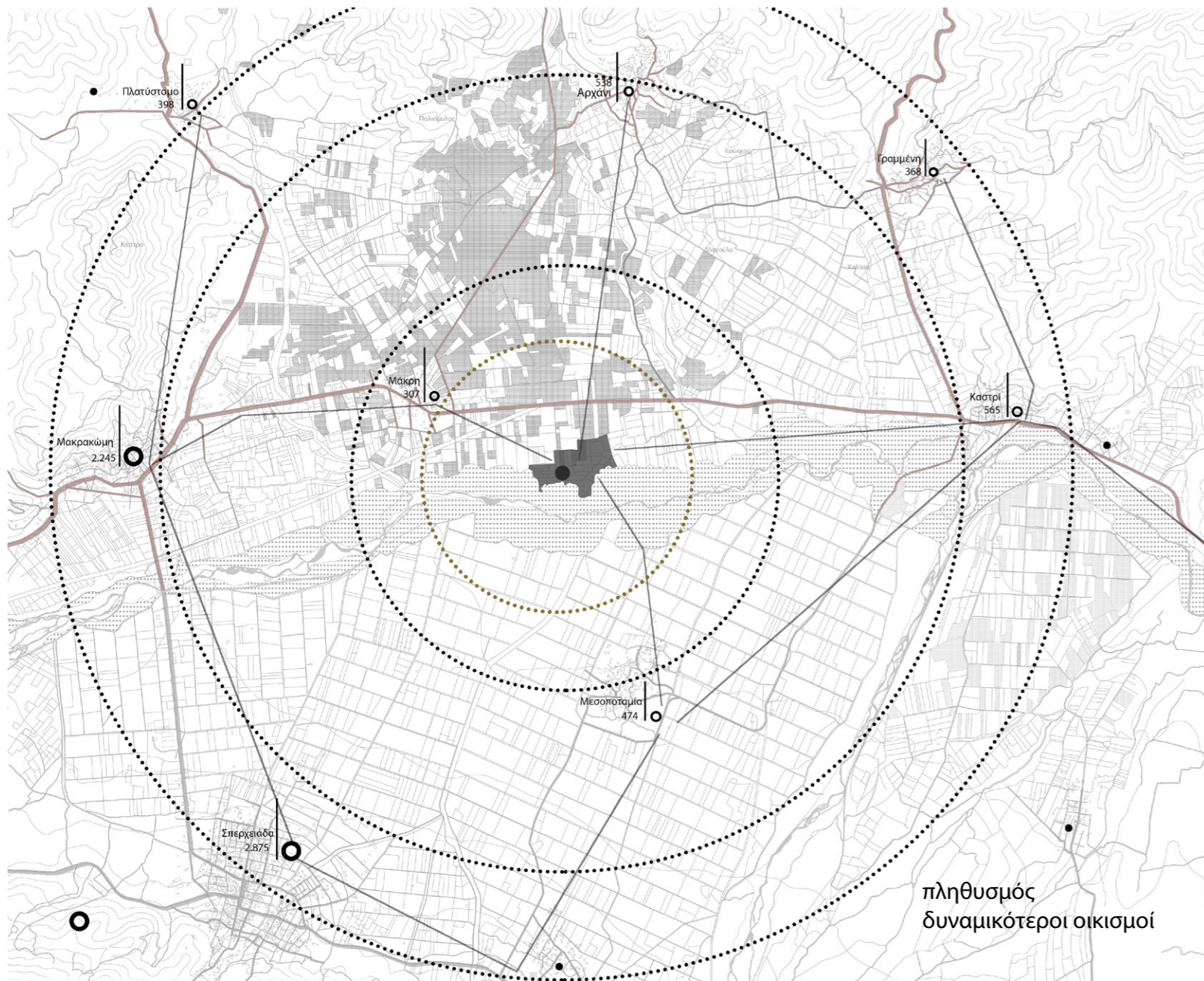

γεωργική γη

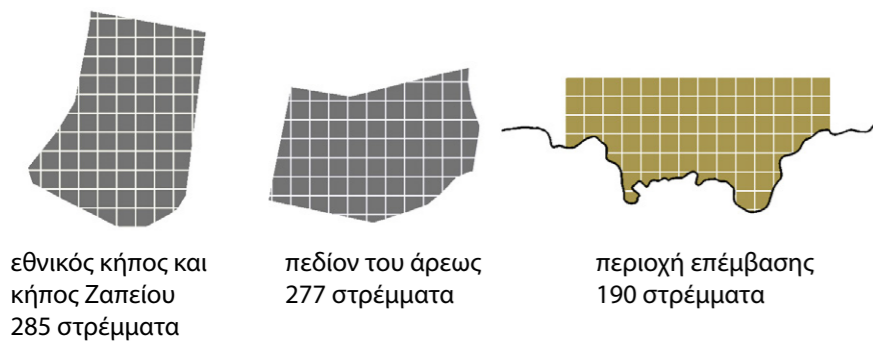
οικιστικό δίκτυο

δυναμικές περιοχές

επιλογή συγκεκριμένης περιοχής επέμβασης: **συμπύκνωση χαρακτηριστικών που μπορούν να αξιοποιηθούν για τη μεταμόρφωση του αγροτικού τοπίου**

+ δυνατότητα δημιουργίας δικτύων δραστηριοτήτων
 + ευκολία πρόσβασης λόγω του αυτοκινητοδρόμου
 + προτεινόμενες διαδρομές προς Αρχάνι, Μεσοποταμία και κατά μήκος του πλατανοδάσους

εθνικός κήπος και κήπος Ζαπέιου 285 στρέμματα

πεδίο του άρεως 277 στρέμματα

περιοχή επέμβασης 190 στρέμματα

ευκαιρίες + δυναμικές περιοχής

- _ φυσικό ανάγλυφο κυρίως πεδινό με μικρούς λόφους περιμετρικά
- _ αξιόλογες γεωργικές καλλιέργειες ποικιλία στα είδη καλλιέργειας
- προϊόντα με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης
 - _ ύπαρξη ρεμάτων
 - _ ύπαρξη ελεύθερων, αδόμητων εκτάσεων
 - _ έντονα λαογραφικά και παραδοσιακά στοιχεία
 - _ αρχαιολογικοί χώροι

_ οργανωμένες καλλιέργειες: αναπόσπαστο στοιχείο του αγροτικού τοπίου **φυσικό ανάλογο των γεωμετρικών αστικών συστημάτων.**

_ δέντρα: φύτευση με εμπειρικό τρόπο σε κανάβους, δημιουργώντας διαφορετικές **ποιότητες τοπίου, διαδρομών και ορίων**

_ σχηματοποιήσεις φύτευσης (ύψος, μορφή, πυκνότητα): διαμόρφωση χαρακτήρα και ορίων του τοπίου

○ Προσωπικές παρατηρήσεις

○ **πιθανές λύσεις**

_ **ανάδειξη τοπικών προϊόντων παραγωγής** και μεταποίησης: **βιολογικές καλλιέργειες** και προϊόντα προστασίας ονομασίας προέλευσης (Π.Ο.Π.) το **κελυφωτό φυστίκι** και το ακτινίδιο Σπερχειού

_ αγρανάπαυση, αμειψισπορά και χλωρή λίπανση απαραίτητα για γεωργική γη

_ **ενεργοποίηση ρεμάτων** : χλωρίδα _ πανίδα

_οικοτουρισμός και **αγροτουρισμός** για ανάδειξη καλλιεργειών, φύσης και ορεινών όγκων: κατάλληλα καταλύματα, καταστήματα πώλησης τοπικών αγροτικών προϊόντων, διεξαγωγή εκπαιδευτικών σεμιναρίων καλλιέργειας, γαστρονομίας κ.λπ.

_ περαιτέρω αξιοποίηση λουτροπηγών Πλατυστόμου _ Αρχανίου - αξιοποίηση από τοπική κοινωνία και επισκέπτες

_ πλήρης ανάταξη και **προστασία πλατανοδάσους** σε σχέση με τα σκουπίδια (όχι μόνο ΧΑΔΑ και χωματερές αλλά και για τις εναποθέσεις σκουπιδιών σε όχθες, ρέματα και πλατανοδάσος) _ σύγχρονοι χώροι αποκομιδής και κατεγασίας σκουπιδιών

_ δημιουργία φυσικών **ποδηλατοδρόμων και μονοπατιών** υπό την δασική προστασία και την οδηγία natura

_ δημιουργία Φορέα Διαχείρισης του Μαλιακού και της περιοχής του Δικτύου NATURA 2000 στην Κοιλάδα Σπερχειού

_ εφαρμογή μιας ενιαίας συνεκτικής δασικής πολιτικής για την προστασία και ορθή διαχείριση των δασών της Φθιώτιδας με βάση τις αρχές της Δασοπονίας, μπορεί να συμβάλει στην τόνωση της τοπικής κοινωνίας και στην απασχόληση ανέργων σε πράσινα επαγγέλματα που σχετίζονται με τη δασική προστασία, την παραγωγή δασικών προϊόντων, τον οικοτουρισμό και την περιβαλλοντική εκπαίδευση

+ οι προβληματισμοί αυτοί προκύπτουν σε συνδυασμό με προτάσεις από διάφορους συλλόγους και οργανώσεις, με οικολογικό και περιβαλλοντικό χαρακτήρα, που δραστηριοποιούνται στην ευρύτερη περιοχή

○ **προβλήματα περιοχής**

_ άκριτη υποδοχή της άναρχης ανάπτυξης ευαίσθητων περιοχών

_ έλλειψη αξιοποίησης - διαμόρφωσης ελεύθερων χώρων και χώρων πρασίνου

_ απουσία δικτύου σύνδεσης πόλης - φύσης, ιδιαίτερα για τον πεζό

_ μόλυνση υδάτων - νεκρά ψάρια

_ απουσία οποιουδήποτε σχεδιασμού για την ολοκληρωμένη αειφορική διαχείριση του πλατανοδάσους και του ποταμού

_ απουσία εγκάρσιων συνδέσεων

_ οδήγηση σε δόμους εκτός οδικού δικτύου

_ απουσία περιβαλλοντικής παιδείας _ σταδιακή εξαφάνιση των εννοιών της συμβίωσης και της παραδοσιακής οικoανάπτυξης

06.

επαναπροσδιορισμός του αγροτικού τοπίου
τόπος

εργαλεία χειρισμού

Φιστικεύνας Μάκρης

- _ τόνωση τοπικής παραγωγής - διαδικασιών παραγωγής και επεξεργασίας κελυφωτού φιστικιού
- _ επέκταση του φιστικεύνας

αγροτική γη

- _ αναβάθμιση αγροτικών καλλιεργειών της περιοχής _ νέες εναλλακτικές καλλιέργειες _ επαναφορά ειδών που έχουν εγκαταλειφθεί

ρέματα

- _ ανάδειξη των ρεμάτων που διατρέχουν την περιοχή επέμβασης: λειτουργούν τόσο ως **φυσικά κανάλια** απορροής υδάτων (+πανίδα) όσο και ως **δυναμικές περιπατητικές ή ποδηλατικές προσβάσεις** στο βουνό ή στο πλατανόδασος.

_ **σύνδεση** των φυσικών στοιχείων του βουνού και του **πλατανόδασους**

_ **πράσινοι διάδρομοι** ανάμεσα στην αγροτική γη, με στόχο την περιβαλλοντική αναβάθμιση της περιοχής

_ βασικό στοιχείο του οικοσυστήματος (φυσικοί υδραυλικοί υποδοχείς _ αντιπλημμυρικοί αγωγοί)

+αναγκαία η ολοκληρωμένη οικολογική διαχείριση των ρεμάτων και των παραρεμάτων ζωνών και η ένταξή τους στο δίκτυο των ελεύθερων χώρων πρασίνου και πράσινων διαδρομών

φυτοφράχτες

- _ ανάμεσα στην γεωργική γη εξασφαλίζουν: συγκράτηση νερού
- προστασία από την διάβρωση
- καταφύγιο ζωής - πανίδας
- εξυγίανση
- ποιοτικό τοπίο

_ προστασία αγροκτήματος με τη μείωση της οπτικής εισβολής του αυτοκινητόδρομου

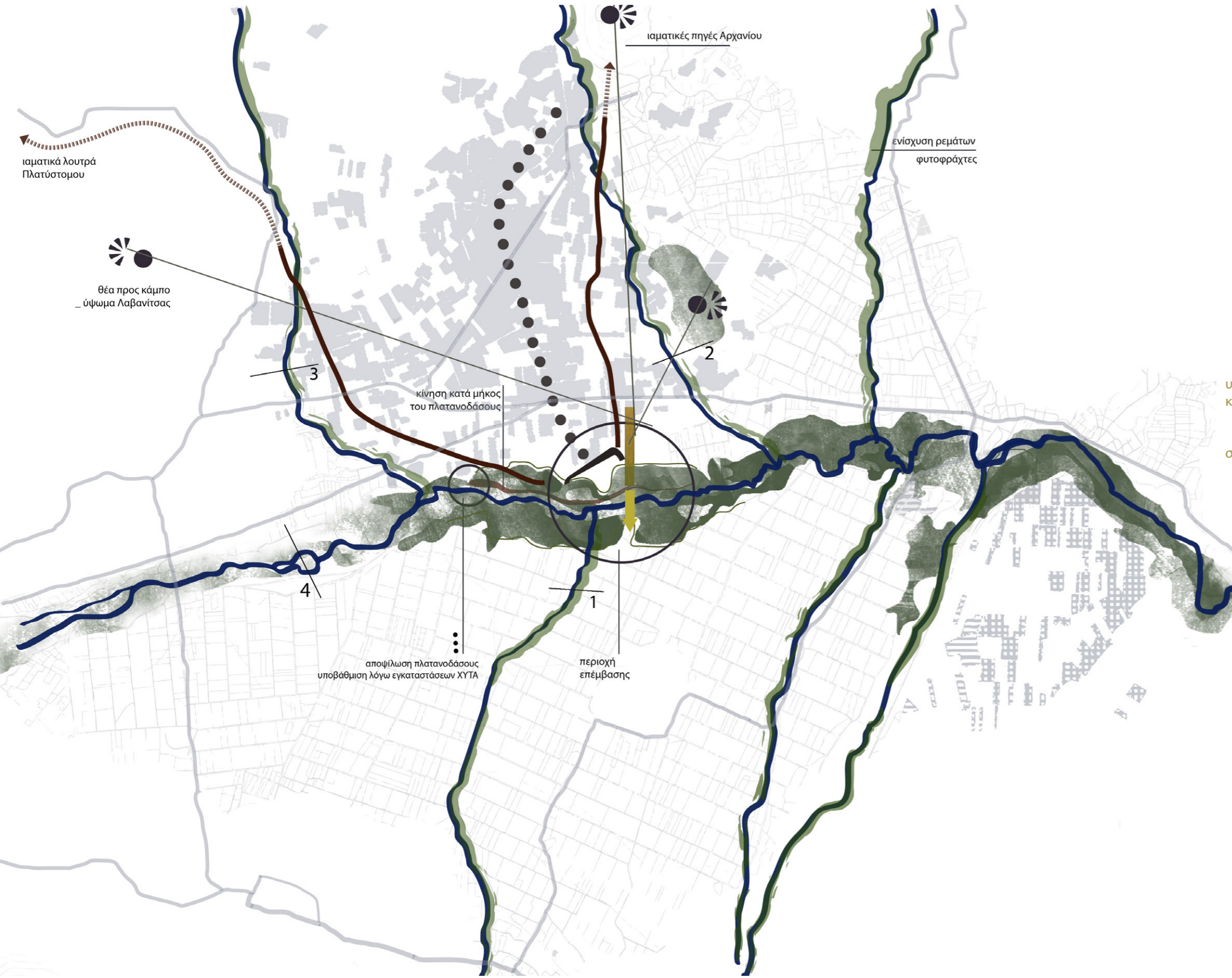

προτεινόμενες θέσεις φυτοφραχτών_ σύνδεση με πλατανόδασος _ παράδειγμα

φυτικά είδη (θάμνοι-δέντρα) κατάλληλα για τη φύτευση φυτοφρακτών στην Ελλάδα:

επιστημονική ονομασία	ελληνική ονομασία	είδος φυτού	διατήρηση φύλλων	ύψος (μ.)	καρποφορία
Arbutus adracne	Αγριοκουμαριά	θάμνος	αιθαλής	εώς 4	φθινόπωρο
Arbutus unedo	Ήμερη κουμαριά	θάμνος	αιθαλής	1 - 3	φθινόπωρο
Cornus mas	Κρασιά	μικρό δένδρο	φυλλοβόλο	εώς 7	φθινόπωρο
Corylus colurna	Αγριοφουντουκιά	δένδρο	φυλλοβόλο	εώς 25	φθινόπωρο
Crataegus heldreichii	Βουνοτρικουκιά	θάμνος - μικρό δένδρο	φυλλοβόλο	εώς 6	φθινόπωρο
Crataegus monogyna	Τρικουκιά, Μουρτζιά	θάμνος - μικρό δένδρο	φυλλοβόλο	εώς 10	φθινόπωρο
Cotoneaster integerrimus	Κοτονέατρο το ακεραιότατο	θάμνος	αιθαλής	1 - 2	Ιούνιος - Αύγουστος
Cotoneaster nebrodensis	Κοτονέατρο το "πιληματώδες"	θάμνος	αιθαλής	εώς 3	Ιούνιος - Αύγουστος
Fraxinus ornus	Μικρός Φράξος	μικρό δένδρο	φυλλοβόλο	εώς 10	Ιούλιος
Hedera helix	Κισσός	αναρριχώμενο	φυλλοβόλο	-	Δεκέμβριος - Απρίλιος
Ilex aquifolium	Αρκουδοπούρναρο	μικρό δένδρο	αιθαλής	εώς 10	αρχές χειμώνα
Sylvestris	Αγριομηλιά	θάμνος - μικρό δένδρο	φυλλοβόλο	3 - 10	Σεπτέμβριος
Pistacia terebinthus	Τσικουδιά, Κοκορεβιθιά	θάμνος - μικρό δένδρο	φυλλοβόλο	εώς 5	φθινόπωρο
Prunus amygdalus	Αμυγδαλιά	δένδρο	φυλλοβόλο	εώς 8	καλοκαίρι
Prunus mahaleb	Αγριοκερασιά (Μαχλεμπί)	θάμνος - μικρό δένδρο	φυλλοβόλο	εώς 15	καλοκαίρι
Prunus spinosa	Τσαπουρνιά	θάμνος	φυλλοβόλο	εώς 4	Σεπτέμβριος - Οκτώβριος
Pyrus amygdaliformis	Γκορτσιά	μικρό δένδρο	φυλλοβόλο	2 - 5	φθινόπωρο
Pyrus communis	Αγριαχλαδιά	δένδρο	φυλλοβόλο	εώς 20	φθινόπωρο
Rhamnus fallax	Πλατύφυλλος Ράμνος	θάμνος	φυλλοβόλο	εώς 3	??
Rosa spp.	Αγριοτριανταφυλλιά	θάμνος	αιθαλής	1 - 2	καλοκαίρι - φθινόπωρο
Rubus spp.	Αγριοβατομουριά	θάμνος	φυλλοβόλο	1 - 2	καλοκαίρι - φθινόπωρο
Sorbus aria	Μεγάλη Ασημοσορβιά	θάμνος - μικρό δένδρο	φυλλοβόλο	εώς 12	φθινόπωρο
Sorbus aucuparia	Αγριοσορβιά (σορβιά των πτηνών)	δένδρο	φυλλοβόλο	εώς 15	Αύγουστος - Σεπτέμβριος (οι καρποί διατηρούνται και το χειμώνα)
Sorbus domestica	Ήμερη Σορβιά	δένδρο	φυλλοβόλο	4 - 10	Σεπτέμβριος
Salix alba	Λευκή Ιτιά	δένδρο	φυλλοβόλο	εώς 25	φθινόπωρο
Sambucus nigra	Κουφοξυλιά	θάμνος- μικρό δένδρο	φυλλοβόλο	εώς 10	Σεπτέμβριος - Οκτώβριος

πηγές : Σφήκας (1991), Αραμπατζής (1998)

γιατί εκεί: φυσικεύνας Μάκρης
 εναλλαγή καλλιεργούμενων εκτάσεων _ εγκατάλειψη - ερήμωση μεγάλου μέρους

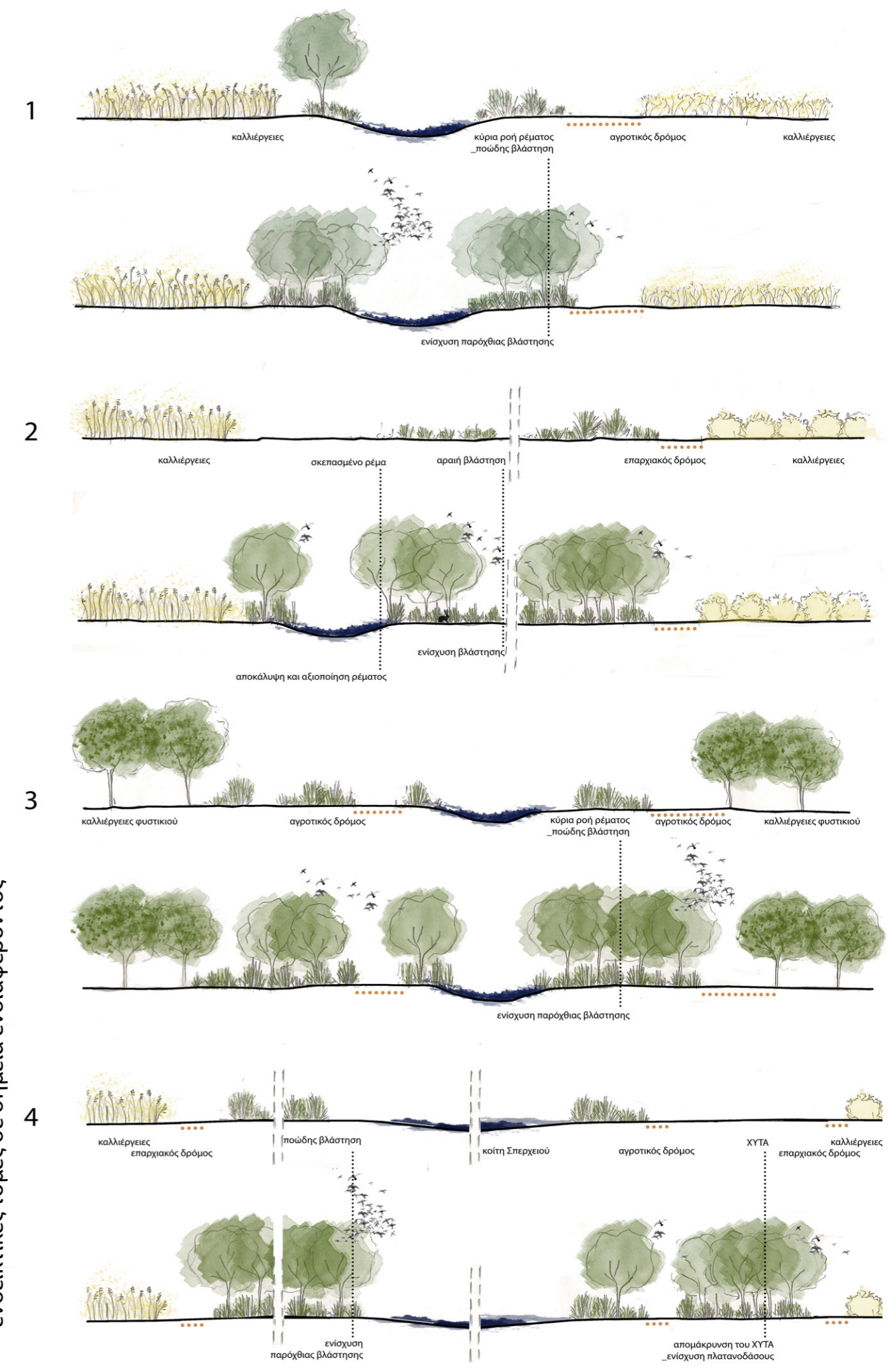
ιαματικές πηγές Αρχανίου
 πηγές Πλατυστόμου σε κοντινή απόσταση

πλατανόδασος :
 υποβάθμιση, μόλυνση, απουσία πρόσβασης, υποδομών και δραστηριοτήτων σε μια περιοχή μεγάλης αισθητικής και περιβαλλοντικής αξίας

υπάρχουσα κατάσταση
 _ εντατικές καλλιεργητικές τεχνικές
 _ αλόγιστη χρήση γεωργικών φαρμάκων

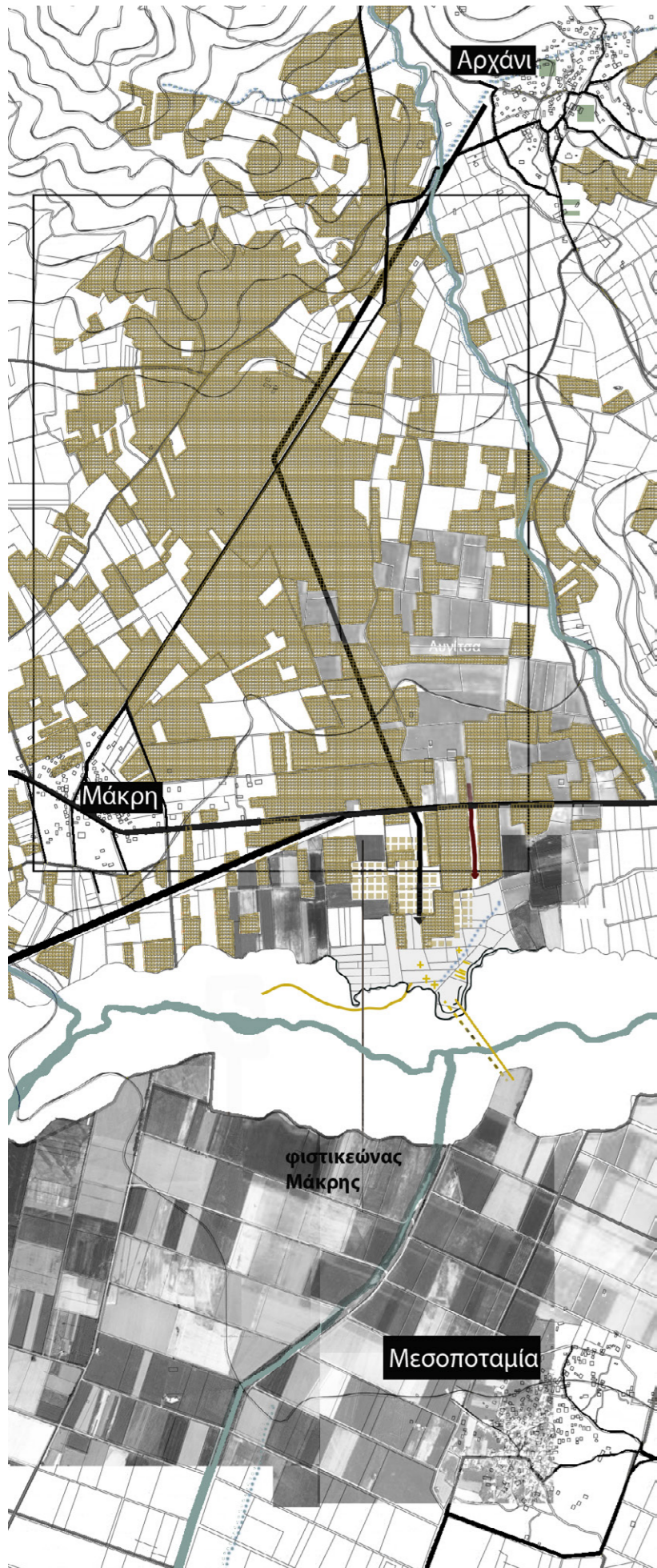
σενάριο
 _ ολοκληρωμένη ανάπτυξη αγροτικού χώρου _ ενίσχυση του πολυλειτουργικού του χαρακτήρα
 _ **νημέρωση** των αγροτών για την υιοθέτηση ορθών γεωργικών πρακτικών που μειώνουν τις επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον
 _ ενίσχυση της **βιολογικής γεωργίας** και κτηνοτροφίας και τη συνέχιση των προγραμμάτων αγρανάπαυσης

ενδεικτικές τομές σε σημεία ενδιαφέροντος

07.

προσδιορισμός δραστηριοτήτων
τόπος

- επαναπροσδιορισμός σχέσης γης _ παραγωγής _ καταναλωτή
- βίωση υπαίθρου ως εργαστήριο κατασκευής κοινωνικών σχέσεων _ συμμετοχή
- συν-τροφικότητα
- φυσικό περιβάλλον ως οικονομικός πόρος

... τη μαγεία του να βλέπεις τη μεταμόρφωση να συμβαίνει μπροστά στα μάτια σου και αυτή η μεταμόρφωση να γεννά ένα αλλιώτικο προϊόν με τις δικές του αξίες ..
 ... η διαδικασία της παραγωγής και αυτή η μοναχικότητα της σχέσης σου δίνουν μια αφθονία χρόνου που είσαι εσύ και ο εαυτός σου, μαζί με τον μυστικό τρόπο που συμβαίνουν όλα δίπλα σου, εξαιτίας σου και κάτω από τις εντολές σου, όλοι αυτοί οι μετασχηματισμοί.. (σελ 334)

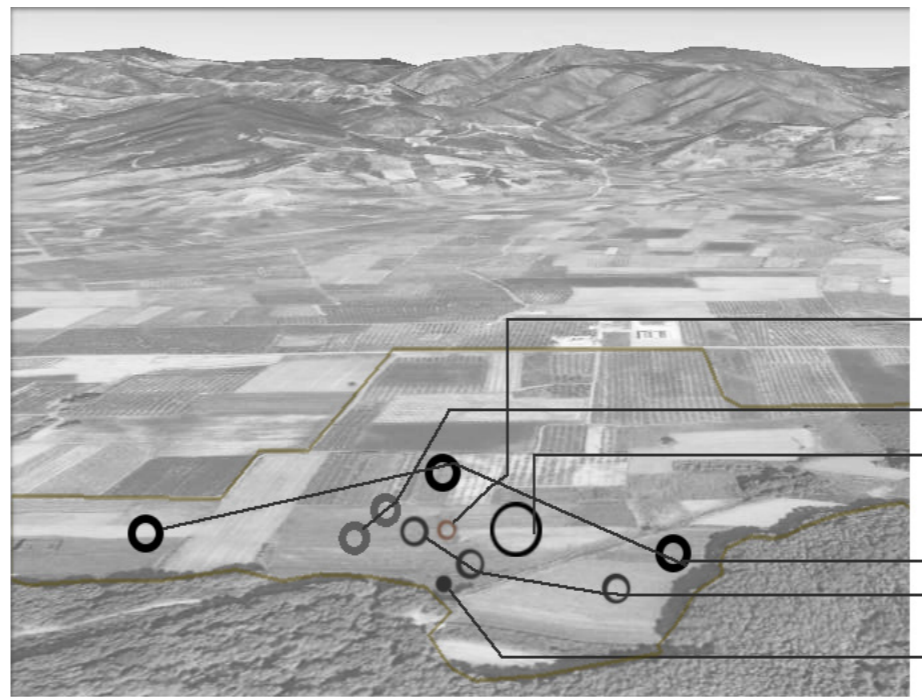
...να κρατήσουμε τη μνήμη της αίσθησης, την ηδονή της απόλαυσης του φαγητού που μας συνδέει με την ιστορία της κοινότητας, αλλά και της ίδιας της γης.. (σελ 40)

...ο σπόρος καταναλώνεται μαζί, μαγειρεύεται από κοινού, το γέυμα προέρχεται από την καλλιέργεια του εδάφους και είναι καλλιέργεια ως πολιτισμός και μνήμη... (σελ 20)

... ό,τι σώζει η παράδοση των πρακτικών του αγροτικού πολιτισμού, η σχέση με την εποχή και τον καιρό, η παράδοση στο σώμα και στις αισθήσεις του..(σελ 28)

... νέος τρόπος δράσης στην ύπαιθρο όπου η αγροτική παραγωγή, ως εργασία σωματική και διανοητική, εγγράφεται στην ευρύτερη ενεργοποίηση της γενικής διάνοιας (σ .30)

από το βιβλίο Κιβωτός: Παλαιοί σπόροι για νέες καλλιέργειες, 12^η διεθνής έκθεση αρχιτεκτονικής, Μπιενάλε Βενετίας, 2010

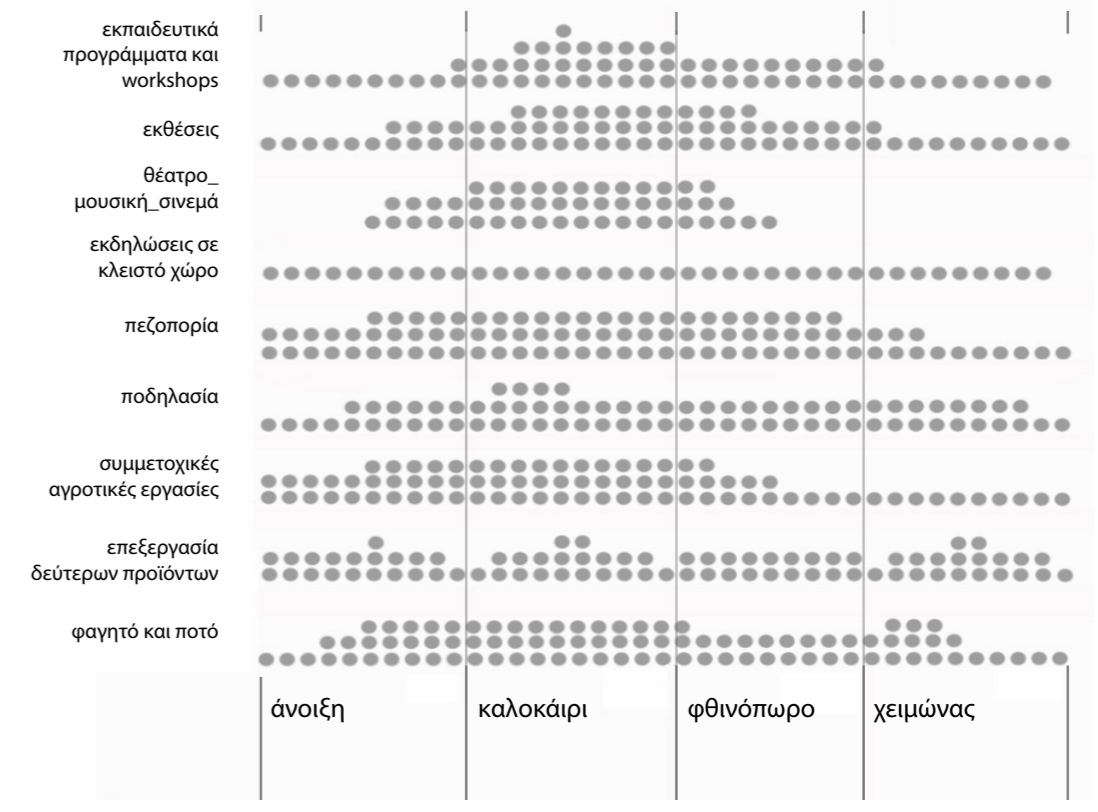

δίκτυα λειτουργίας _ πρώτη χωροθέτηση

- αγορά
- παραγωγή
- έρευνα
- καλλιέργεια
- φαγητό
- γιορτή

δραστηριότητες στο αγρόκτημα

καλλιέργεια γης	μπάνιο στο ποτάμι	εκπαιδευτικά προγράμματα επαφής με τη φύση
κτηνοτροφία	ιππασία _ στάβλοι αλόγων	εγκαταστάσεις διαμονής
ποδηλατικές περιπατητικές διαδρομές	κουζίνες	υπαίθριες αγορές και κουζίνες
ψάρεμα	διαλογισμός	υπαίθριος κινηματογράφος
ερευνητικά προγράμματα	ποικιλία στις μορφές στάσης	πολιτιστικά δρώμενα
	παιδικές χαρές	εκπαιδευτικά σεμινάρια
		συλλογικά γεύματα

υπαίθρια αγορά
 άμεση διάθεση των προϊόντων του αγροκτήματος χωρίς μεσάζοντες

χώροι παραγωγικών δραστηριοτήτων
 στα εργαστήρια οι διάφοροι καρποί μεταποιούνται σε παραδοσιακά εδέσματα και έλαια

πilotικά χωράφια
 νέες καλλιέργειες δοκιμάζονται σε pilotικά χωράφια, στα οποία ο επισκέπτης μπορεί είτε παρατηρήσει τη διαδικασία είτε να συμμετέχει ο ίδιος στις εργασίες

αγροτικές καλλιέργειες
 τα σπυροφόρα δέντρα και τα χωράφια με αρωματικά και σπυροκηπευτικά αποτελούν βασική πηγή τροφοδοσίας τόσο για τις κουζίνες των κατοικιών όσο και για τα εργαστήρια παραγωγής παραδοσιακών προϊόντων, ενώ παράλληλα τροφοδοτούν και την υπαίθρια αγορά περιμετρικά τις καλλιέργειες μεγαλύτερης κλίμακας διαχειρίζονται οι εκάστοτε γεωργοί

φαγητό και γιορτή
 στην κοινόχρηστη κουζίνα στην περιοχή των κατοικιών, την υπαίθρια αγορά καθώς και στο εστιατόριο οι επισκέπτες μαγειρεύουν και τρώνε γύρω από ένα τραπέζι, ενώ η πλατεία και το ανοιχτό και κλειστό αμφιθέατρο μπορούν να φιλοξενήσουν τις υπάρχουσες πολιτιστικές εκδηλώσεις της περιοχής και νέες δράσεις

φιστικιά (Pistacia vera L.)
οικογένεια: Anacardiaceae
γένος: Pistacia (11 είδη)

φυλλοβόλο _ μακρόβιο _ βραδείας ανάπτυξης
ύψος 6-9 μέτρων.

καρπός: σχήμα_ επίμηκες ωοειδές βοτανικά δρύπη, δηλαδή αποτελείται από εξωκάρπιο, σαρκώδες μεσοκάρπιο και ξυλώδες ενδοκάρπιο (κέλυφος), το οποίο περικλείει το σπέρμα (ψίχα). Το εξωκάρπιο και το μεσοκάρπιο αποτελούν την εξωτερική μαλακή φλούδα του καρπού. Το ενδοκάρπιο της φιστικιάς σχίζεται όταν ωριμάσει ο καρπός.

πηγή: η καλλιέργεια της Φιστικιάς στην περιοχή της Μακρακώμης Φθιώτιδας, Κατσόγιαννος, Χ, πτυχειακή εργασία, Σχολή Τεχνολογίας Γεωπονίας, 2012.

Η καταγωγή της είναι από το Ιράν και σήμερα καλλιεργείται ευρύτατα από την Ασία μέχρι τις Μεσογειακές χώρες και την Αμερική για τον καρπό της, το φιστίκι.

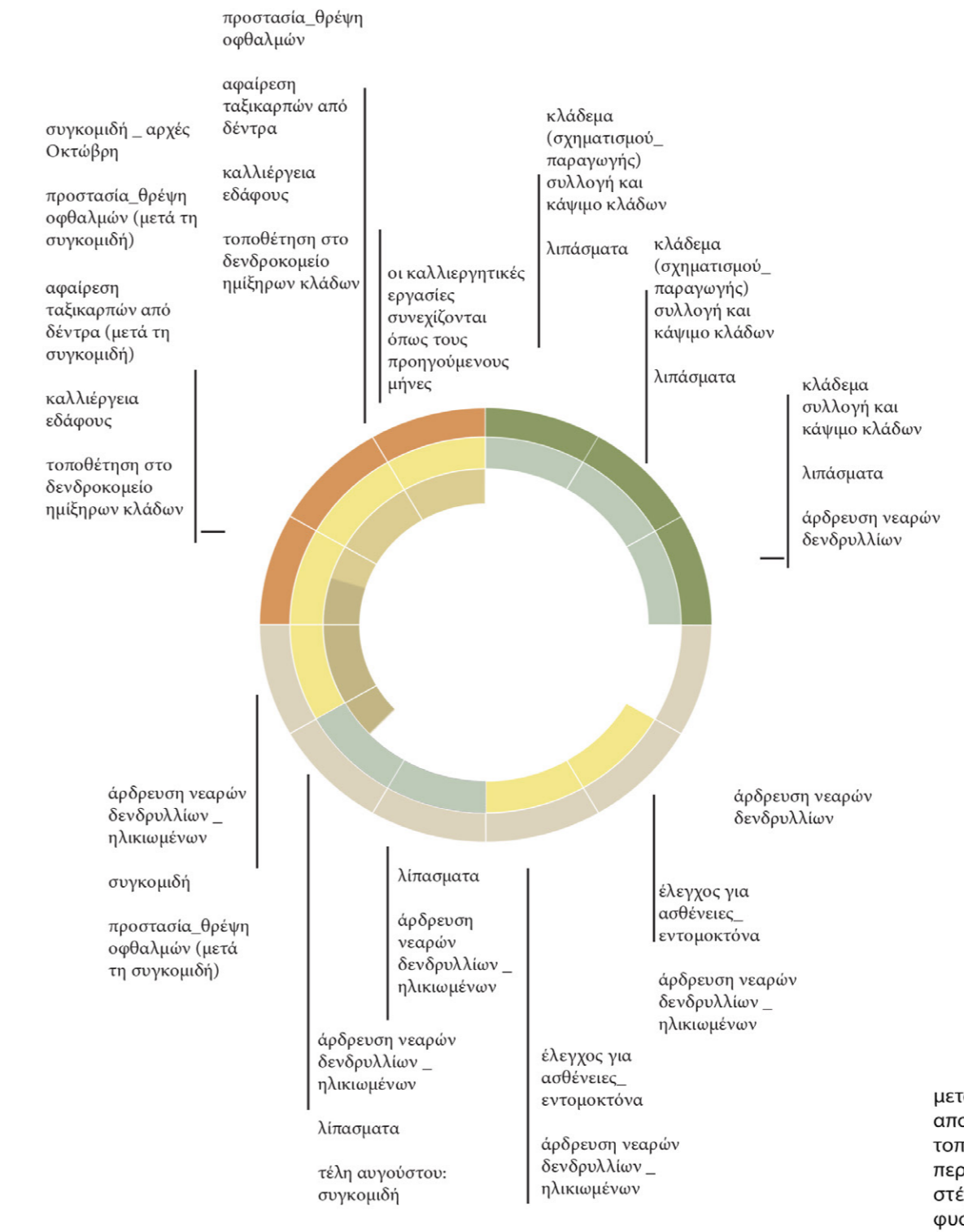
Στην Ελλάδα η φιστικιά καλλιεργείται στην Αίγινα από τα μέσα του 19ου αιώνα και από εκεί στην συνέχεια επεκτάθηκε σε πολλά άλλα μέρη της χώρας.

- βλάστηση
- δέντρα σε λήθαργο
- γέμισμα καρπού
- πτώση καρπού
- δέσιμο καρπού
- ωρίμανση καρπού

Οι ημερομηνίες που αναφέρονται στην εποχή ανθοφορίας, εποχή ωρίμανσης καρπού κ.λπ., είναι οι μέσοι όροι επαρκών ετών παρατηρήσεων και για να είναι μεταξύ τους συγκρίσιμοι αφορούν την ίδια χρονική περίοδο, 1998–2006
πηγή: gfstiki.blogspot.

ΚΕΛΥΦΩΤΟ ΦΙΣΤΙΚΙ ΣΠΕΡΧΕΙΟΥ

- κλαδέματα
- προστασία _ έλεγχος για ασθένειες
- λιπάσματα
- συγκομιδή
- άρδρευση
- καλλιέργεια εδάφους
- αφαίρεση ταξικαρπων_ μεταφορά στο δενδροκομείο

φιστικέωνας Μάκρης:

ποικιλία: Pistacia Vera
ονομασία: κελυφωτό φιστίκι Μάκρης, Π.Ο.Π από 1996

παραγωγή ξεκινά από 1951: ο πρώτος της Κεντρικής Ελλάδας
_ήπιο κλίμα
_Σπερχειός
_ιαματικές πηγές
_φυσική λίπανση από κτηνοτροφία

η Μάκρη γίνεται κέντρο διαδόσεως της φιστικιάς στη Φθιώτιδα και από το 1968 και στη Θεσσαλία

ίδρυση στην Μακρακώμη Φθιώτιδος το 1978: Συνεταιρισμός Φιστικοπαραγωγών
+προσφορά δενδρυλλίων στην περιοχή
+ενημέρωση νέων καλλιεργητών Πανελλαδικά για την ανάπτυξη συστηματικής καλλιέργειας

σήμερα: σπουδαιότερα κέντρα παραγωγής φιστικιών στη χώρα μας είναι η Μεγαρίδα, η Κορινθία, η Φθιώτιδα, η Εύβοια, οι Κυκλάδες, η Κρήτη, η Χαλκιδική, η Θεσσαλία κ.α.

φιστικέωνας Μάκρης:
4000-4500 στρέμματα
συμπαγέστερος φιστικέωνας της Ευρώπης
μέση ετήσια παραγωγή ανέρχεται σε 350 –400 τόνους

Αγροτικός Συνεταιρισμός Φιστικοπαραγωγών Μακρακώμης Φθιώτιδας
27 ιδρυτικά_60 συνεργαζόμενα μέλη
εγκαταστάσεις: αποθήκες ένωσης Γεωργικών συνεταιρισμών Μακρακώμης
χωριστός αποθηκευτικός χώρος_διαλογητήριο

πού στην περιοχή: Μώλος_ Λοκρίδα (Αγροτικός Συνεταιρισμός παραγωγών κελυφωτού φιστικιού Μώλου)

Μάκρη
Αρχάνι

βιολογικοί καλλιεργητές: κτήμα ΚΟΥΤΛΗ, κτήμα ΓΚΙΚΑ, Ηλιόσπορος, Κόνδωρ

εξαγωγές
_μέχρι το 2010 αποκλειστικά εσωτερική κατανάλωση
_ διεθνές ενδιαφέρον

οργανωμένες συγκομιδές
οργάνωση σεμιναρίων για την έρευνα νέων καλλιεργητικών πρακτικών

εργαστήρια επεξεργασίας φιστικιού
κουζίνες

σχέδιο επικοινωνίας της καλλιέργειας και της κατανάλωσης του φιστικιού

συνεργασία με Συνεταιρισμό Μάκρης

εμπλουτισμός φιστικέωνα_ βιολογική καλλιέργεια

+ αυξανόμενο ενδιαφέρον για την καλλιέργεια και την κατανάλωση κελυφωτού φιστικιού

+ θρεπτική αξία

προσδοκώμενες χρήσεις
+κατανάλωση με κέλυφος αλατισμένα_ψημένα (εμβάπτιση σε αλάτι πριν την ξήρανση)

+ψίχα: ζαχαροπλαστική_ αλλαντοποία

καλλιέργεια φιστικιού ανά τον κόσμο

	2001	2003	2005	2007	2009	2011
Ευρώπη	11.302	9.923	11.566	10.930	13.234	20.381
Ασία	345.793	476.541	371.979	484.746	640.268	720.336
Αμερική	73.051	53.987	128.393	188.706	161.091	201.464
Κόσμος	431.624	542.037	514.359	687.371	817.610	944.873

δράσεις και φορείς που θα μπορούσαν να επεκταθούν και να συνεργαστούν στην περιοχή μας

_συνέδρια φιστικιάς (1994-2009 Τουρκία, Καλιφόρνια, Σαραγόσα, Τεχεράνη)

_ γιορτή φιστικιού: Aegina Fistici Fest

_δράσεις Agrostrat * αιεφόρες στρατηγικές για τη βελτίωση σοβαρά υποβαθμισμένων

αγροτικών περιοχών
παρακολούθηση εδάφους
δημιουργία λογισμικού για την παρακολούθηση καλλιέργειας του κελυφωτού φιστικιού
ανάπτυξη ολοκληρωμένου σχεδίου καλλιέργειας-εφαρμογή σε πιλοτικά χωράφια
σχέδιο επικοινωνίας και διαχείρισης του έργου

_Μπενάκειο Φυτολογικό Ινστιτούτο
_Ελληνικός γεωργικός οργανισμός ΔΗΜΗΤΡΑ
_Ινστιτούτο μεσογειακών σπουδών-Ίδρυμα τεχνολογίας και έρευνας
_Τμήμα Μηχανικών ορυκτών πόρων
_Ινστιτούτο γεωπονικών σπουδών

_γιορτές οικολογικής γεωργίας και χειροτεχνίας
_εναλλακτικό σχολείο οικολογικής καλλιέργειας

08.

σχεδιασμός αγροκτήματος και μονάδων
επίλυση

γενική χωροθέτηση

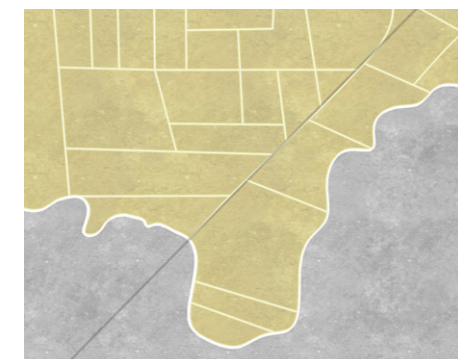
Η περιοχή μας καταλαμβάνει 190 στρέμματα και οριοθετείται από το πλατανόδασος στα νότια και ανατολικά, από την εθνική οδό Λαμίας Καρπενησίου στα βόρεια και από προτεινόμενη ζώνη φύτευσης στα δυτικά. Το πλατανόδασος εκτός από βασικό όριο της περιοχής μας λειτουργεί πάντα και ως ένα σημείο προσανατολισμού στο χώρο λόγω του μεγάλου του ύψους. Όπως φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα ακολουθήθηκαν οι βασικές χαράξεις της περιοχής με βασική την πορεία δίπλα στο εγκιβωτισμένο ρέμα το οποίο αποκαλύπτουμε, ενώ τα υπάρχοντα χωράφια κατατμήθηκαν σε μικρότερα, έτσι ώστε να έρθουν πιο κοντά στην κλίμακα του περιηγητή-επισκέπτη, ο οποίος μπορεί τώρα στην ίδια έκταση να γνωρίσει περισσότερα είδη καλλιεργειών.

- Στο κτιριολογικό μας πρόγραμμα περιλαμβάνονται τέσσερις βασικές ενότητες:
- το κτίριο της υποδοχής με τις συμπληρωματικές λειτουργίες της πληροφόρησης, της έκθεσης και της αναμονής
 - ο χώρος διαμονής των επισκεπτών που χωροθετείται ανατολικά και δίπλα στο πλατανόδασο στο πιο ήσυχο σημείο του αγροκτήματος μας και περιλαμβάνει εννέα ξενώνες ικανούς να φιλοξενήσουν συνολικά 26 άτομα και μια κοινόχρηστη κουζίνα
 - τα εργαστήρια επεξεργασίας και μεταποίησης των προϊόντων του αγροκτήματος, τα οποία τοποθετούνται σε κεντρικό σημείο μαζί με ένα μικρό πωλητήριο-καφέ και συνοδεύονται από βοηθητικούς αποθηκευτικούς χώρους και wc καθώς και ελαφριές κατασκευές που μπορούν να φιλοξενήσουν μια υπαίθρια αγορά
 - η ενότητα των πολιτιστικών δραστηριοτήτων που τοποθετείται νότια και περιλαμβάνει ένα εστιατόριο-καφέ καθώς και μια αίθουσα πολλαπλών χρήσεων μαζί με ένα εξωτερικό αμφιθέατρο.

Επιπλέον, υπάρχει χώρος στάθμευσης σε κοντινή απόσταση από την υποδοχή, δεύτερη βοηθητική είσοδος στα δυτικά, χώρος φροντίδας αλόγων και μικρές κατασκευές σε όλη την έκταση του αγροκτήματος είτε ως σημεία στάσης και ενημέρωσης, είτε για την αποθήκευση των εργαλείων.

Σε ότι αφορά την κυκλοφορία προτείνεται η περιήγηση του επισκέπτη στο αγρόκτημα με τα πόδια, με άλογο ή με ποδήλατο ενώ υπάρχει δυνατότητα κυκλοφορίας και μεγαλύτερων αγροτικών οχημάτων καθώς και οχημάτων ασφαλείας. Γενικά το αγρόκτημα είναι προσπελάσιμο σε όλη την έκταση του και μη ορισμένες πορείες προκύπτουν από την πύκνωση ή την αραιώση της φύτευσης. Οι υφές των εδαφών προκύπτουν τόσο ως μέσο σηματοδότησης και ιδιαιτερότητας του κάθε χώρου, όσο και από τις ειδικές ανάγκες και χρηστικές διευκολύνσεις που παρουσιάζονται. Έτσι, στις ροές κίνησης και μετάβασης στα επίπεδα, επιλέγεται σκληρό δάπεδο (μίγμα ειδικού αναμεμιγμένου φωτοκαταλυτικού και ψυχρού τσιμεντοειδούς κονιάματος από επιλεγμένους αδρανείς κόκκους πυριτίου και από ειδικά έτοιμες πρόσθετες ουσίες, για την κάλυψη δρόμων συχνής και βαριάς κυκλοφορίας). Το χώμα διακρίνεται σε καλλιεργητικό, υποδηλώνοντας τη φύτευση και τη συμμετοχή του χρήστη στις καλλιεργητικές εργασίες και σε χώμα με stabilizer για τις υπόλοιπες δραστηριότητες. Οι περισσότερες κατασκευές τοποθετούνται σε deck, αφήνοντας το έδαφος ανέπαφο και εξυπηρετώντας παράλληλα σκοπούς βιοκλιματικούς και προστασίας του ξύλου. Τέλος, στους υπαίθριους χώρους ανάμεσα στα εργαστήρια και τις κουζίνες, επιλέγεται το σκυρόδεμα, σηματοδοτώντας τους υγρούς χώρους και τις λειτουργίες τους.

υφιστάμενες χαράξεις

#52

προτεινόμενες χαράξεις

#53

κτιριολογικό πρόγραμμα

0. χώρος στάθμευσης 28 θέσεων
1. υποδοχή: πληροφορίες / χώρος αναμονής / χώρος έκθεσης 164 τ.μ.
wc ανδρών, γυναικών, ΑΜΕΑ 73 τ.μ.
χώρος ενοικίασης ποδηλάτου
χώρος αλόγων
2. διαμονή: 3 ξενώνες δύο ατόμων 3 x 36 τ.μ.
5 ξενώνες τεσσάρων ατόμων 5 x 56 τ.μ.
κοινόχρηστη κουζίνα 80 τ.μ.
3. καφέ/εστιατόριο 235 τ.μ.
4. αίθουσα πολλαπλών χρήσεων 181 τ.μ.
(επιπλέον ημιυπαίθριος χώρος 65 τ.μ.)
5. εξωτερικό αμφιθέατρο
6. εργαστήρια επεξεργασίας 107 τ.μ.
πωλητήριο/καφέ 138 τ.μ.
εργαστήριο επεξεργασίας φιστικιού 103 τ.μ.
εργαστήριο επεξεργασίας ελαίων 103 τ.μ.
παρασκευαστήριο τοπικών προϊόντων 60 + 35 τ.μ.
αποθηκευτικοί χώροι 24 τ.μ.
wc ανδρών, γυναικών, αμέα
7. υπαίθρια αγορά
8. πιλοτικές καλλιέργειες

κυκλοφορία

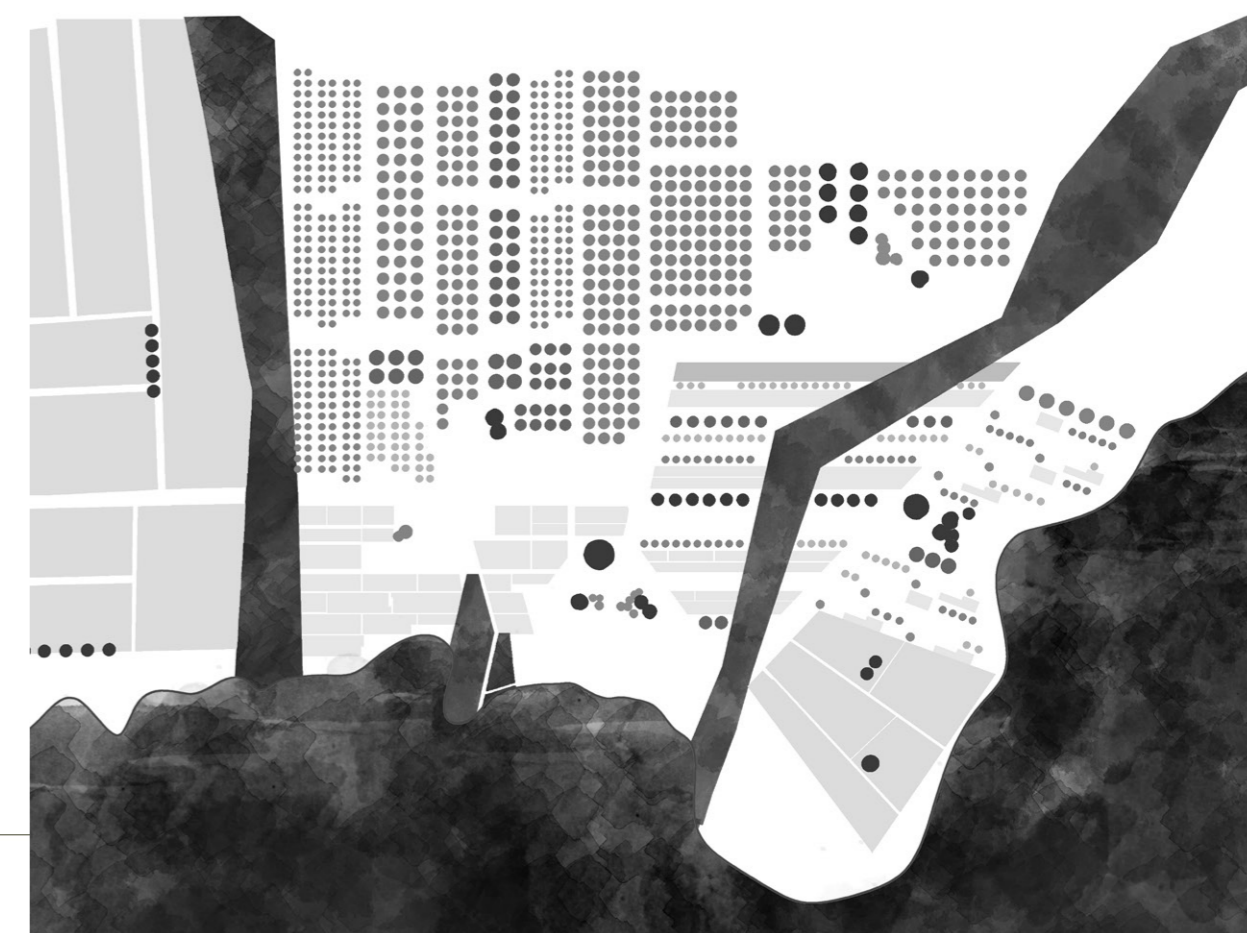
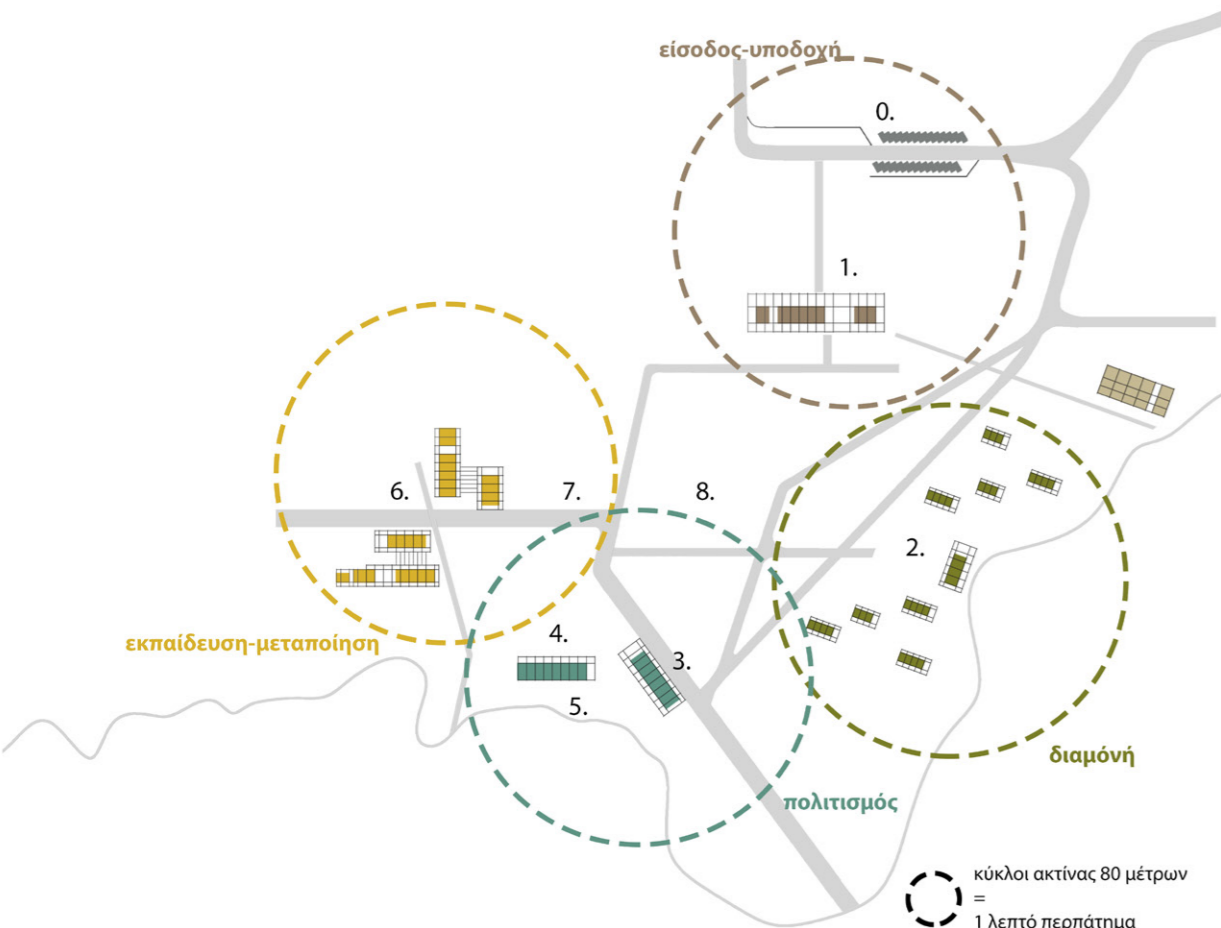
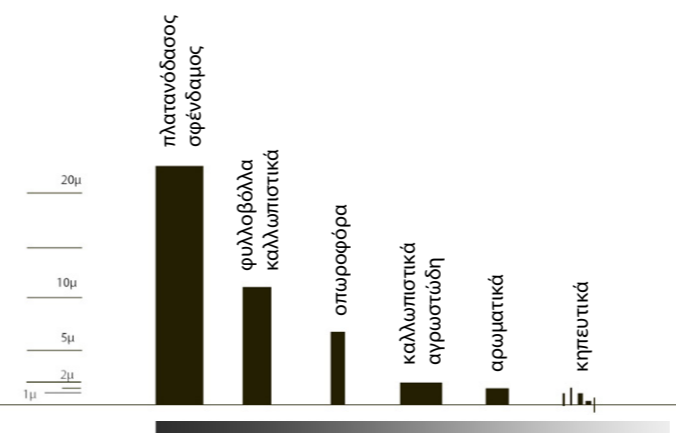

- κύριοι δρόμοι για κυκλοφορία οχημάτων
- δευτερεύοντες δρόμοι, πεζοπορικοί
- δρόμοι ανάμεσα στα χωράφια
- το αγρόκτημα σε όλη την έκτασή του είναι προσπελάσιμο (ανάμεσα στα δέντρα και στα χωράφια) και μη ορισμένες πορείες προκύπτουν από την αραιώση ή την πύκνωση της φύτευσης

υφές εδάφους

- σκληρό δάπεδο_ροές κίνησης, μετασχηματισμός στα επίπεδα κίνησης
- χώμα καλλιεργήσιμο_καλλιέργειες και δέντρα
- χώμα με stabilizer_λοιπές δραστηριότητες
- πλάκες από μπετόν_υγροί χώροι
- deck_ανύψωση
- αγροστώδη φυτά_μετάβαση και καλωπισμός

φύτευση

σχέδιο φύτευσης

Στην είσοδο διατηρούνται οι υπάρχουσες καλλιέργειες φιστικιού και προστίθενται νέες, ώστε εισερχόμενος ο επισκέπτης να κινείται μέσα στο φιστικιόνα και να αντιλαμβάνεται τον χαρακτήρα της περιοχής. Στη συνέχεια, επιλέγονται σφένδαμοι, ψηλά καλλωπιστικά δέντρα που οριοθετούν το διάδρομο εισόδου και δημιουργούν σκιά κατά μήκος της κίνησης. Γενικά, τα καλλωπιστικά φυλλοβόλα δέντρα επιλέγονται και τοποθετούνται σε θέσεις τέτοιες, ώστε να σηματοδοτούν διάφορες λειτουργίες με συλλογικό χαρακτήρα, όπως για παράδειγμα τα εργαστήρια φιστικιού ή την πλατεία, τόσο λόγω του αισθητικού αποτελέσματος (αφού πχ η κουτσουπιά- δαμασκηνιά έχουν χαρακτηριστικό μωβ χρώμα) όσο και της δυνατότητας να προσφέρουν σκιά στους υπαίθριους χώρους εκτόνωσης δραστηριοτήτων. Μπροστά από την είσοδο επιλέγονται καλλιέργειες χαμηλού ύψους, θαμνοειδή, όπως ρόδια ή γκότζι μπερί, και αρωματικά, ώστε σε συνδυασμό με μια υπερύψωση της εισόδου να προσφέρεται απρόσκοπτη θέα της υπόλοιπης έκτασης στον εισερχόμενο επισκέπτη. Σταδιακά και στην περίμετρο των κυρίαρχων λειτουργιών το ύψος αυξάνεται και τα οπωροκηπευτικά και αρωματικά φυτά δίνουν τη θέση τους στα δέντρα.

Πιο συγκεκριμένα, γύρω από τα εργαστήρια οργανώνονται οι ζώνες με τα καρποφόρα και τα χωράφια με τα διάφορα αρωματικά και κηπευτικά, ώστε να είναι δυνατόν ο επισκέπτης να συμμετέχει τόσο στη διαδικασία συλλογής όσο και επεξεργασίας τους. Τα είδη που επιλέγονται αφορούν κυρίως ενδημικά καρποφόρα που μπορούν να αποτελέσουν πρώτη ύλη για παραδοσιακές συνταγές και προϊόντα και να μεταποιηθούν στις κουζίνες. Οι κάναβοι και οι αποστάσεις φύτευσης προκύπτουν ανάλογα με τις ανάγκες ανάπτυξης του κάθε είδους, ενώ κατά περιοχές δημιουργούνται πυκνώματα και αραιώματα που επιτρέπουν την κίνηση και περιπλάνηση ανάμεσα στις καλλιέργειες. Στους ξενώνες, επιλέγονται εσπεριδοειδή, κυρίως πορτοκάλια και λεμόνια που έχουν καρπούς ολόκληρο το χρόνο. Παράλληλα, κάθε ξενώνας έχει το δικό του κήπο, η φροντίδα του οποίου περνά στον εκάστοτε επισκέπτη. Στόχος είναι μια σχετική αυτάρκεια του κάθε ξενώνα μέσα από την επαφή με το χώμα και την καλλιέργεια. Μια καλλωπιστική δαμασκηνιά τοποθετείται κάθε φορά στο νότο και προσφέρει σκίαση, αποτελώντας ταυτόχρονα σημείο αναφοράς για τον ξενώνα. Οι φυτοφράχτες και το πλατανόδασος έρχονται να διακόψουν τη γραμμικότητα των υπόλοιπων φυτεύσεων με μια πιο άναρχη ανάπτυξη, και ταυτόχρονα να διαχωρίσουν διακριτικά τις χρήσεις μεταξύ τους. Εκατέρωθεν της κύριας ανάπτυξης του αγροκτήματος τοποθετούνται καλλιέργειες μεγαλύτερης κλίμακας, καλαμπόκι, καλαμπόκι που υπάρχει ήδη στην περιοχή αλλά και καπνός, μια καλλιέργεια που κυριαρχούσε στην περιοχή και επιθυμούμε να επαναφέρουμε. Οι καλλιέργειες αυτές απαιτούν τη χρήση τεχνικών μέσων και ειδικευμένου προσωπικού ανεξάρτητα από την επισκεψιμότητα, γι' αυτό και τοποθετούνται περιμετρικά.

συμβολισμός κοινό όνομα επιστημονική ονομασία

φυλλοβόλα καρποφόρα δέντρα

Pc_1	αχλαδιά	<i>Pyrus communis</i>
Pr_2	κορομηλιά	<i>Prunus</i>
Pr.ins_3	δαμασκηνιά	<i>Prunus ins</i>
Jr_4	καρυδιά	<i>Juglans regia</i>
Cyd_5	κυδωνιά	<i>Cydonia vulgaris</i>
Pv_6	φιστικιά	<i>Pistacia vera</i>
Md_7	μηλιά	<i>Malus domestica</i>
Pr.c_8	κερασιά	<i>Prunus cerasus</i>
Pr.p_9	ροδακινιά	<i>Prunus persica</i>
Pr.am_10	αμυγδαλιά	<i>Prunus amygdalus</i>
Pn.gr_11	ροδιά	<i>Punica granatum</i>
Pr.v_12	βυσσινιά	<i>Prunus avium</i>
C.av_13	φουντουκιά	<i>Corylus Avellana</i>
Pr.arm_14	βερκοκιά	<i>Prunus armenica</i>

αιθαλή καρποφόρα δέντρα

OI.eu_15	ελιά	<i>Olea europea</i>
C.sin_16	πορτοκαλιά	<i>Citrus sinensis</i>
C.lim_17	λεμόνια	<i>Citrus limon</i>

καλλιέργειες

καλαμπόκι	<i>Zea Mays</i>
καπνός	<i>Nicotiana Tabacum</i>
σιτάρι	<i>Triticum</i>
βαμβάκι	<i>Gossypium Hirsutum</i>

φυλλοβόλα καλλωπιστικά δέντρα

Pr.Cf_18	δαμασκηνιά καλ.	<i>Prunus cerasifera</i>
An_19	σφένδαμος	<i>Acer negundo</i>
Pl.or_20	πλατανός	<i>Platanus orientalis</i>
Cs_21	κουτσουπιά	<i>Cercis siliquastrum</i>

εναλλακτικές καλλιέργειες

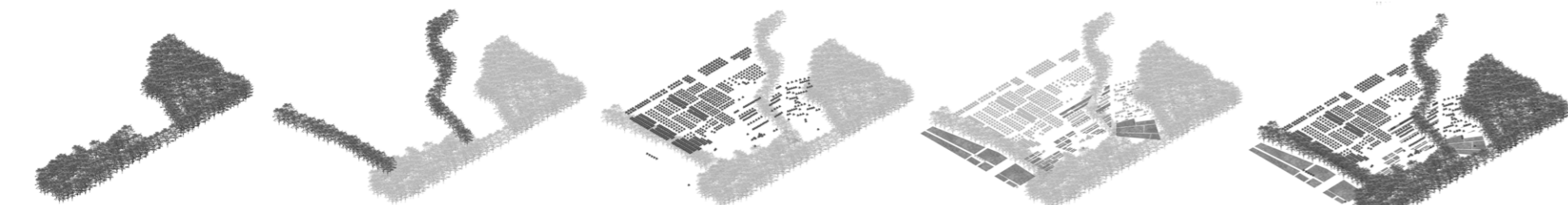
Lb_22	γκότζι μπερί	<i>Lycium barbarum</i>
Vm_23	μύρτιλο	<i>Vaccinium Myrtillus</i>

καλλωπιστικά αγρωστώδη

<i>Gynerium argenteum</i>
<i>Imperata cylindrica</i>
<i>Carex</i>
<i>Miscanthus sinensis</i>
<i>Festuca gautieri</i>
<i>Pennisetum setaceum</i>
<i>Phalaris arudinacea</i>
<i>Stipa pennata</i>

υδροχαρή φυτά

Typ_24	ψάθα	<i>Typha sp.</i>
Phr_25	καλάμι	<i>Phragmites sp.</i>

#56

πλατανόδασος

φυτοφράκτες

δέντρα καρποφόρα

καλλιέργειες

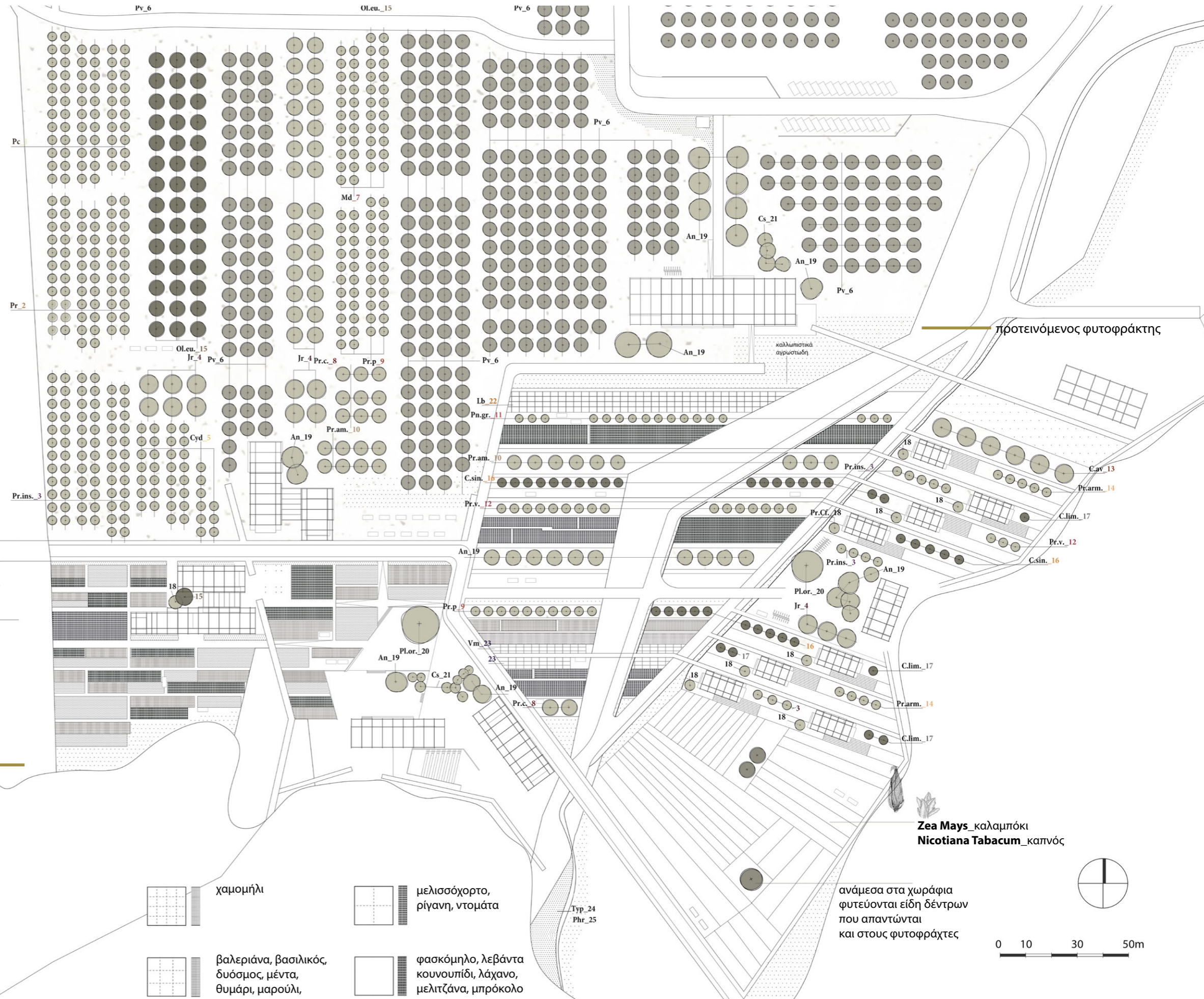
συνολική φύτευση

Gossypium Hirsutum βαμβάκι
Triticum σιτάρι
Nicotiana Tabacum καπνός

καλλιέργειες μεγαλύτερης κλίμακας, όπου είναι απαραίτητη η χρήση αγροτικών μηχανημάτων

προτεινόμενος φυτοφράκτης

πλατανόδασος

Zea Mays καλαμπόκι
Nicotiana Tabacum καπνός

ανάμεσα στα χωράφια φυτεύονται είδη δέντρων που απαντώνται και στους φυτοφράκτες

χαμομήλι

μελισσόχορτο, ρίγανη, ντομάτα

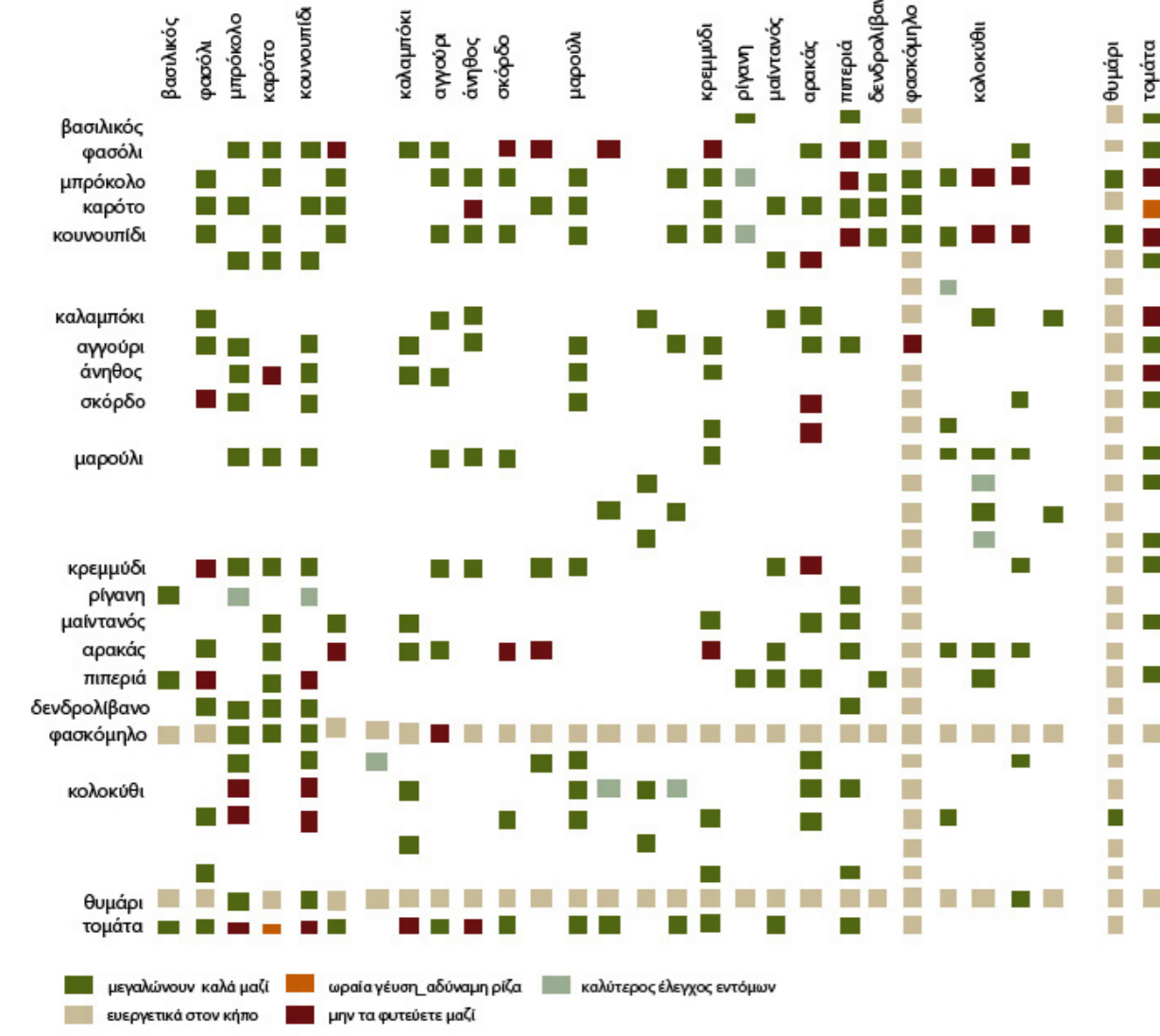
βαλεριάνα, βασιλικός, δυόσμος, μέντα, θυμάρι, μαρούλι, πατάτα, αρακάς, ρεβύθι, φακή

φασκόμηλο, λεβάντα, κουνουπίδι, λάχανο, μελιτζάνα, μπρόκολο

0 10 30 50m

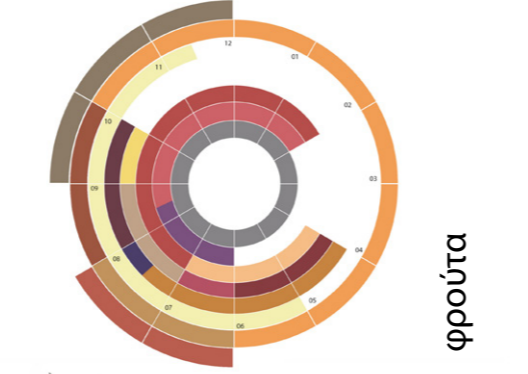
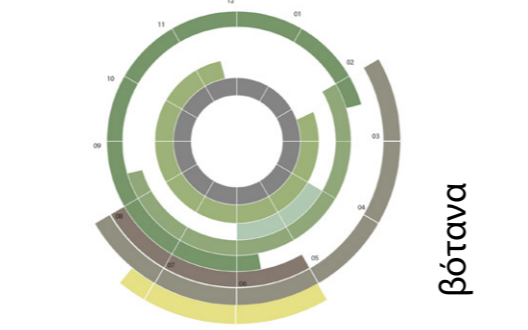
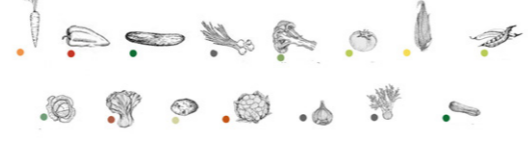
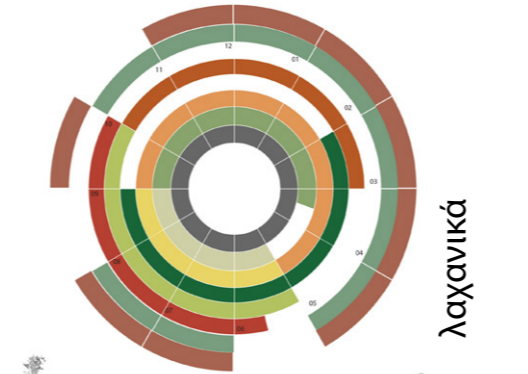
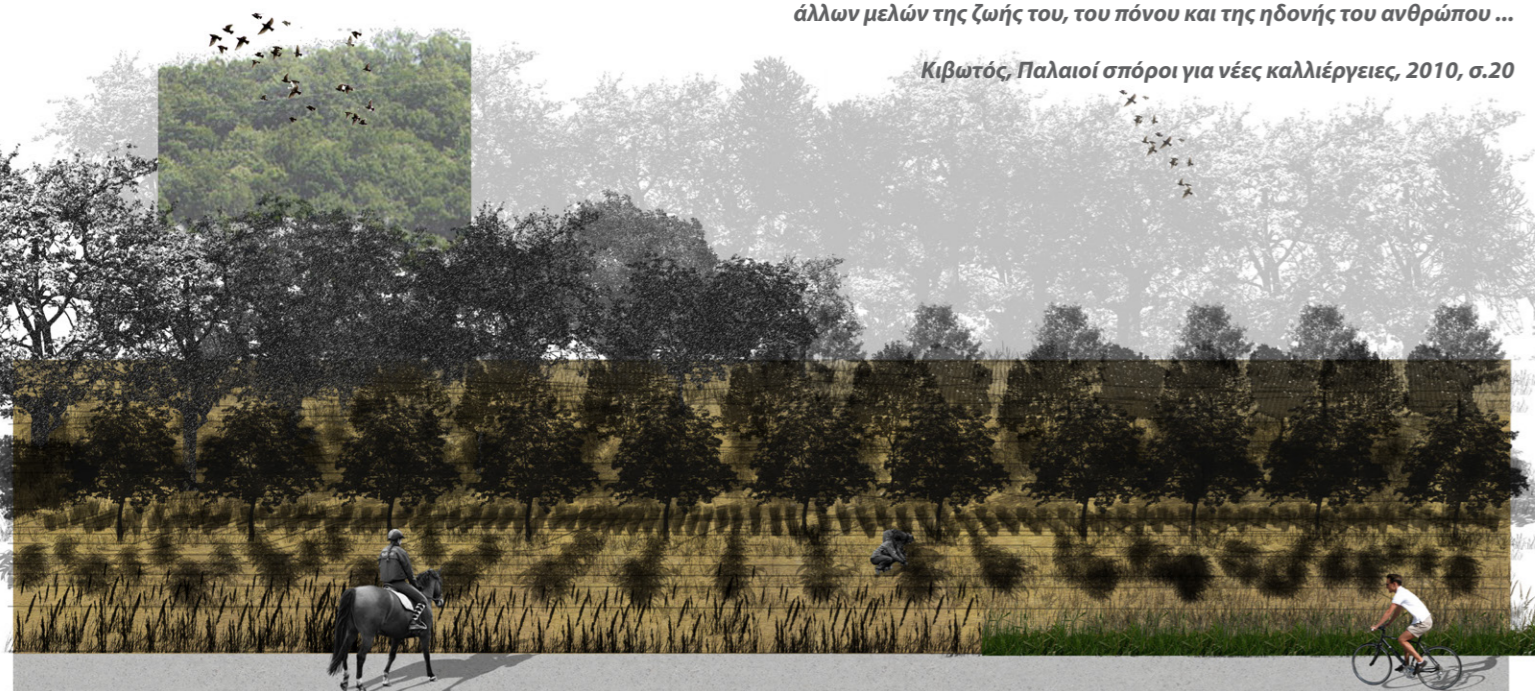
#57

συγκαλλιέργειες

... η καλλιέργεια υπευθυμίζει την απόλαυση ως αναμονή και ως διάρκεια...
 ετήσιος χρόνος των εποχών, η κυκλική εναλλαγή των περιόδων με την
 αντιστοίχιση της κατάλληλης δραστηριότητας ως ένα μεταξύ όλων των
 άλλων μελών της ζωής του, του πόνου και της ηδονής του ανθρώπου ...

Κιβωτός, Παλαιοί σπόροι για νέες καλλιέργειες, 2010, σ.20

εποχικότητα

_γενικό ημερολόγιο καλλιεργητικών εργασιών
 _αναφέρονται εδώ οι κυριότερες αυτές είναι πιο έντονες
 _παρόμοια πραγματοποιούνται και άλλες όπως λιπάσεις, μεταφύτευσεις, προετοιμασία σποριών
 _ανάλογα με το κλίμα, το έδαφος και τον τύπο της καλλιέργειας προκύπτουν μικρές διαφοροποιήσεις

περιορισμένες καλλιεργητικές εργασίες: βαθιά σκαψίματα ετοιμασία γης για πρώιμα λαχανικά φύτεμα σε υγρούς τόπους_όργωμα σε συγκεκριμένα εδάφη

οι εργασίες γίνονται περισσότερες_συχνότερα ποτίσματα/σκαλίσματα_οργώματα_οι δενδροκομικές εργασίες είναι ενδιαφέρουσες και έντονες

εντατικότερα σκαλίσματα/ποτίσματα_συγκομιδή πρώιμων ειδών

οι εργασίες αρχίζουν να περιορίζονται_καταπολέμηση ασθενειών

ιδίως_συχνότερα ποτίσματα/σκαλίσματα

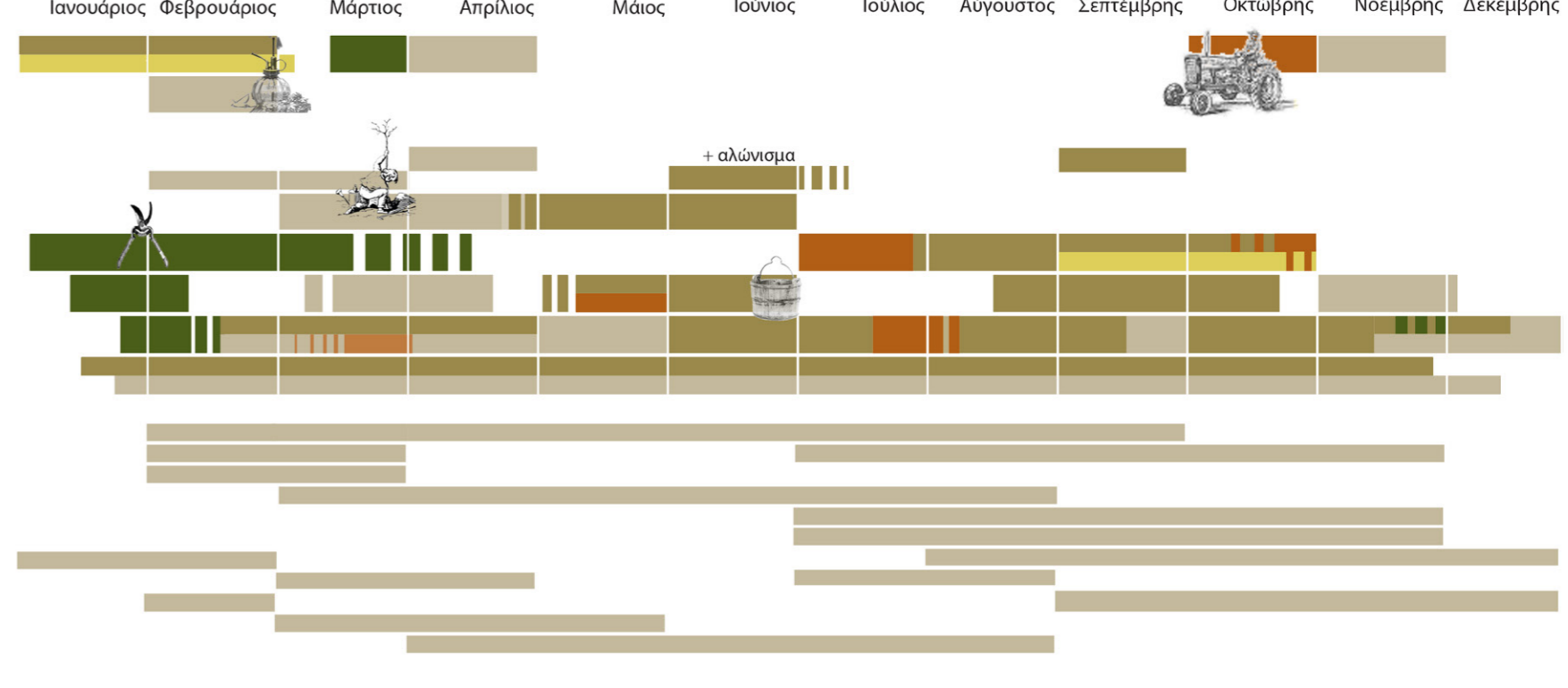
ελάχιστες εργασίες_ποτίσματα σταδιακά λιγότευουν για όσα δέντρα έχει τελειώσει η συγκομιδή

καρποφορία έχει λήξει_καθαρισμός χωραφιού από καλοκαιρινές καλλιέργειες/ετοιμασία για χειμωνατικές_λιπάσεις

αρχίζουν βαθιά σκαψίματα_οι εργασίες αποπερατώνονται πριν τους χειμερινούς παγετούς

οι καλλιεργητικές εργασίες είναι σχεδόν μηδαμινές

ελιές
 αιθαλή δέντρα
 σιτηρά_δημητριακά¹
 θερινά χειμερινά
 αρωματικά φυτά
 αμπέλι
 φυλλοβόλα οπωροφόρα²
 εσπεριδοειδή³
 λαχανοκομικά⁴

καλλιεργητικό ημερολόγιο

τα καλλιεργούμενα είδη και οι ποικιλίες τους προκύπτουν από ένα σύνολο παραγόντων που αφορούν:

- _ τις υπάρχουσες καλλιέργειες στην περιοχή, όπως έχουν αναδειχθεί από την ανάλυση σε ευρύτερη κλίμακα
- _ τις κλιματολογικές και εδαφολογικές συνθήκες
- _ το ημερολόγιο των εργασιών, ανάλογα με το είδος καλλιέργειας
- _ την εποχικότητα, προσαρμοσμένη στην ανάγκη συνεχούς λειτουργίας ολόκληρο το χρόνο
- _ τη συμβατότητα των καλλιεργητικών ειδών μεταξύ τους, όταν τίθεται τέτοιο ζήτημα
- _ τη δυνατότητα επεξεργασίας των καρπών στις κοινόχρηστες κουζίνες και εργαστήρια
- _ τις ανάγκες της σύνθεσης των κινήσεων στάσεων στο χώρο
- _ το αισθητικό αποτέλεσμα

1. Το σιτάρι σπέρνεται στην Ελλάδα το φθινόπωρο. Για τις πιο ορεινές περιοχές κατάλληλος μήνας σποράς θεωρείται ο Οκτώβριος, ενώ για τις υπολοίπες ο Νοέμβριος. Ο καθορισμός του καταλληλότερου χρόνου σποράς επηρεάζεται από τις κλιματολογικές συνθήκες κατά το χειμώνα, από τον τύπο του εδάφους και από την ποικιλία. Ως χειμερινά εδώ αναφέρονται: σιτάρι, κριθάρι, βρώμη, σίκαλη. Ως θερινά: καλαμπόκι

2. αμυγδαλιά, κερασιά, δαμασκηνιά, φιστικιά, ροδιά

3. πορτοκαλιά, μανταρινιά, λεμονιά

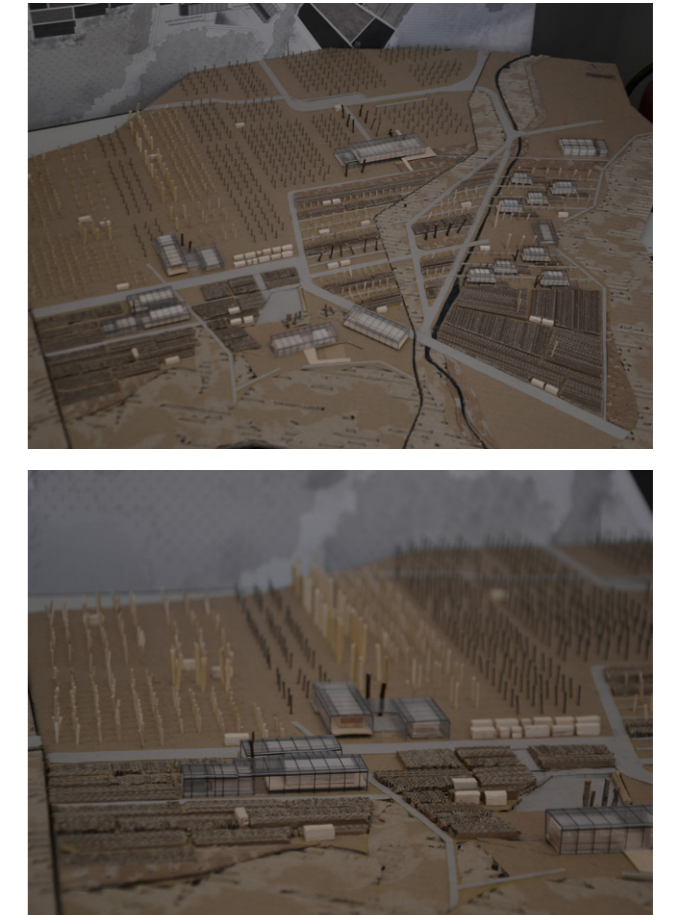
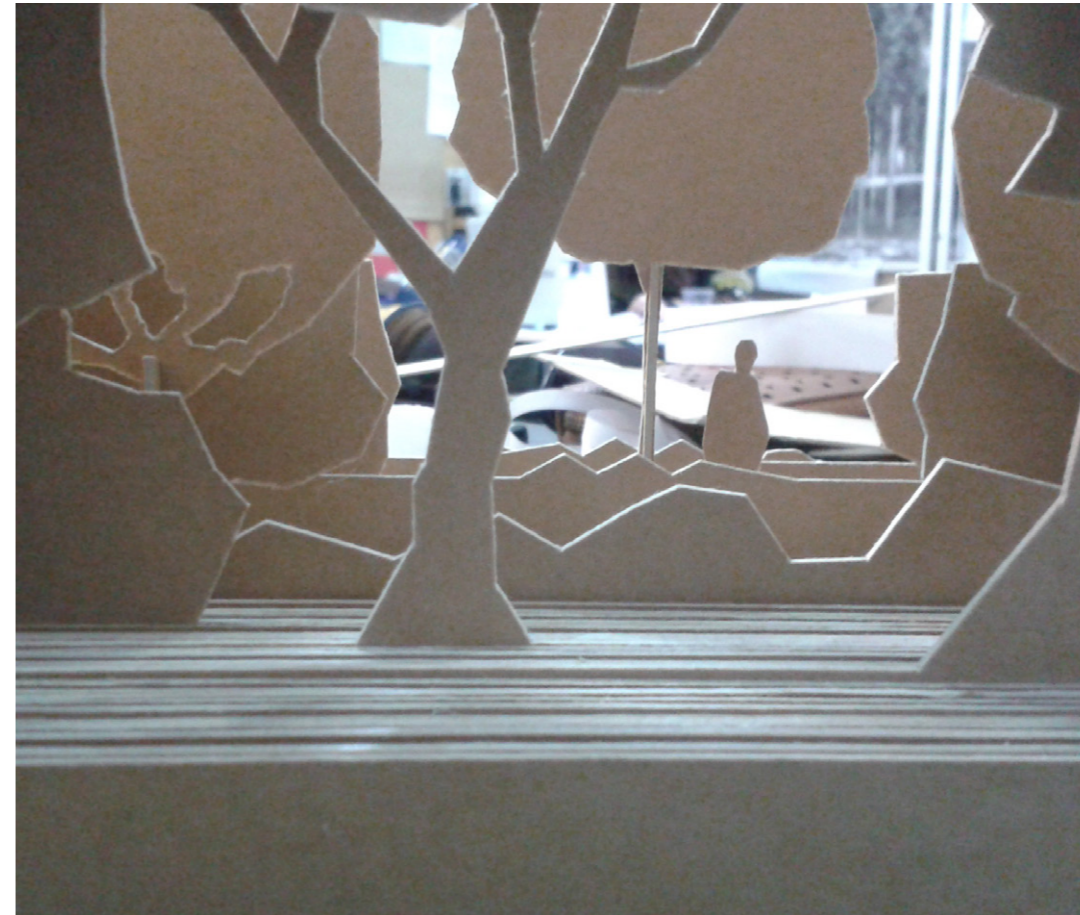
4. καλλιέργεια και συγκομιδή όλο το χρόνο αναφέρονται ενδεικτικά ως θερινά: καρότο, κολοκύθι, κρεμμύδι, τομάτα, πατάτα, φασόλι και ως χειμερινά: κουνουπίδι, λάχανο, μαρούλι, σκόρδο

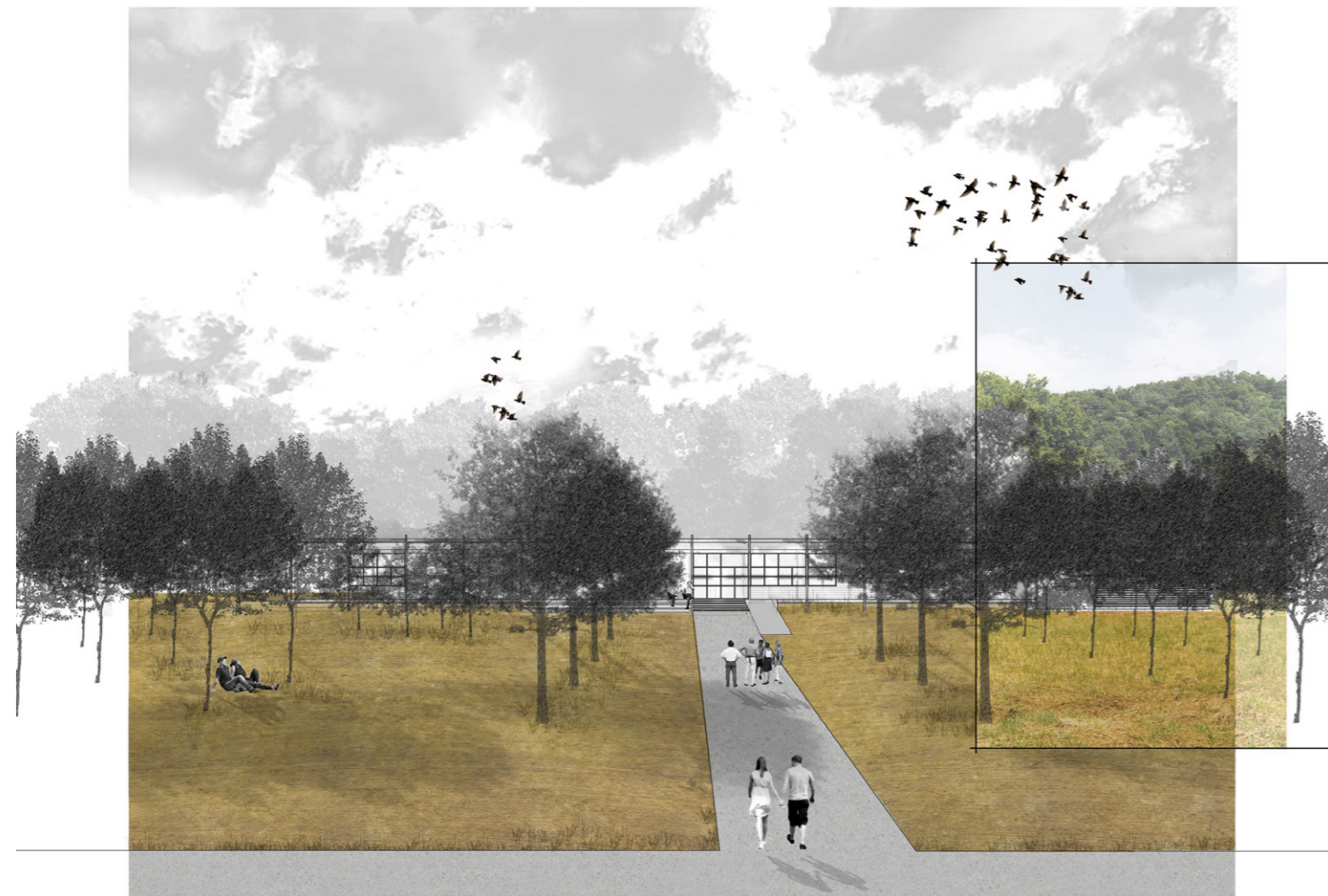
5. κλαδέματα, οργώματα και σκαλίσματα πραγματοποιούνται καθόλη τη διάρκεια του χρόνου_εδώ σημειώνονται ενδεικτικά οι περιόδοι στις οποίες αυτά συμβαίνουν ως κύρια καλλιεργητική εργασία

_ δέντρα σιάς
 _ δεντροστοιχίες
 _ σημασιοδότηση
 _ αισθητικό αποτέλεσμα

_ οργανωμένες καλλιέργειες και συγκομιδές
 _ οπωροφόρα στις κατοικίες για άμεση χρήση

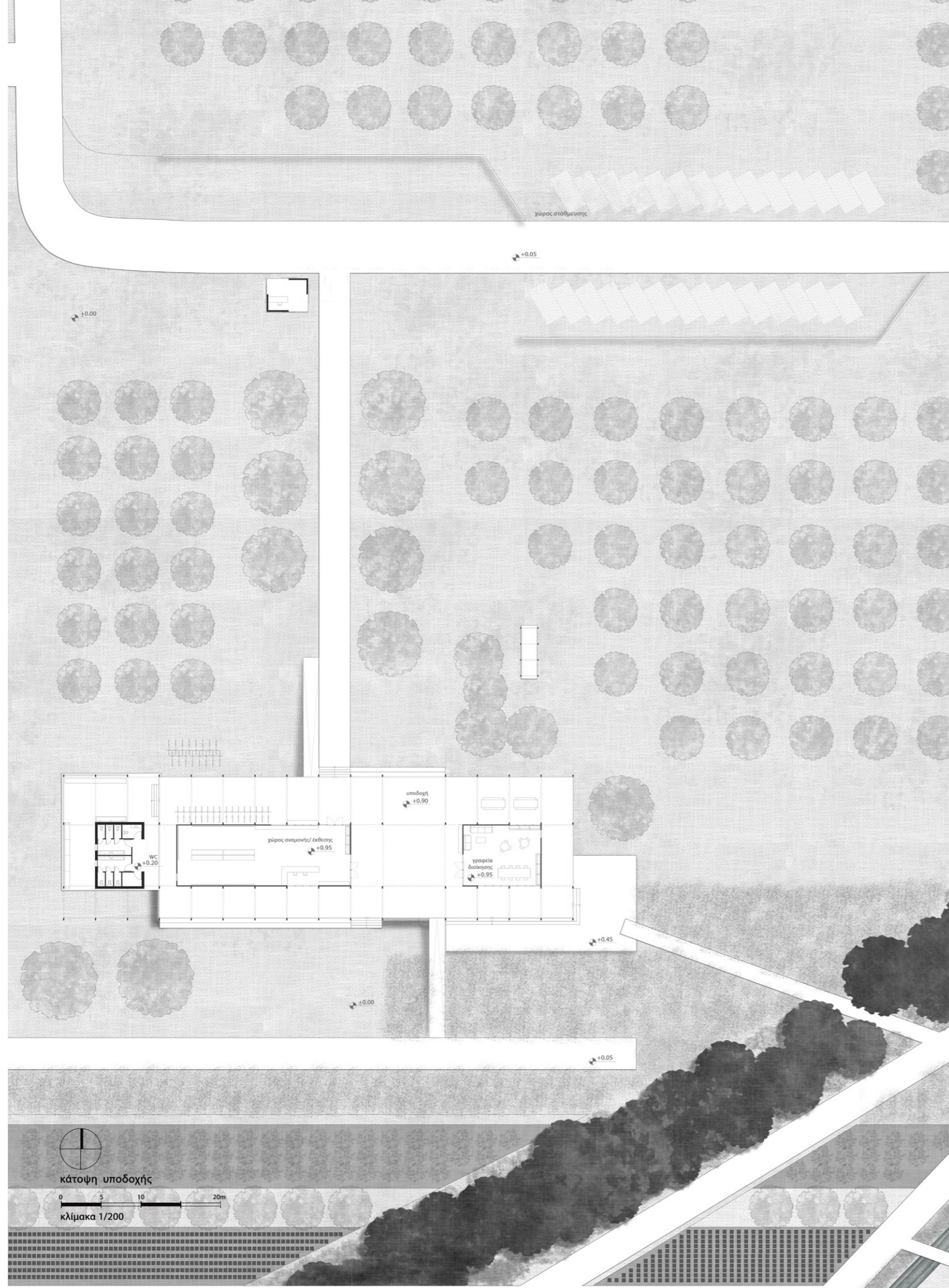

υποδοχή

Η είσοδος πραγματοποιείται από τα βόρεια από την εθνική οδό Λαμίας-Καρπενησίου μέσα από τον φυσικό κώνο της περιοχής, στο ύψος Μακρης. Προτείνεται η στάθμευση των οχημάτων στο παρκινγκ το οποίο περιλαμβάνει 26 θέσεις καθώς και χώρο για τη στάθμευση και τη στροφή μεγαλύτερων οχημάτων και λεωφορείων. Από εκεί ο επισκέπτης διακρίνει το κτίριο της υποδοχής και κατευθύνεται προς αυτό πλαισιωμένος από δέντροστοιχίες σφενδάμων. Η υποδοχή περιλαμβάνει έναν μικρό χώρο για ενημέρωση και αναμονή, ένα μικρό εκθεσιακό κέντρο, το οποίο θα μπορούσε να φιλοξενήσει εκτός των άλλων και διάφορες περιοδικές εκθέσεις, χώρους υγιεινής καθώς και το γραφείο της διοίκησης, το οποίο θα μπορεί να χρησιμοποιείται και από τους συλλόγους και τους συνεταιρισμούς της περιοχής. Ο χώρος της υποδοχής είναι υπερυψωμένος σε ξύλινο deck, ενώ υπάρχουν και ράμπες που διευκολύνουν την πρόσβαση. Σ' ένα δεύτερο επίπεδο συναντά κανείς την πορεία που οδηγεί μέσω του φυτοφράκτη στους ξενώνες και την κοινόχρηστη κουζίνα. Τέλος, από εκεί μπορεί κανείς να ξεκινήσει την περιήγηση του είτε με τα πόδια είτε με τα άλογα και τα ποδήλατα που παραχωρούνται.

ενότητα πολιτιστικών

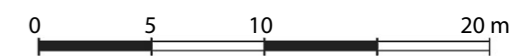
Η είσοδος στις πλατείες γίνεται από την κεντρική διαδρομή που εισάγει τον επισκέπτη στο πρώτο επίπεδο. Στο εστιατόριο μπορεί κανείς να γευτεί τα ντόπια προϊόντα και τις τοπικές συνταγές και να πιεί ένα καφέ. Πρόκειται για έναν χώρο ο οποίος μπορεί να καλύψει τις ανάγκες για φαγητό μεγαλύτερων οργανωμένων επισκέψεων που θα μπορούν έτσι να περνούν περισσότερες ώρες στο αγρόκτημα. Στο χώρο υπάρχει επίσης μικρή βιβλιοθήκη. Σε ότι αφορά την αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, αυτή περιλαμβάνει μια μικρή υποδοχή και η είσοδος γίνεται μέσω ενός ημιυπαίθριου χώρου. Εκεί μπορούν να πραγματοποιούνται σεμινάρια, ομιλίες και διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα τα οποία θα απευθύνονται αλλά και θα οργανώνονται και από τους διάφορους συλλόγους, γεωπόνους και επιστημονικές ομάδες της περιοχής. Περιλαμβάνει επίσης χώρους υγιεινής και μια μικρή αποθήκη. Μέσω του ημιυπαίθριου χώρου μπορεί κανείς να έχει πρόσβαση σε εξωτερικό μικρό αμφιθέατρο για τις υπαίθριες δραστηριότητες καθώς υπάρχουν και τα πλατώματα που μπορούν να φιλοξενήσουν δράσεις μεγαλύτερης κλίμακας.

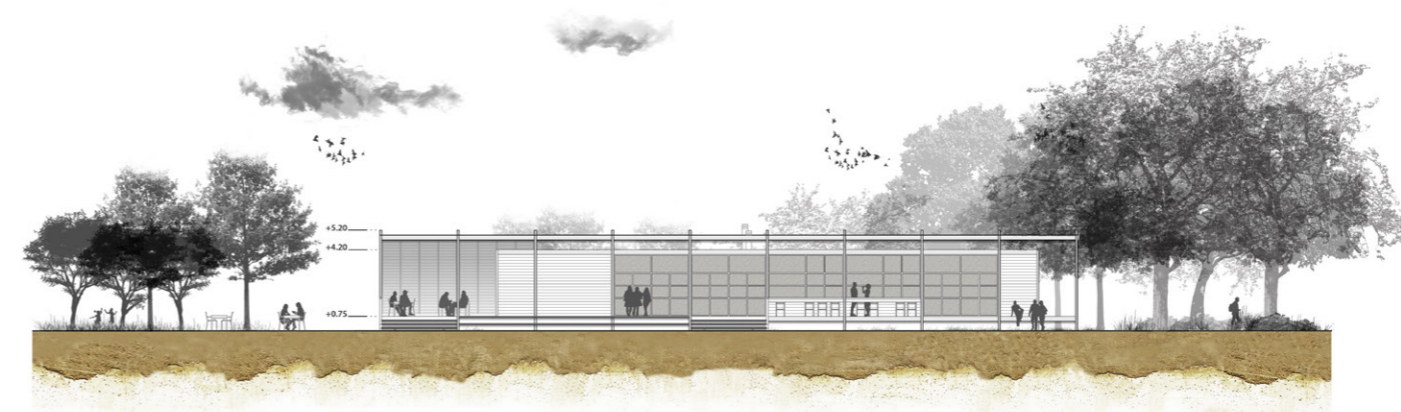
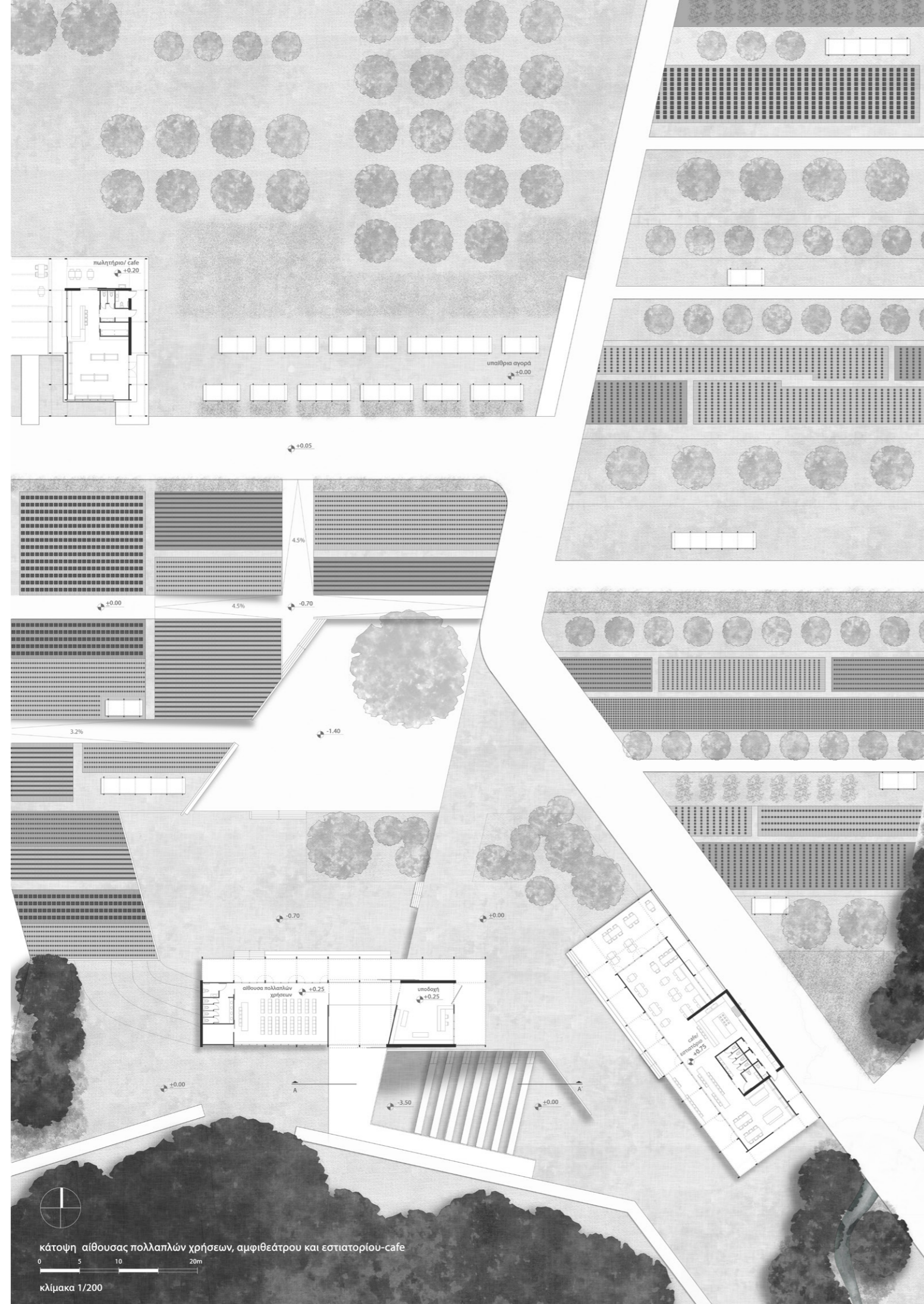

βόρεια όψη υποδοχής

νότια όψη υποδοχής

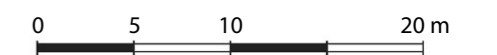
όψη εστιατορίου - καφέ

όψη εστιατορίου - καφέ και αίθουσας πολλαπλών χρήσεων

τομή A-A' και όψη αίθουσας πολλαπλών χρήσεων

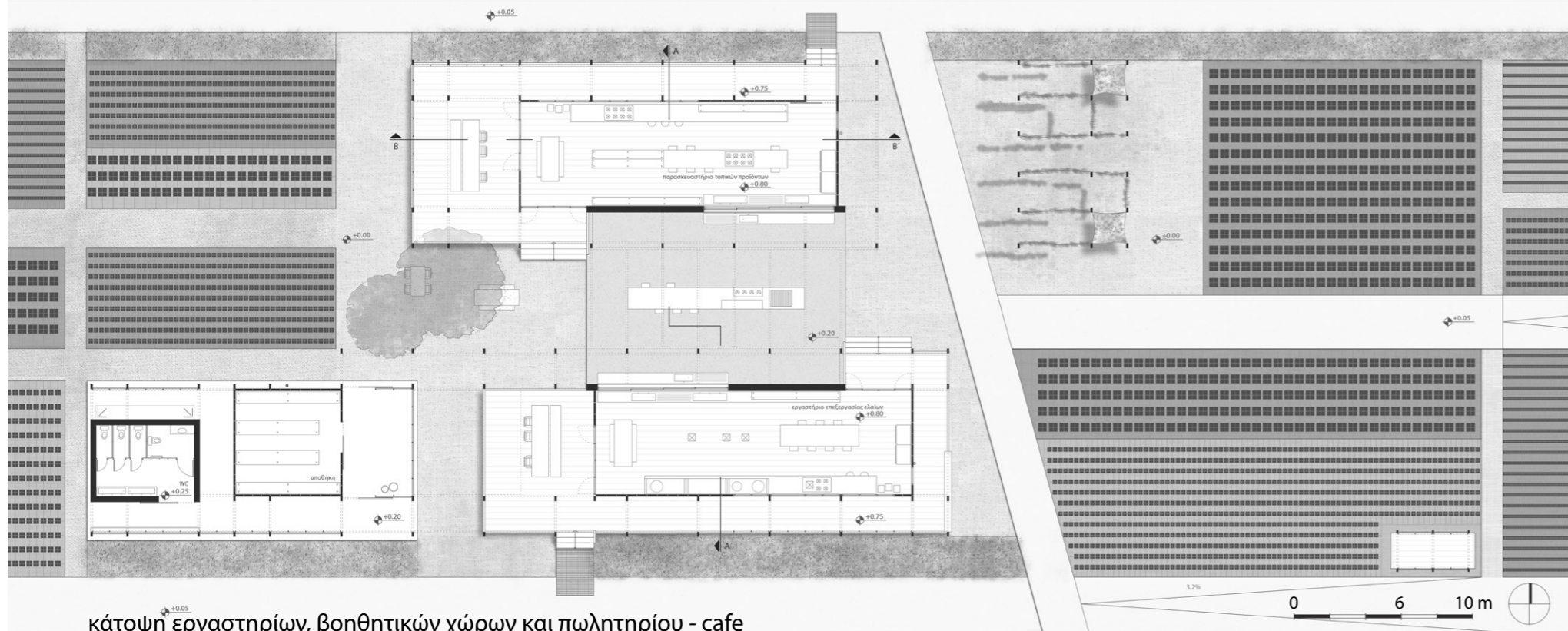
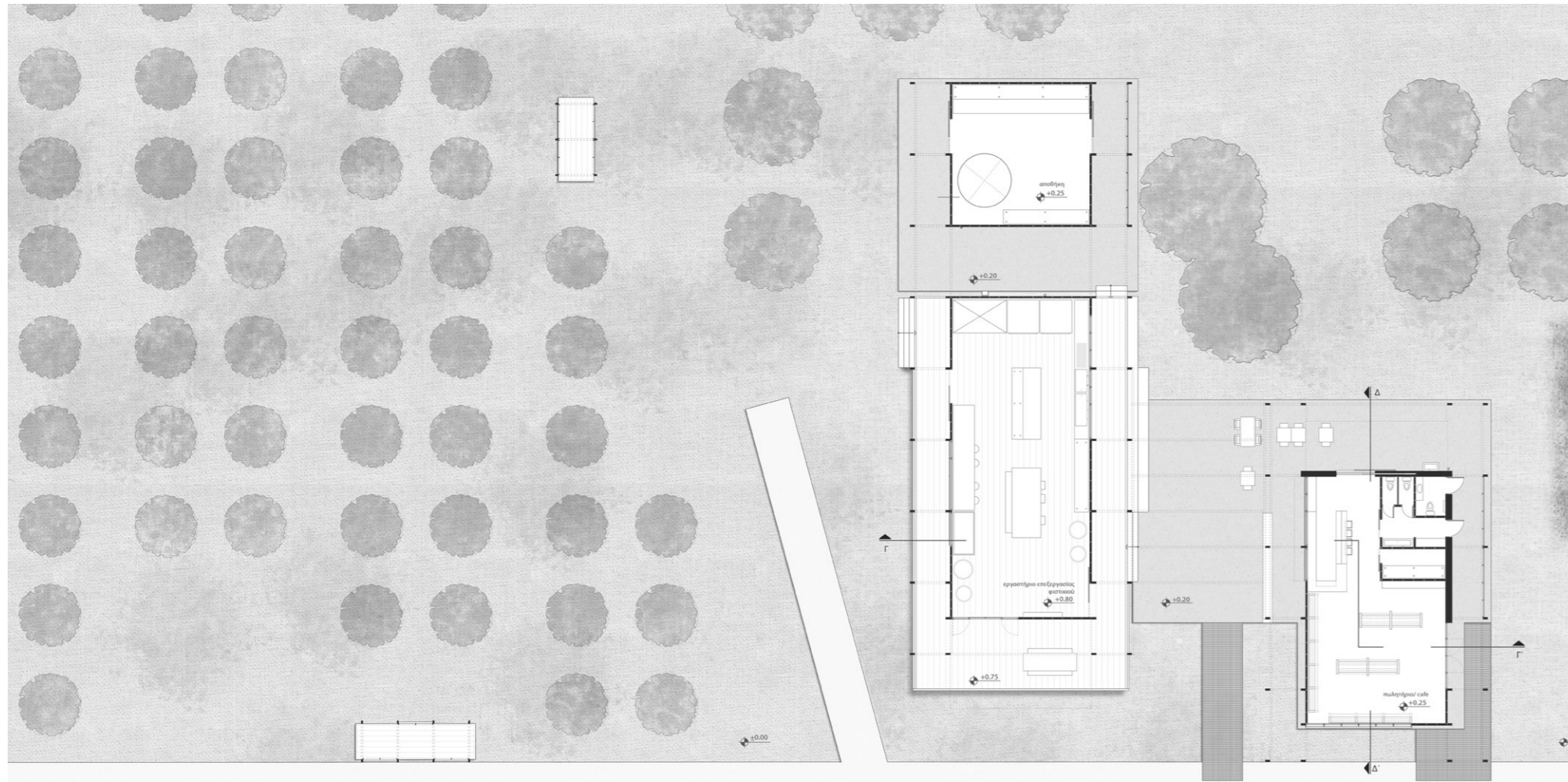
εργαστήρια

Τα εργαστήρια αποτελούν κεντρικό σημείο της πρότασής μας καθώς κρίνονται απαραίτητα για τη βιωσιμότητα του όλου εγχειρήματος. Εκεί γίνεται η μεταποίηση και η επεξεργασία των καρπών του αγροκτήματος και ολοκληρώνεται η παραγωγική διαδικασία με τη δημιουργία του τελικού προϊόντος. Επιπλέον αποτελούν βασικό στοιχείο της εμπειρίας του επισκέπτη ο οποίος έχει τη δυνατότητα συμμετοχής στα εργαστήρια και με αυτό τον τρόπο ολοκληρώνεται ουσιαστικά και η “εκπαίδευση” του.

Τα εργαστήρια οργανώνονται σε δύο ομάδες κτηρίων εκατέρωθεν του βασικού δρόμου. Πάνω, μαζί με τα δέντρα και τον φυσικώνα τοποθετούμε το εργαστήριο επεξεργασίας του φιστικιού, μια αποθήκη και ένα μικρό καφέ-πωλητήριο. Στο εργαστήριο μπορούν να γίνουν όλες οι μεταποιητικές εργασίες του καρπού του φιστικιού μέχρι την συσκευασία του: η αποφλοιώση, η αποξήρανση (που μπορεί να γίνει και φυσικά στον ήλιο), το ψήσιμο και αλάτισμα καθώς και η παρασκευή διαφόρων γλυκών και υποπροϊόντων. Τα προϊόντα μπορούν έπειτα να πωλούνται αμέσως στο πωλητήριο το οποίο μπορεί να αποτελέσει και χώρο στάσης και ξεκούρασης λειτουργώντας και ως μικρό αναψυκτήριο. Περιλαμβάνονται επίσης ως και μια μικρή αποθήκη ενώ στον ενδιάμεσο χώρο που το στέγαστρο κατεβαίνει εκτονώνεται το καφέ και δημιουργείται χώρος στάσης. Δίπλα τους τοποθετούνται οι εγκαταστάσεις της αγοράς δημιουργώντας μια παράλληλη στο δρόμο πορεία-πλατεία.

Στο κάτω μέρος τοποθετούμε ένα παρασκευαστήριο τοπικών προϊόντων και ένα εργαστήριο επεξεργασίας ελαίων με αποθήκη και χώρους υγιεινής. Τα δύο εργαστήρια βρίσκονται σε υπερυψωμένο ξύλινο πάτωμα αφήνοντας το έδαφος ελεύθερο ενώ στο ενδιάμεσο διαμορφώνεται κοινόχρηστος εξωτερικός χώρος όπου μπορούν να μεταφερθούν οι εσωτερικές λειτουργίες κατά τους θερινούς μήνες. Η σκίαση εξασφαλίζεται με τις περσίδες ενώ η στάση υποδηλώνεται και πάλι με το χαμηλότερο στέγαστρο. Οι υγροί χώροι τοποθετούνται εδώ όπως και στις υπόλοιπες κατασκευές σε βάση από σκυρόδεμα ενώ η υπόλοιπη κατασκευή είναι ξύλινη.

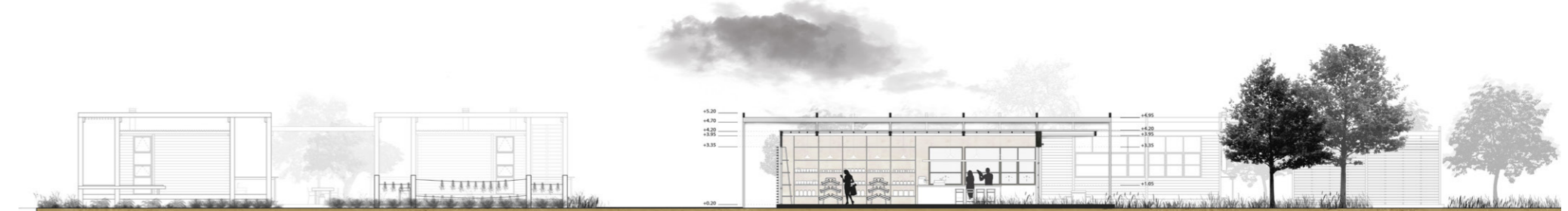
Τα εργαστήρια μπορούν να φιλοξενήσουν ταυτόχρονα 3 ομάδες των 12-16 ατόμων και οι διαστάσεις των χώρων προέκυψαν από τις εκάστοτε ανάγκες του καθενός (πχ μεγάλα τραπέζια για να δουλεύουν και από τις 2 πλευρές, μεγάλοι χώροι για να κινούνται οι δίσκοι με τις ρόδες, ελεύθερος χώρος γύρω από τα φλόγιστρα).

#70 κάτοψη εργαστηρίων, βοηθητικών χώρων και πωλητηρίου - cafe

όψη εργαστηρίων και πωλητηρίου - cafe

τομή Δ-Δ', πωλητήριο - cafe και όψη εργαστηρίων

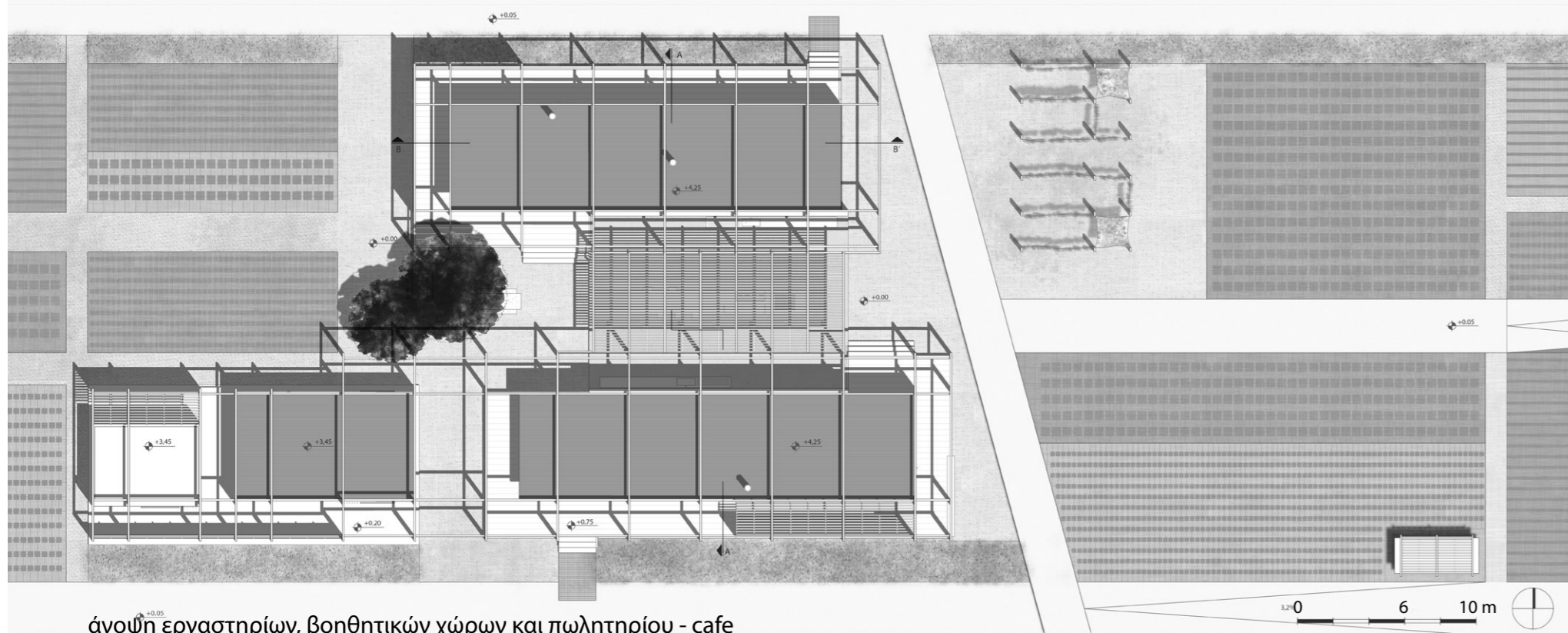
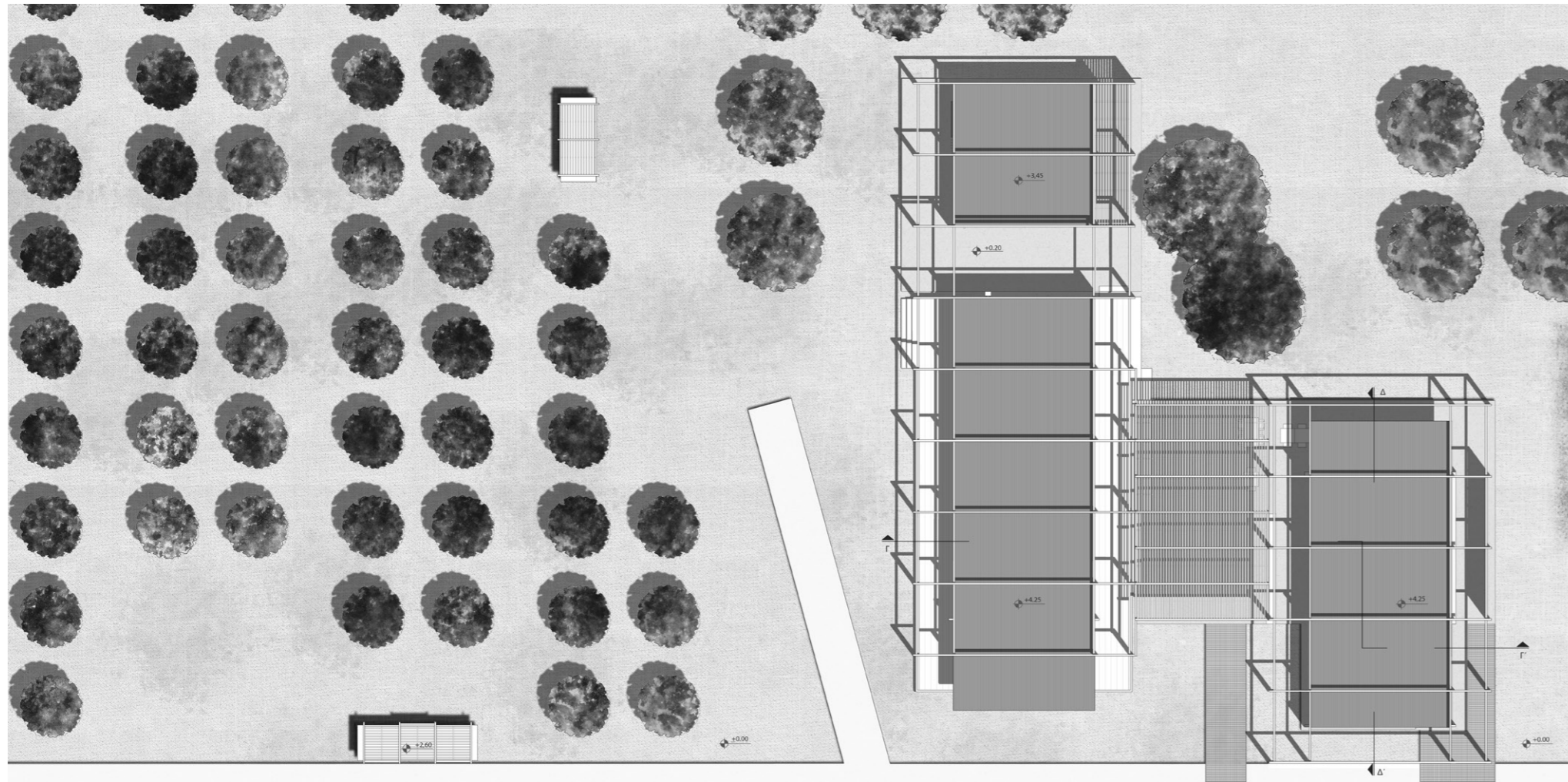
όψη εργαστηρίων

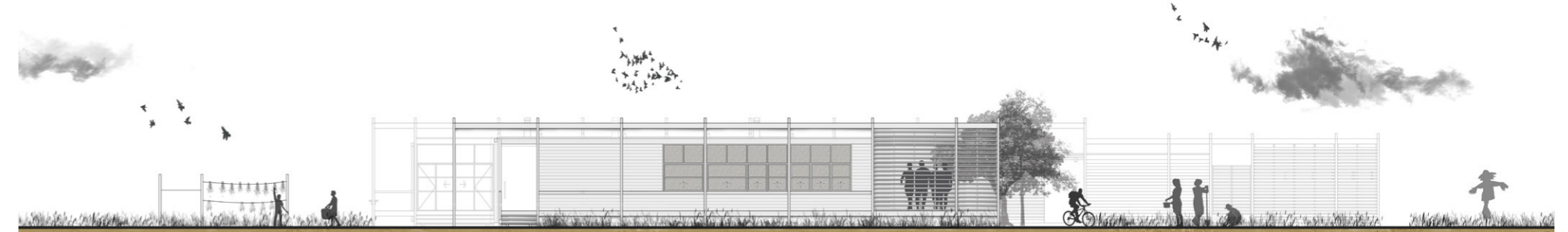
εσωτερική όψη πωλητηρίου - cafe

όψη παρασκευαστηρίου τοπικών προϊόντων και τομή αποθήκης

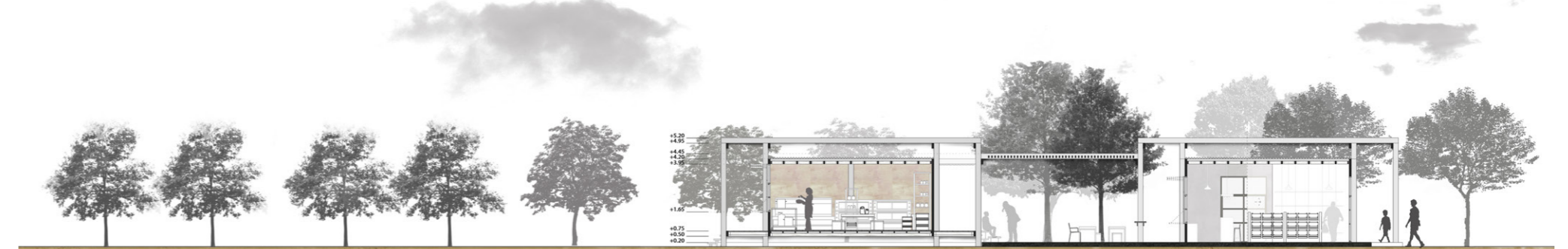
#72 άνοψη εργαστηρίων, βοηθητικών χώρων και πωλητηρίου - cafe

όψη παρασκευαστηρίου τοπικών προϊόντων

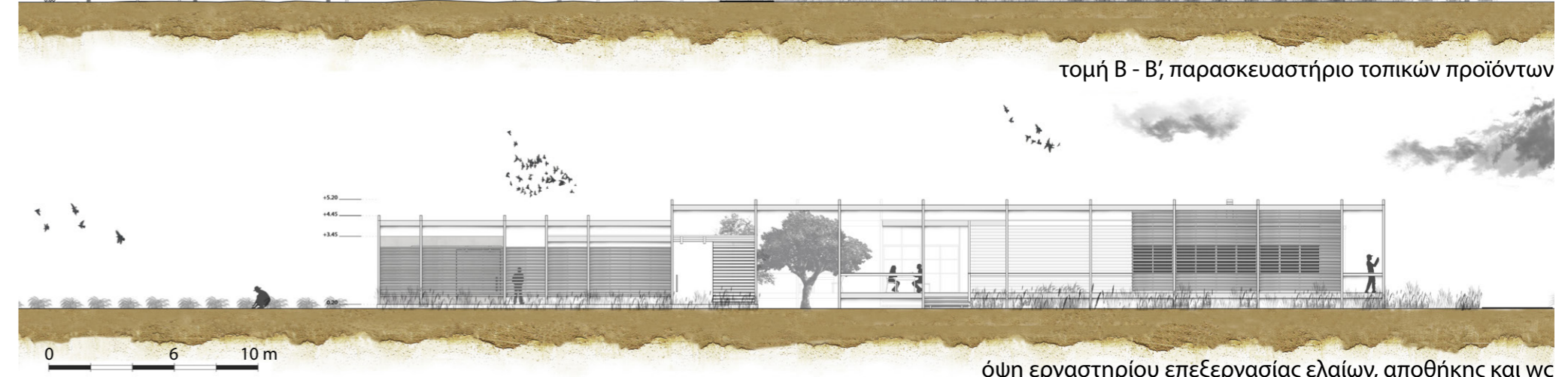
εσωτερική όψη εργαστηρίου επεξεργασίας ελαίων, αποθήκης και wc

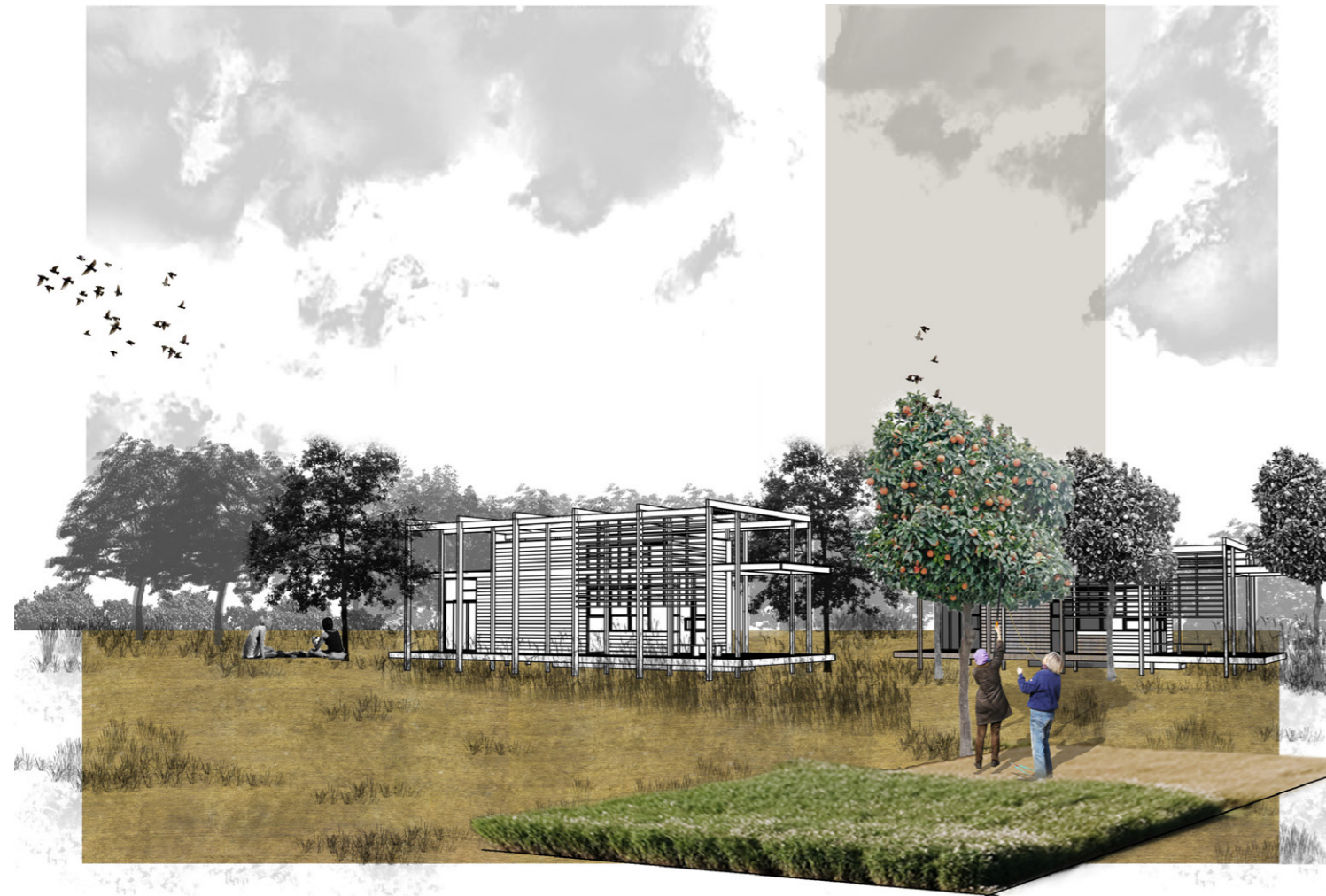
τομή Γ - Γ', εργαστήριο επεξεργασίας φυσικικού και πωλητήριο - cafe

τομή Β - Β', παρασκευαστήριο τοπικών προϊόντων

όψη εργαστηρίου επεξεργασίας ελαίων, αποθήκης και wc

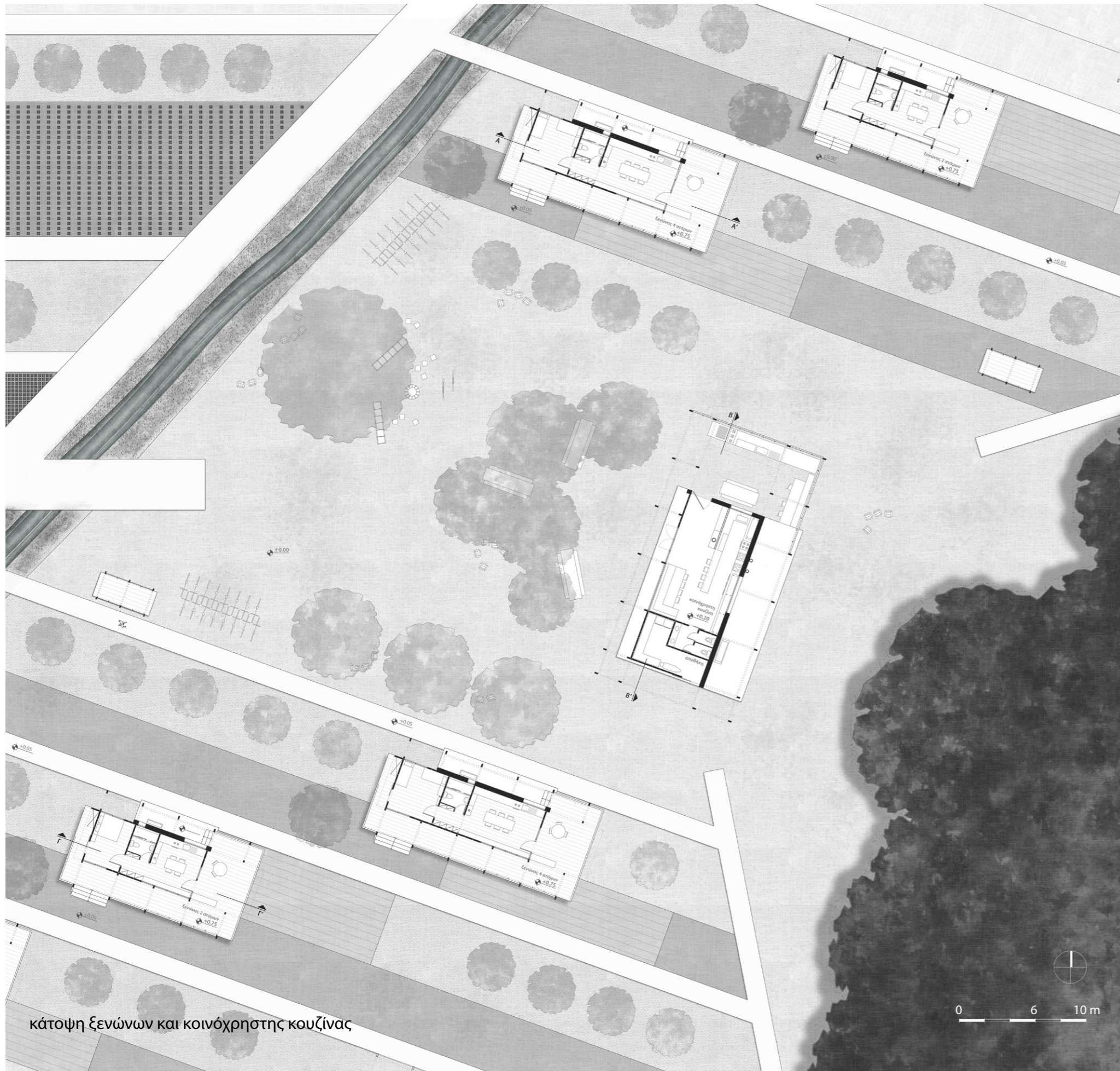
ΞΕΝΩΝΕΣ

Οι ξενώνες τοποθετούνται δίπλα στο πλατανόδασος και στα ανατολικά. Η πρόσβαση πραγματοποιείται μέσω της παράλληλης στο ρέμα χάραξης από την οποία ξεκινούν επιμέρους διαδρομές που οδηγούν στον κάθε κτίριο. Η είσοδος πραγματοποιείται από μικρή σκάλα παράλληλη στο δρόμο ενώ σηματοδοτείται από την παρουσία εξωτερικής βρύσης, στοιχείο άμεσα συνυφασμένο με την αγροικία της επαρχίας.

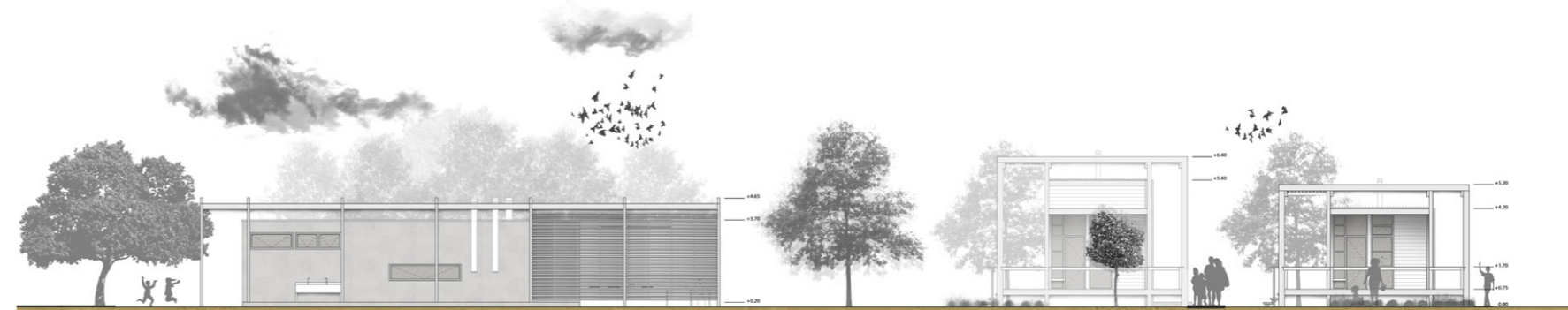
Η κάτοψη είναι σχετικά απλή και οι κατοικίες αποτελούνται από 3 βασικούς χώρους: το καθημερινό που εκτονώνεται και εξωτερικά και από το οποίο πραγματοποιείται η βασική είσοδος, το wc, και το υπνοδωμάτιο. Στους μεγαλύτερους ξενώνες υπάρχει πατάρι πάνω από το wc που εξασφαλίζει τη διαμονή δυο επιπλέον ατόμων, ενώ σε όλες τις κατοικίες υπάρχει και δεύτερη βοηθητική είσοδος. Η κουζίνα διαθέτει τον βασικό εξοπλισμό, καθώς υπάρχει μεγαλύτερη κοινόχρηστη κουζίνα την οποία μπορούν να χρησιμοποιήσουν όλοι οι ένοικοι ενθαρρύνοντας μ' αυτόν τον τρόπο την μεταξύ τους επαφή και την συν-τροφικότητα.

Καθώς επιθυμούμε οι χρήστες των ξενώνων να είναι ενεργοί κατά τη διάρκεια της διαμονής τους και σε ότι αφορά τις καλλιεργητικές εργασίες ο καθένας διαθέτει ένα μπουστάνι με λαχανοκομικά και δέντρα οπωροφόρα. Ανάλογα με την πληρότητα, οι διαχειριστές του αγροκτήματος θα φροντίζουν το μπουστάνι, ενώ όταν υπάρχουν ένοικοι θα το φροντίζουν εκείνοι και θα μπορούν να χρησιμοποιούν ελεύθερα τα προϊόντα του.

Σε ότι αφορά τη σκίαση τοποθετούνται περσίδες ηλιοπροστασίας ενώ και τα ίδια τα δέντρα μπορούν να παρέχουν προστασία και σκιά. Στην κοινόχρηστη κουζίνα οι περσίδες χρησιμοποιούνται διαφορετικά διαμορφώνοντας τον εξωτερικό χώρο όπου τοποθετείται και άλλη μια κουζίνα. Τέλος, στην πλατεία μπροστά από την κουζίνα υπάρχει μια παιδική χαρά, πάγκοι καθιστικού καθώς και ελεύθερες καρέκλες οι οποίες μπορούν να μετακινούνται σε διαφορετικές θέσεις αφήνοντας τα ίχνη των εκάστοτε χρηστών στο χώρο.

κάτοψη ξενώνων και κοινόχρηστης κουζίνας

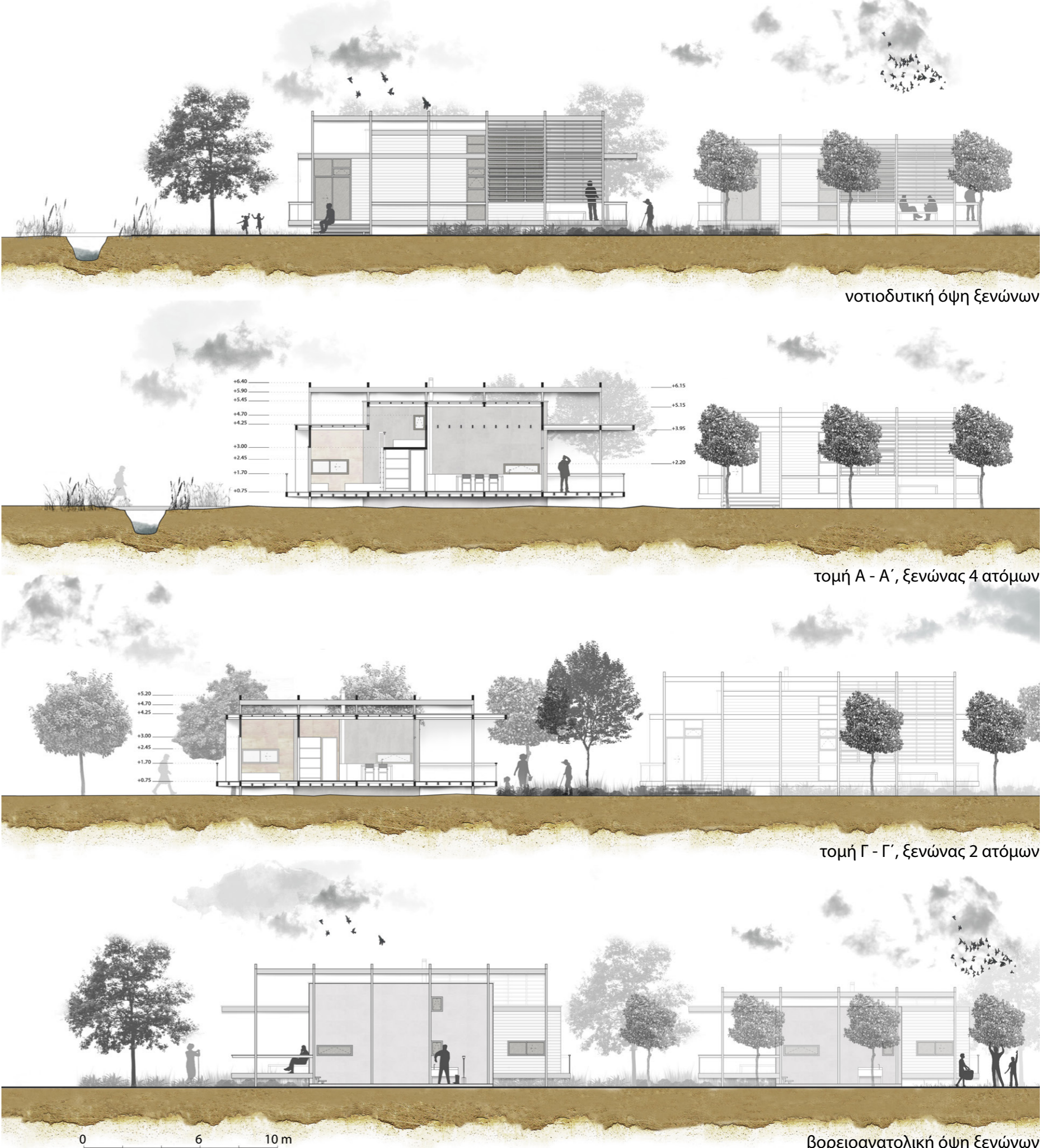
νοτιοανατολική όψη ξενώνων και κοινόχρηστης κουζίνας

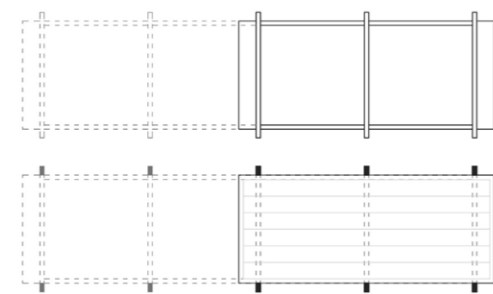
βορειοδυτική όψη ξενώνων και κοινόχρηστης κουζίνας

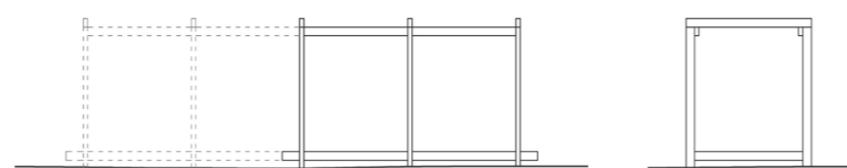
τομή Β-Β', κοινόχρηστη κουζίνα

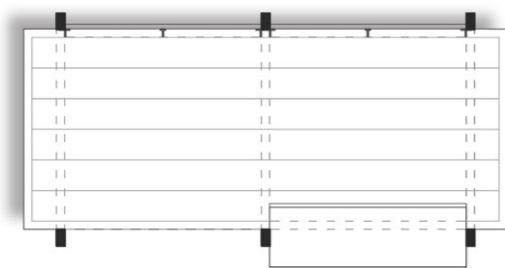
τυπολογία

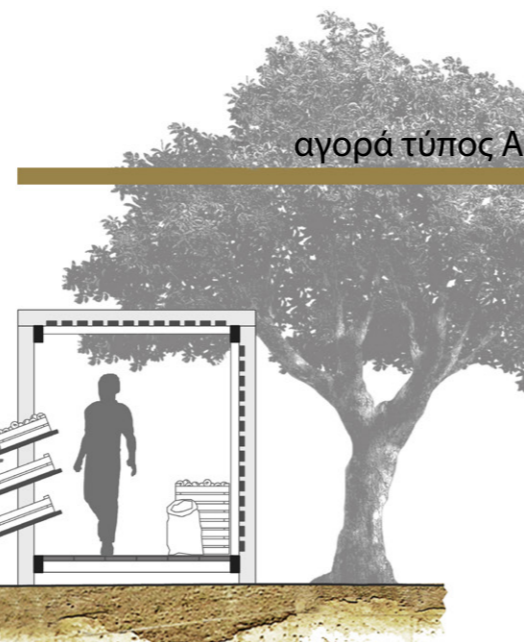
0 2 4 8m

Στον χώρο του αγροκτήματος υπάρχουν διάσπαρτες ελαφριές ξύλινες κατασκευές που μπορούν να φιλοξενήσουν την αγορά, χώρους αποθήκευσης των εργαλείων και μπορούν να αποτελέσουν χώρο στάσης και ενημέρωσης για τους επισκέπτες, ακολουθώντας την τυπολογία των κτιρίων μορφολογικά.

κάτοψη

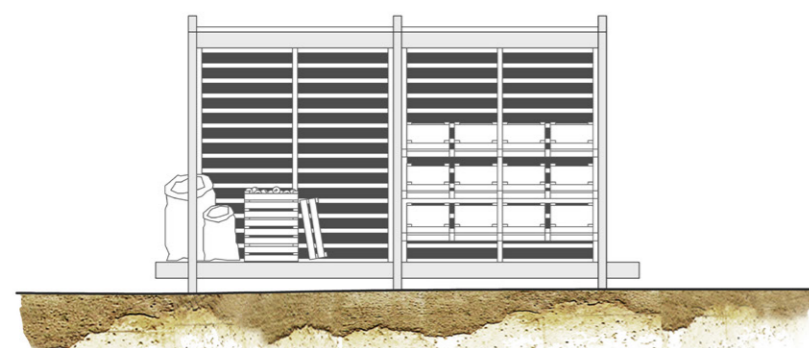

αγορά τύπος Α

κάτοψη

αποθήκη / εργαλεία

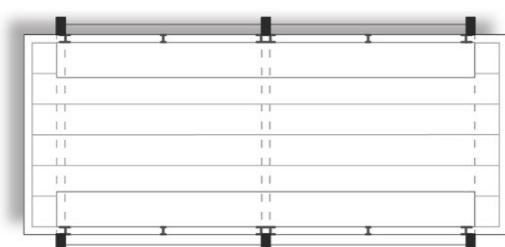
όψη

όψη

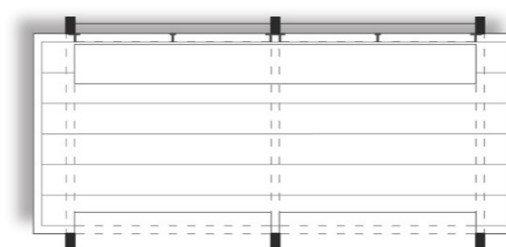

τομή

κάτοψη

αγορά τύπος Β

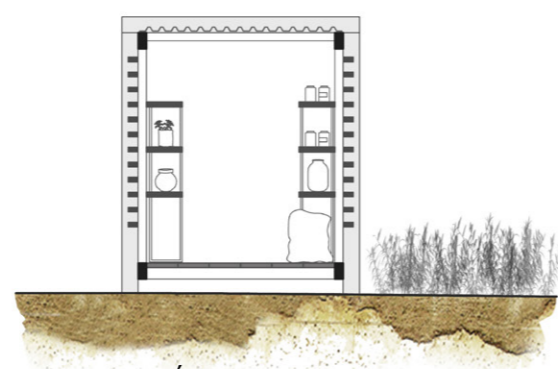

κάτοψη

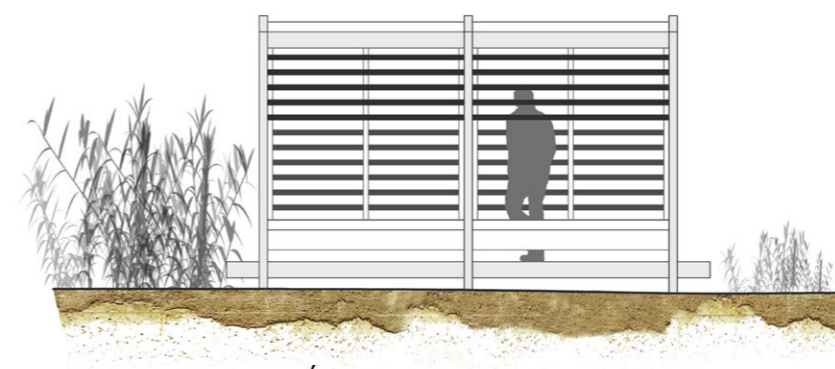
στάση / ενημέρωση

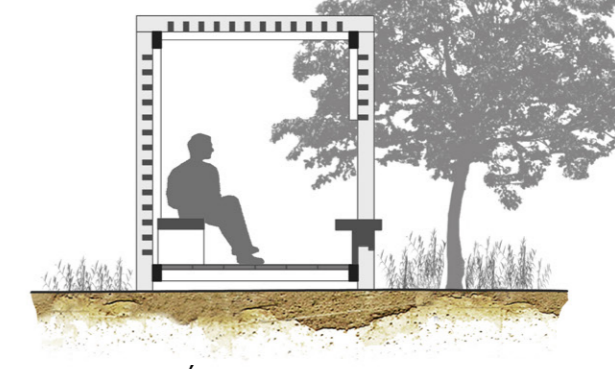
τομή

τομή

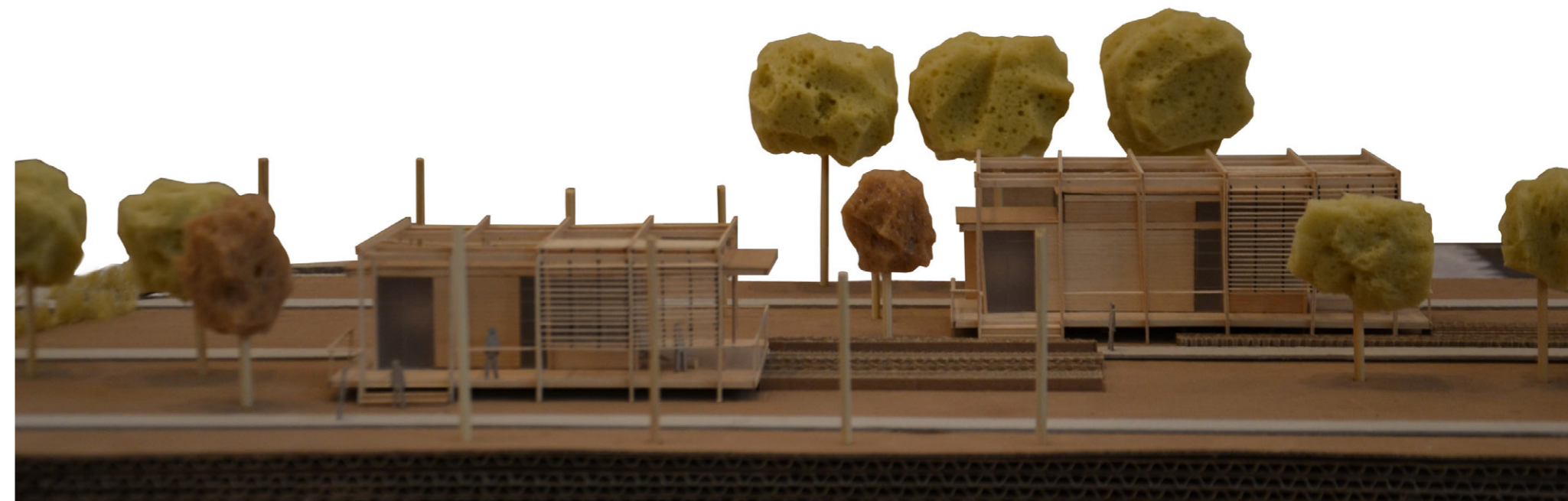
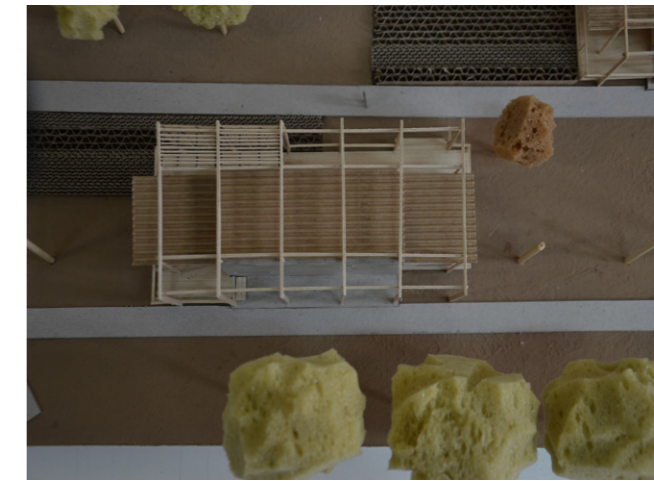
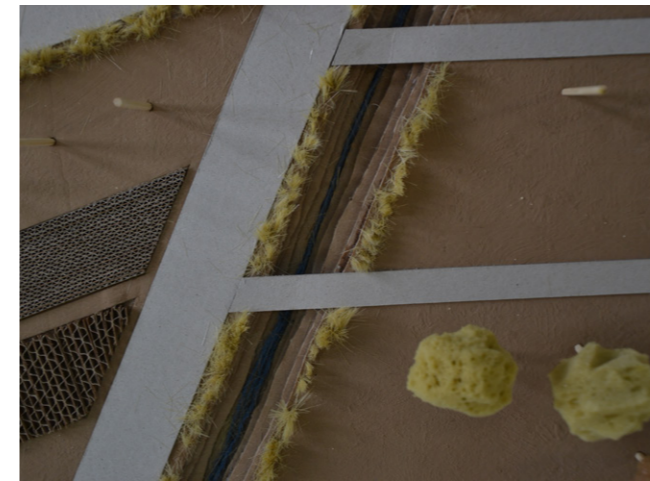
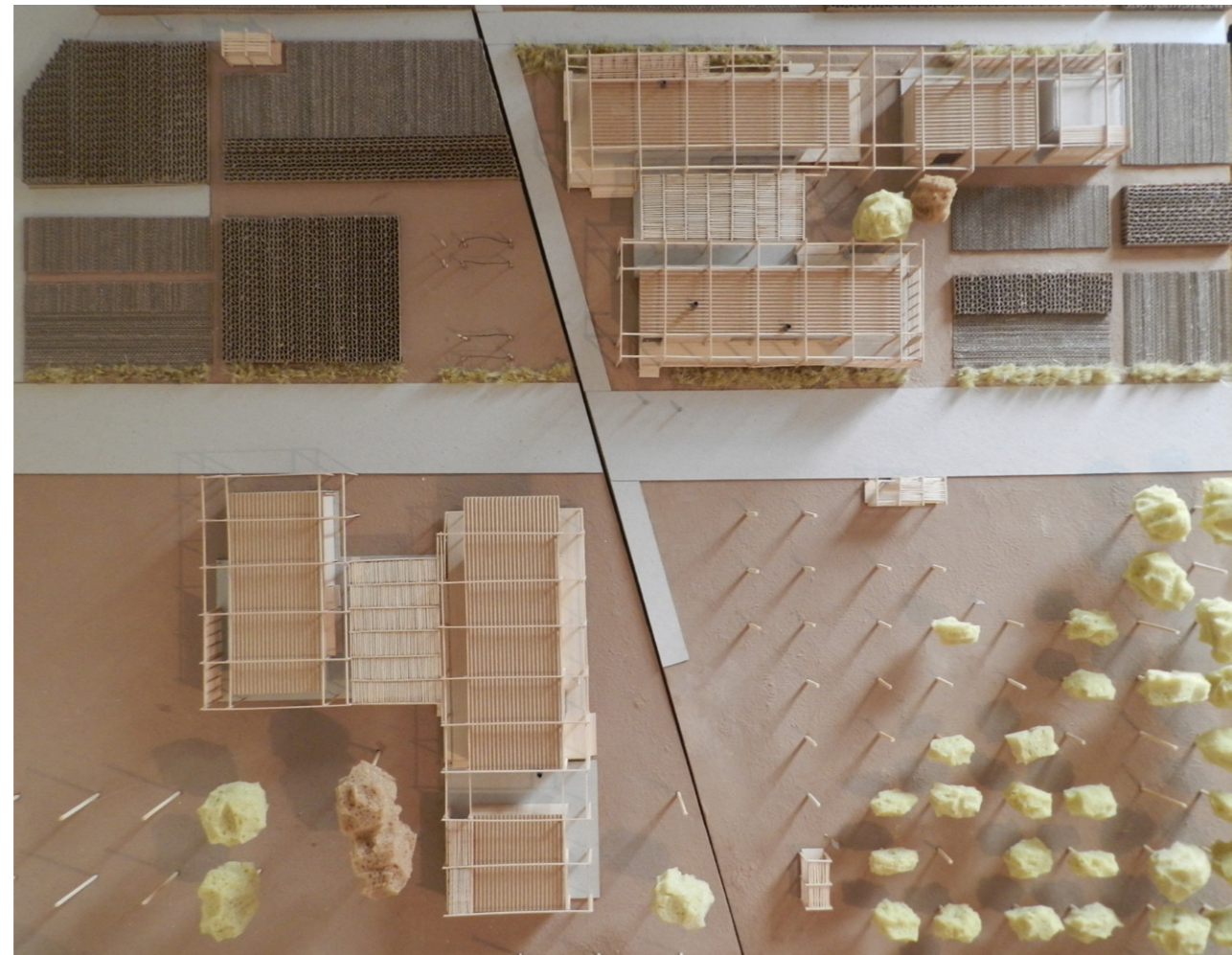

τομή

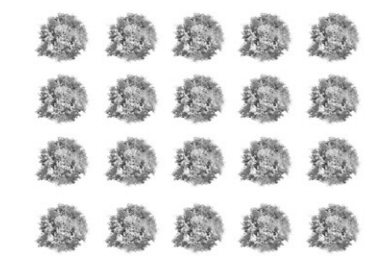

τομή

εργαστήρια

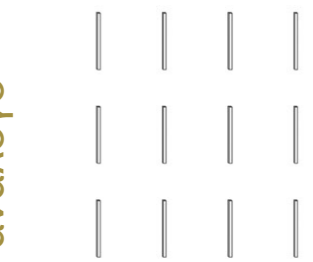
ΞΕΝΩΝΕΣ

κάναβος δέντρων

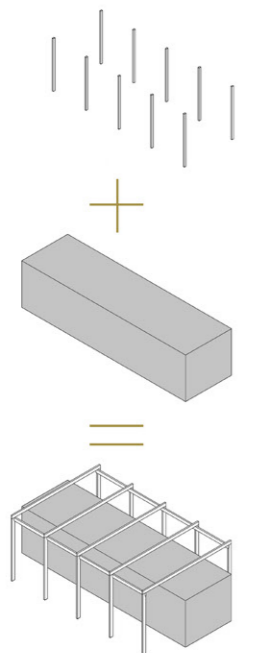
καλλιέργειες

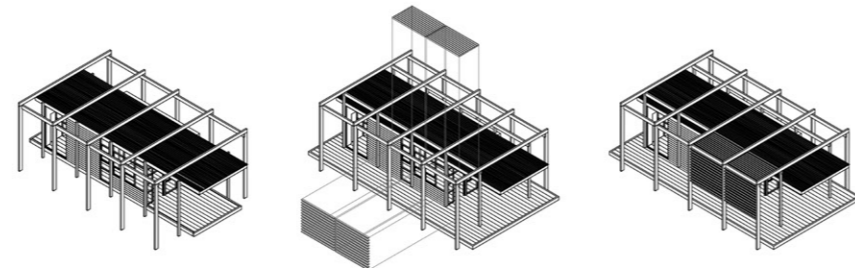
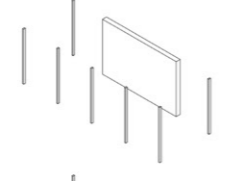
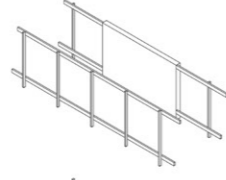
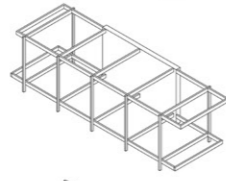
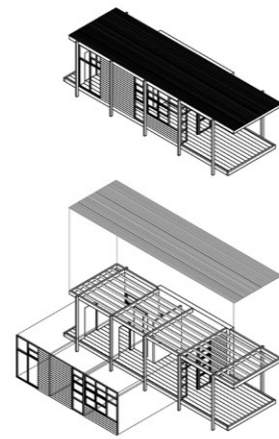
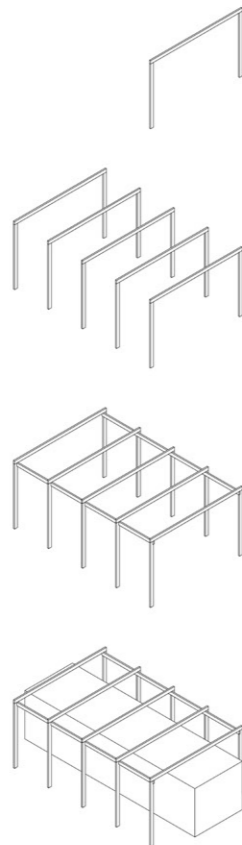
κάναβος δέντρων

καλλιέργειες

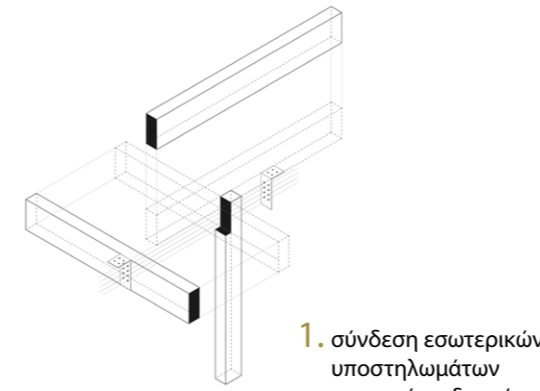

Ο κάναβος των δέντρων και οι καλλιέργειες αποτελούν σημείο αναφοράς του τύπου. Μεταφράζοντας το φυσικό ανάλογο σε γεωμετρικό και στη συνέχεια σε αρχιτεκτονικό, δηλαδή στα υποστυλώματα και την ορθογωνική κάτοψη, προκύπτει η μορφή των κτιρίων.

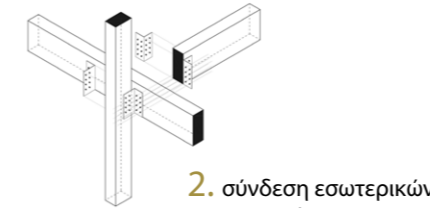

επιλογή φορέα και συναμολόγηση

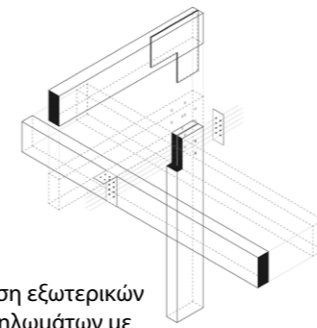
Ο δομικός σκελετός οργανώνεται σε σχήμα 'Π' και μέσα σε αυτόν εισέρχεται κάθε φορά ένα ορθογώνιο τέτοιο, που θυμίζει τα μεταλλικά κουβούκλια μεταφοράς των αγροτικών προϊόντων. Η διάρθρωση αυτή επιτρέπει τη δημιουργία ημιυπαίθριων χώρων δεξιά και αριστερά των κλειστών σχημάτων, οι οποίοι άλλοτε χρησιμοποιούνται για στάση και άλλοτε για κίνηση. Ο σκελετός κλείνει με ξύλινες περσίδες, ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε χώρου. Οι σχεδιαστικές λεπτομέρειες προέκυψαν τόσο από την ιδιαιτερότητα των μορφών που συναντάμε στην περιοχή, όσο και από τις ανάγκες του ξύλου ως οικοδομικό υλικό. Παράλληλα, η υπερύψωση σε ξύλινο deck εκτός από τους βιοκλιματικούς λόγους τους οποίους εξυπηρετεί, εξασφαλίζει την προστασία του ξύλου από την αναπήδηση του νερού, σε συνδυασμό με τις μεταλλικές βάσεις των υποστυλωμάτων. Επιπλέον, δημιουργήθηκαν στα σημεία όπου ήταν αναγκαίο αυλάκια και κενά αερισμού και προστασίας από την υγρασία και τη βροχή. Ο ενδιάμεσος χώρος με την εξωτερική κουζίνα διαμορφώνεται από μια εδραζόμενη πλάκα από σκυρόδεμα για να σηματοδοτήσει τον υγρό χώρο και να κάνει πιο εύκολο τον καθαρισμό και την χρήση του. Η μεταλλική στέγη από τραπεζοειδή λαμαρίνα προέκυψε ως αναφορά στις ημιμόνιμες κατασκευές της αγροτικής υπαίθρου, ενώ με την κατάλληλη μόνωση εξασφαλίζεται η δροσιά στο εσωτερικό.

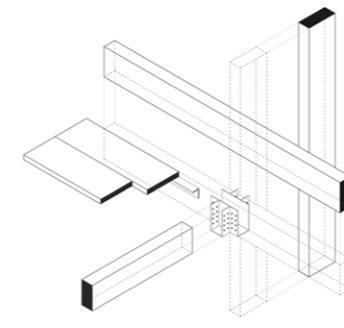
1. σύνδεση εσωτερικών υποστηλωμάτων με τις πάνω δοκούς

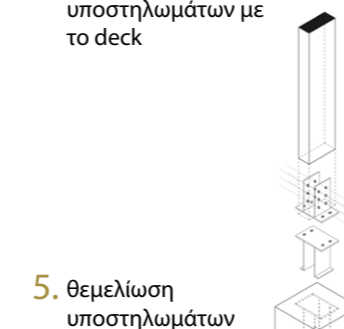
2. σύνδεση εσωτερικών υποστηλωμάτων με το deck

3. σύνδεση εξωτερικών υποστηλωμάτων με τις πάνω δοκούς

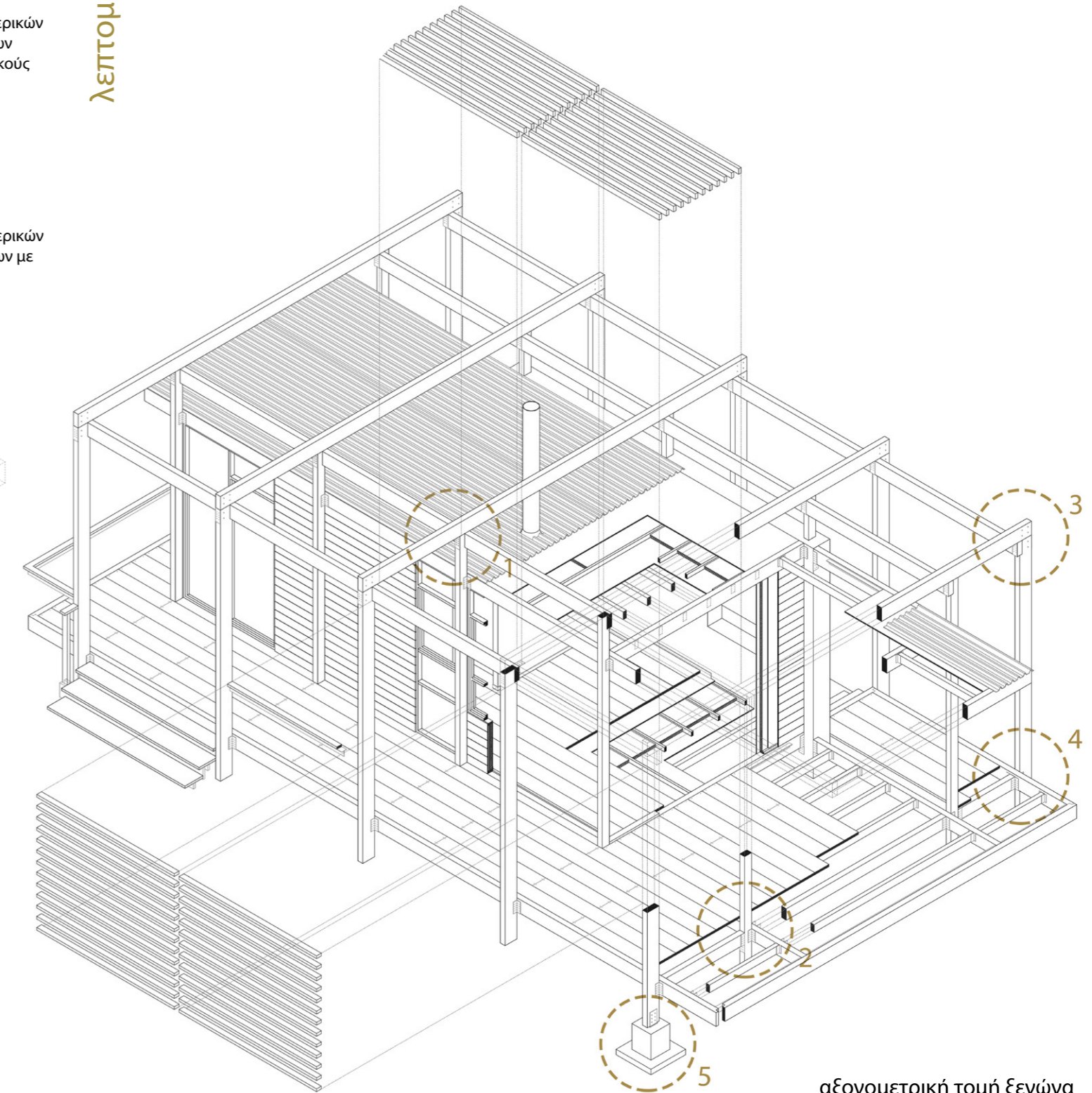

4. σύνδεση εξωτερικών υποστηλωμάτων με το deck

5. θεμελίωση υποστηλωμάτων

0 40 120cm

○ Τα υποστυλώματα του Π είναι 25*10cm ενώ τα εσωτερικά των ξενώνων λίγο μικρότερα (15*10cm).

αξονομετρική τομή ξενώνα
0 2 6m

- 1 δομικός σκελετός_ ξύλινο δοκάρι 25x10x(μήκος) εκ
- 2 δομικός σκελετός_ ξύλινο υποστήλωμα 25x10x(ύψος) εκ
- 3 ξύλινα επιφανειακά στοιχεία κάλυψης 14x7,5 εκ
- 4 κόντρα πλακέ πάχους 30 χιλ
- 5 κόντρα πλακέ πάχους 12 χιλ
- 6 κόντρα πλακέ πάχους 16 χιλ
- 7 κόντρα πλακέ πάχους 18 χιλ
- 8 μαδέρια πάχους 40 χιλ
- 9 ασφαλτόπανο
- 10 θερμομόνωση

- 11 στεγανωτική μεμβράνη
- 12 κενό αερισμού
- 13 τελική επικάλυψη_τραπεζοειδής λαμαρίνα
- 14 μεταλλική δοκοθήκη πάχους 4 χιλ
- 15 μεταλλική διατομή τύπου T πάχους 8 χιλ
- 16 θεμέλιο οπλισμένου σκυροδέματος
- 17 οπλισμένο σκυρόδεμα
- 18 ελαφριά οπλισμένο σκυρόδεμα
- 19 μπετόν καθαριότητας
- 20 εξυγίανση εδάφους

- 21 επιχώσεις
- 22 ξύλινη περσίδα 5x10 εκ
- 23 μεταλλικό σοβατεπί 1x10 εκ

απομάκρυνση υποστηλώματος με στόχο τη δημιουργία αποστραγγιστικού σημείου ώστε να διαφεύγει το νερό και η υγρασία

τοποθέτηση των ξύλινων στοιχείων του εξωτερικού κελύφους σε απόσταση από το έδαφος για αποφυγή των επιδράσεων από την αναπήδηση του νερού και για καλό αερισμό τοποθέτηση της κατασκευής κατευθείαν στο χώμα για τη μείωση του φαινομένου της αναπήδησης και την προστασία του ξύλου

επιλογή υλικού ξύλο
 (+) εύκολη μεταφορά, γρήγορη συναρμολόγηση
 (-) απαιτεί ειδικευση, ειδική μέριμνα για προστασία από τη σήψη και τις καιρικές συνθήκες

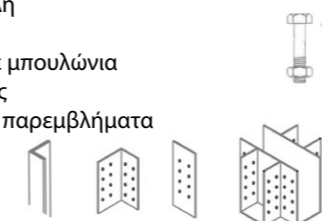
_δασική πεύκη: δομικός σκελετός μεγάλη ανθεκτικότητα στο χρόνο καλή συμπεριφορά σε ζεστά και υγρά κλίματα

_αντικολλητή κυλεία (κόντρα πλακέ): ελαφρύς σκελετός και εσωτερικά χωρίσματα αντοχή στην υγρασία διαφραγματική λειτουργία

μέθοδοι και υλικά σύνδεσης των δοκίμων ξύλινων μελών

μεταλλικοί σύνδεσμοι: μεταλλικά στελέχη που διαπερνούν, συρράπτουν ή συνδέουν μεταξύ τους ξύλινα μέλη

βίδωμα με μπουλόνια δοκοθήκες μεταλλικά παρεμβλήματα

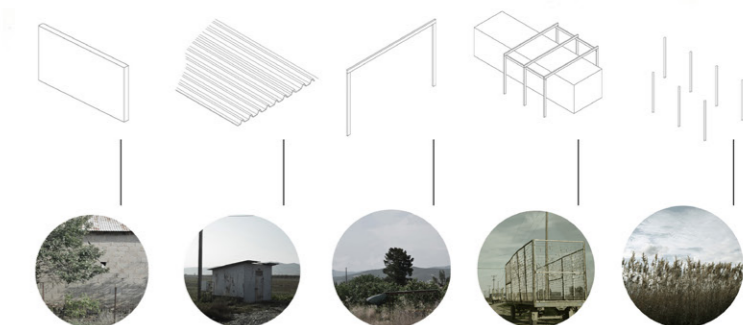
Ειδικοί χειρισμοί για τη μέγιστη δυνατή προστασία της ξύλινης κατασκευής

έδραση των ξύλινων υποστηλωμάτων σε μεταλλικές βάσεις και κατάλληλο ύψος για την αποφυγή εγκλωβισμού και αναπήδησης του νερού

αεριζόμενο διάκενο κάτω από το πάτωμα: εξασφάλιση καλής κυκλοφορίας αέρα

ύπαρξη κενού πίσω από την τελική επικάλυψη και μεταξύ αυτής και του ξύλινου φέροντος οργανισμού για ελεύθερη κυκλοφορία αέρα και αποστράγγιση νερού και υγρασίας

Ειδικοί χειρισμοί και αναφορές από το αγροτικό περιβάλλον της περιοχής

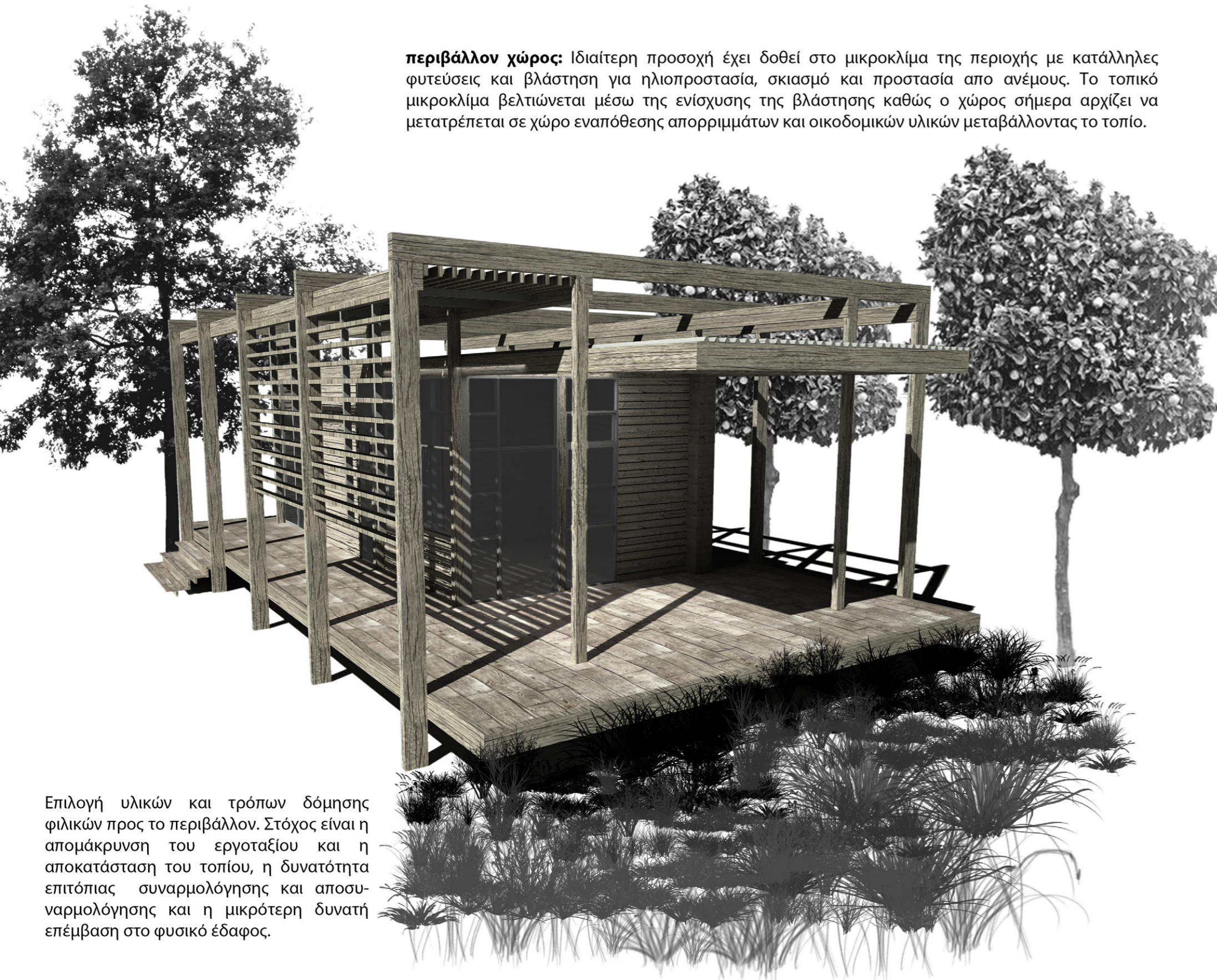

τομή A-A'
 εργαστήριο επεξεργασίας ελαίων, εξωτερική κουζίνα και παρασκευαστήριο τοπικών προϊόντων

0 50 100 200 300 cm

βιοκλιματική προσέγγιση

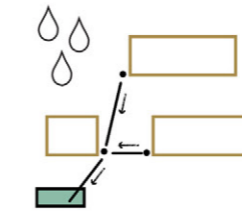
περιβάλλον χώρος: Ιδιαίτερη προσοχή έχει δοθεί στο μικροκλίμα της περιοχής με κατάλληλες φυτεύσεις και βλάστηση για ηλιοπροστασία, σκιασμό και προστασία από ανέμους. Το τοπικό μικροκλίμα βελτιώνεται μέσω της ενίσχυσης της βλάστησης καθώς ο χώρος σήμερα αρχίζει να μετατρέπεται σε χώρο εναπόθεσης απορριμμάτων και οικοδομικών υλικών μεταβάλλοντας το τοπίο.

Επιλογή υλικών και τρόπων δόμησης φιλικών προς το περιβάλλον. Στόχος είναι η απομάκρυνση του εργοταξίου και η αποκατάσταση του τοπίου, η δυνατότητα επιτόπιας συναρμολόγησης και αποσυναρμολόγησης και η μικρότερη δυνατή επέμβαση στο φυσικό έδαφος.

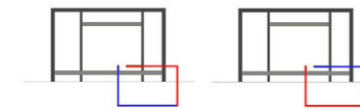

το πορώδες έδαφος επιτρέπει την κίνηση του νερού και του αέρα. Επίσης δημιουργούνται μικρά αυλάκια για να διευθετούν τα βρόχινα νερά

το νερό συλλέγεται από τις οροφές των κτιρίων σε μικρές δεξαμενές και μετά μπορεί να χρησιμοποιηθεί για το πότισμα των καλλιεργειών

άρδευση καλλιεργειών: κάποιες ενδεικτικές μέθοδοι είναι η συλλογή νερού σε ταμειυτήρες, μικρά φράγματα ή λιμοδεξαμενές, σε ψηλά σημεία, που δεν επηρεάζουν την περιβαλλοντική ισορροπία. Η άρδευση μπορεί να γίνεται με την μέθοδο της σταγόνας (στάγδην), με πολύ καλά αποτελέσματα και εξοικονόμηση ύδατος.

η λεκάνη του Σπερχειού παρουσιάζει μεγάλο γεωθερμικό ενδιαφέρον σύμφωνα με πολλούς ερευνητές και μελετητές που έχουν ασχοληθεί μέχρι σήμερα (πχ ιαματικές πηγές). Η γεωθερμία αποτελώντας Ανανεώσιμη Πηγή Ενέργειας μπορεί να αποτελέσει τον τρόπο θέρμανσης και ψύξης των εγκαταστάσεων. Η χρήση γεωθερμίας θα έχει ως αποτέλεσμα την οικονομική ανάπτυξη της γεωθερμικής περιοχής

τα κτίρια θα μπορούν επίσης να θερμαίνονται από την καύση του τσοφλιού των κελυφωτών φιστικιών

η κομποστοποίηση είναι μια φυσική διαδικασία η οποία μετατρέπει τα οργανικά υλικά σε μια πλούσια σκούρα ουσία που λειτουργεί ως λίπασμα. Τα αγροτικά απόβλητα και τα ξερά φύλλα των δέντρων μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να εμπλουτίσουν τα χωράφια.

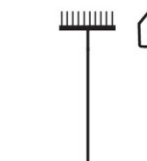
τα φυλλοβόλα δέντρα προσφέρουν σκιά κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού και τον χειμώνα ρίχνουν τα φύλλα τους επιτρέποντας την παθητική θέρμανση του κτιρίου με τον ήλιο

προσανατολισμός και αρχιτεκτονική δομή: η κάτοψη έχει σχήμα παραλληλόγραμμο και έχει τοποθετηθεί με την μεγαλύτερη επιφάνεια στο Νότο (με απόκλιση περίπου 20% αποδεκτή) για περισσότερη συλλογή ηλιακής ενέργειας τους χειμερινούς μήνες. Τα μεγαλύτερα ανοίγματα έχουν τοποθετηθεί στον νότο, ενώ στον βορρά έχουμε συμπαγή τοίχο και μικρότερα ανοίγματα για καλό αερισμό. Ο διαμερής αυτός αερισμός B-N προσφέρει φυσικό δροσισμό τους θερινούς μήνες.

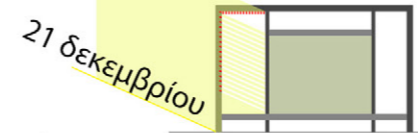
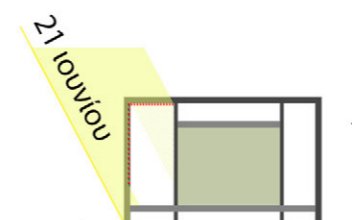
οι περσίδες προσφέρουν ηλιοπροστασία και φιλτράρουν το φως δημιουργώντας παράλληλα χώρους

οι τοπικές καλλιέργειες ανάλογα με τις εποχές παρέχουν στους κατοίκους του αγροκτήματος φρέσκα τρόφιμα

τα οπωροφόρα δέντρα δίνουν ευχάριστη σκιά ενώ παράλληλα προσφέρουν φρέσκα φρούτα

τα κτίρια σκώνονται από το έδαφος, αφήνοντάς το ελεύθερο και ο αέρας κινείται από κάτω τους δροσιζοντάς τα

φύτευση φυλλοβόλων δέντρων στις νότιες και δυτικές πλευρές και αιθιαλή στις βορινές για την επίτευξη σκίασης και δροσισμού το καλοκαίρι για την ανάσχεση των ψυχρών ανέμων τον χειμώνα

